

Vet-I-2

SLUŽEBNÍ KNIHY BRANNÉ MOCI

Zpracovalo MNO, VI. odbor

MNO čj. 4133-hl. št./3. odděl. 1948 — VV čl. 620/1948

VETERINÁŘSKÁ SLUŽBA
U VOJENSKÝCH ÚTVARŮ
V MÍRU

1948

NÁKLADEM MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY
TISKÁRNA MNO PRAHA

Z-VII.1

Tato služební kniha obsahuje doplňky:*)

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

*) Počet stran (ústrižků) a příloh doplňku se napíše podle údajů příslušného doplňku.

OBSAH

	Strana
Hlava 1. Všeobecná ustanovení	9
Staf 1. Úkol veterinářské služby	9
Staf 2. Vzdělání veterináře	9
Staf 3. Práva a povinnosti veterináře	10
Hlava 2. Šéfveterinář útvaru	13
Staf 1. Všeobecná ustanovení	13
Staf 2. Hygiena a zábrana	14
Staf 3. Posuzování zvířat a vyšetřování škod	18
Staf 4. Veterinářské prohlídky zvířat	20
Staf 5. Péče o nemocná zvířata	24
Staf 6. Veterinářská ošetřovna útvaru	28
Staf 7. Odevzdávání nemocných do vojenské veterinářské nemocnice	30
Staf 8. Léčení ve státních veterinářských léčebných ústavech a na klinikách vysoké školy veterinární	32
Staf 9. Úsmrčení zvířete	32
Staf 10. Zahynutí zvířete. Pitva	34
Staf 11. Zdravotní dohled na potraviny	38
Staf 12. Vyšetřování krmiva a steliva	40
Staf 13. Řízení podkovářské služby	41
Staf 14. Účast při výcviku vojenských osob	43
Staf 15. Povinnosti přiděleného vojenského veterináře	45
Hlava 3. Pomocná veterinářská služba	45
Staf 1. Povinnosti důstojníků a rotmistrů pomocné veterinářské služby	45
Hlava 4. Veterinářská služba u útvarů, které nemají vojenského veterináře	47
Staf 1. Úprava služby	47
Staf 2. Občanští (smluvní) veterináři	49

Hlava 5. Veterinářská služba u vojenských místních velitelství, u vyšších velitelství a u ministerstva národní obrany	52
Stať 1. Šéfveterinář posádky	52
Stať 2. Přednosta veterinářské služby divise	53
Stať 3. Přednosta veterinářské skupiny oblasti	57
Stať 4. Přednosta veterinářského oddělení ministerstva národní obrany	58
Hlava 6. Veterinářská služba při cvičeních a soutěžích. Veterinářský průzkum	59
Stať 1. Pochody a cvičení	59
Stať 2. Jezdecké soutěže	66
Stať 3. Veterinářský průzkum	66
Hlava 7. Přesuny zvířat	68
Stať 1. Všeobecná ustanovení	68
Stať 2. Přesun pěším pochodem	69
Stať 3. Doprava vozy se zvířecím potahem	70
Stať 4. Doprava motorovými vozidly	72
Stať 5. Doprava železnicí	74
Stať 6. Doprava lodí	75
Stať 7. Doprava letouny	76
Hlava 8. Veterinářský materiál	76
Stať 1. Všeobecná ustanovení	76
Stať 2. Doplnování veterinářského materiálu	76
Stať 3. Mimořádné doplnování veterinářského materiálu	78
Stať 4. Nákup a opravy veterinářského materiálu	78
Stať 5. Používání veterinářského materiálu	79
Stať 6. Ukládání veterinářského materiálu. Polní veterinářský výstroj	80
Stať 7. Zrušování veterinářského materiálu	81
Stať 8. Odevzdávání veterinářského materiálu	82
Hlava 9. Veterinářské písemnosti	82
Stať 1. Veterinářská kancelář	82
Stať 2. Záznamy šéfveterináře	82
Stať 3. Záznamy přednostů veterinářské služby vyšších velitelství	83
Stať 4. Veterinářské doklady	84
Stať 5. Veterinářská hlášení	85
Seznam odlišných výrazů	86

Přílohy:

- Příloha 1. Zápis o odevzdání vojenského koně
Příloha 2. Zápis o odhadu ceny zvířete
Příloha 3. Osvědčení pro vojenské koně, kteří přešli do soukromého vlastnictví

- Příloha 4. Veterinářské vysvědčení
Příloha 5. Zápis o pitvě
Příloha 6. Zápis o ztrátě (znehodnocení) vojenského zvířete v soukromém užívání
Příloha 7. Veterinářský nález a posudek o vnitřním zánětu oka
Příloha 8. Veterinářský nález a posudek o dýchavičnosti a jankovitosti
Příloha 9. Veterinářský nález a posudek o ostatních vadách
Příloha 10. Služební smlouva
Příloha 11. Pokyny pro zaslání infekčního materiálu k vyšetření
Příloha 12. Nařízení na ochranu zvířat proti týrání při nakládání a dopravě železnicí

1710	4. Větrná mlýnská vřetelna	1710
1711	5. Nůž a píle	1711
1712	6. Nůž a stříž (vzdobovaný) volnějším způsobem v roce kromě mlýnské	1712
1713	7. Větrná mlýnská vřetelna a posudek a vřetelna vřetelna	1713
1714	8. Větrná mlýnská vřetelna a posudek a vřetelna vřetelna a vřetelna	1714
1715	9. Větrná mlýnská vřetelna a posudek a vřetelna vřetelna	1715
1716	10. Mlýnská vřetelna	1716
1717	11. Mlýnské vřetelno pro vřetelna mlýnská vřetelna vřetelna	1717
1718	12. Mlýnské vřetelno pro vřetelna mlýnská vřetelna vřetelna a vřetelna vřetelna	1718

1719
 1720
 1721
 1722
 1723
 1724
 1725
 1726
 1727
 1728
 1729
 1730
 1731
 1732
 1733
 1734
 1735
 1736
 1737
 1738
 1739
 1740
 1741
 1742
 1743
 1744
 1745
 1746
 1747
 1748
 1749
 1750
 1751
 1752
 1753
 1754
 1755
 1756
 1757
 1758
 1759
 1760
 1761
 1762
 1763
 1764
 1765
 1766
 1767
 1768
 1769
 1770
 1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

Tento předpis obsahuje ustanovení pro veterinářskou službu u vojenských útvarů v míru. Působnost veterinářské služby ve veterinářských nemocnicích, v ústavech pro chov koní a u velitelství evidenci koňstva je ve věcech, které se odchyľují od ustanovení tohoto předpisu, upravena zvláštními předpisy.

Ustanovení předpisu platí i pro aspiranty veterináře a pro občanské smluvní veterináře ustanovené na místech důstojníků veterinářů, vyjma věci mobilisační a tajné. Ustanovení o povinnostech a právech přednosta veterinářské služby divise platí ve stejné míře pro přednostu veterinářské služby brigády, jejíž velitelství má obvodovou působnost, a pro šéfveterináře posádkového velitelství Velké Prahy.

Velitelem veterináře nebo velitelem útvaru rozumí se v tomto předpise přímý vojenský představený veterináře podle příslušných organizačních předpisů. Je to zpravidla velitel týlu; nemá-li útvar týl, je to velitel útvaru.

HLAVA 1

VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ

St a ť 1

Úkol veterinářské služby

Veterinářská služba obstarává všechny odborné úkony veterinářského oboru ve vojsku. Jako odborný poradce velitele má veterinář důležitý úkol starat se o doplňování zvířat a o hospodaření s nimi, o uchování zdraví, způsobilosti a plné výkonnosti zvířat útvarů, a tím i o udržení pohotovosti vojska. 1

K péči o zdraví a tělesnou zdatnost zvířat vojenské správy náleží pozorování podmínek, v kterých zvířata žijí a pracují, a jejich vlivu na tělesný a zdravotní stav zvířat. Jsou to: ubytování, krmení se zřetelem k způsobu krmení, k dávce, druhu a jakosti krmiva a požadovanému výkonu; napájení, čištění, práce a odpočinek, podkování, sedláni a postrojování, zacházení se zvířaty; zjišťování nemocnosti zvířat, příčin onemocnění a úrazů, vlivu počasí a ročních dob na zdraví a pracovní stav zvířat. Přední povinností veterináře je utužit zdraví zvířat, udržet a zvýšit jejich výkonnost a zabránit vzniku nemocí a úrazů a léčit zvířata, onemocnějí-li.

Jiné úkoly veterinářské služby, týkající se výcviku, součinnosti při ochraně zdraví lidí, při doplňování materiálu a p., a působnost veterinářů na jednotlivých služebních místech jsou vymezeny příslušnými organizačními předpisy. 2

St a ť 2

Vzdělání veterináře

Veterinář je povinen dbát, aby jeho všeobecné, vojenské i odborné vzdělání bylo vždy na nejvyšší dosažitelné úrovni, a musí využít každé příležitosti k tomu, aby se zdokonalil ve svém oboru. Soustavným studiem, především vojenského i odborného písemnictví, a sledováním pokroků vědy, účastí na vědeckých 3

přednáškách i debatách musí stále doplňovat a rozšiřovat své vzdělání tak, aby stál vždy na výši doby. Odborný postřeh trpí, není-li delší dobu prakticky cvičen. Veterináři vyšších velitelství se musí snažit udržet styk s výkonnou veterinářskou službou u útvarů; příležitost k tomu je při prohlídkách, zastupování, při komisionálním vyšetřování a posuzování zvířat, při léčení a operacích. Dokonalá znalost předpisů, zákonů a nařízení je předpokladem úspěšné služby.

Stat 3

Práva a povinnosti veterináře

- 4 **Odborné návrhy.** Veterinář je odborným rádcem velitele ve věcech veterinářské služby. V tomto postavení má právo a povinnost činit odborné návrhy svému veliteli; ve věcech čistě odborného rázu předkládá návrhy přímo svým odborným představeným. Důležité návrhy předkládá písemně.

Představený je povinen uvažovat o předneseném návrhu a v mezích předpisů mu vyhovět. Zamítne-li jej, přejímá odpovědnost za možné následky. Shledá-li však veterinář, že provedení jeho návrhu je nezbytné, je povinen požádat velitele, aby předložil jeho návrh nadřízenému velitelství. O takovém návrhu může rozhodovat jen to vyšší velitelství, které má přednostu veterinářské služby, a teprve po vyslechnutí jeho posudku o návrhu. Rozhodnutí o návrhu, ať kladné či záporné, třeba vždy oznámit tomu, kdo návrh předložil; žádný iniciativní návrh nesmí zůstat bez odpovědi.

Těsná spolupráce a vzájemná podpora velitelů a veterinářů vytvářejí podmínky pro úspěšnou činnost veterinářské služby.

- 5 **Nezávislost na veliteli v diagnostice a léčbě.** Odborné veterinářské úkony provádí veterinář podle platných vědeckých zásad, odpovídá za ně a podléhá v tomto oboru činnosti jen svým odborným představeným.

- 6 **Podřízenost v odborné službě.** Ve věcech odborné služby jsou přednostově veterinářské služby vyšších velitelství a šéfveterináři vojskových těles odbornými představenými veterinářů a osob pomocné veterinářské služby, kteří jsou jim přidělení nebo zařazení u podřízených útvarů anebo jsou na ně ve veterinářské službě odkázáni; mohou jim dávat odborná nařízení a mohou si s nimi v odborných věcech navzájem přímo dopisovat. Z toho jsou vyňaty věci, které se dotýkají odpovědnosti velitele.

- 7 V oboru potírání zvířecích nálezů jsou přednostům veterinářské služby podřízeny všechny osoby veterinářské služby za-

řaděné u útvarů v obvodu dotčeného vyššího velitelství. Omezení této zásady je uvedeno v článku 210.

Podřízenost při výkonu služby mimo vlastní útvar. Koná-li veterínář službu u několika útvarů, zůstává přímo podřízen jen veliteli toho útvaru, u něhož je služebně zařaden. Velitelé ostatních útvarů, u nichž koná veterínářskou službu, nejsou jeho představenými. Veterínář je povinen podávat jim hlášení a odborné návrhy jako veliteli svého útvaru a vyhovět jejich požadavkům. Rozkazy k tomu, jak má konat službu u jiných útvarů, dostává od toho vyššího velitele, jemuž je přidělen přednosta veterínářské služby.

Odborné posudky. Veterínáři vydávají odborné nálezy a posudky v případech, které jsou vyznačeny v předpisech, na rozkaz představených nebo na výzvu soudů. Veterínářské nálezy a posudky musí svou přesností, jasností a naprostou nestranností vyhovovat požadavkům kladeným na soudní doklady. Použití odborné výrazy mají být srozumitelné i neodborníkovi. Dotýká-li se obsah posudku vojenského tajemství a nelze-li vyloučit možnost použití posudku mimo vojsko, třeba jej předložit předem k rozhodnutí ministerstvu národní obrany.

Žádosti občanských výroben a prodejen veterínářského materiálu o posudky, jak se u útvaru osvědčil některý lék, nástroj a p., je třeba zamítat. Vydat takový posudek nebo nařídít, aby byl vydán, je vyhrazeno MNO. Jde-li o věc doporučení hodnou, vyzve veterínář dotčenou výrobu nebo prodejnu, aby se obrátila se svou žádostí na MNO; to hlásí zároveň MNO a podá k tomu svůj posudek nebo návrh.

Účast ve veřejném tisku. Uveřejňování prací vojenských osob tiskem je upraveno předpisem A-I-1. Je žádoucí, aby veterínáři své poznatky a zkušenosti vědecky zpracovávali a uveřejňovali je v odborném tisku. Uvádět na těchto pracích vojenskou hodnotu autora je dovoleno jen s předchozím souhlasem MNO.

Onemocnění a dovolená. Onemocnění a dovolenou trvající déle než 8 dní hlásí veterínáři služebním postupem velitelství oblasti a zároveň hlásí, kdo je zastupuje. Nemůže-li velitel sám určit zástupce, vyžádá si ho u vyššího velitelství, dříve než dovolenou udělí, nejde-li o dovolenou ze zvláštních a nutných důvodů.

Důstojníci veterínáři, prodlévající služebně nebo na dovolené v sídle svého nadřízeného velitelství, hlásí se u příslušného přednosty veterínářské služby. Při dovolených se mohou hlásit i v občanském oděvu.

Soukromá praxe. Podle předpisu A-I-1 mají důstojníci vete-

8

9

10

11

12

rináři v činné službě právo vykonávat soukromou zvěrolékařskou praxi. Není dovoleno používat k ní služebních místností nebo vojenských veterinářských zařízení, nástrojů a potřeb. Tato omezení se nevztahují na náhlá onemocnění a úrazy zvířat v blízkosti vojenské veterinářské ošetrovny, při nichž veterinář, je-li přítomen, je povinen poskytnout první pomoc, i když neprovádí soukromou praxi. Náhrada za odborný zákrok a spotřebovaný veterinářský materiál se v takovém případě odvede do státních peněz.

Důstojníci veterináři nesmějí připojovat ke svému jménu vojenskou hodnost na písemnostech a tiskopisech souvisejících se soukromou praxí, na tabulkách označujících ordinaci a v reklamě. Smějí svou hodnost bez stavovské skupiny uvést jen na štítcích na dveřích svého bytu.

Podle zákona č. 133/1920 Sb. a č. 33/1944 Sb. jsou důstojníci veterináři řádnými členy zvěrolékařské komory a mohou, jsou-li zvoleni, přijmout místa činovníků v představenstvu komory. Při výkonu soukromé praxe jsou povinni řídit se stavovským řádem zvěrolékařské komory.

- 13 Soukromá zvěrolékařská praxe nesmí křížit zájmy vojenské správy.
- 14 Veterinářům v prezenční službě není soukromá praxe dovolena.
- 15 Důstojníci veterináři v činné službě smějí přijmout občanské smluvní místo (městského veterináře, ředitele jatek, odborného učitele na školách a v kursech a p.) jen s předchozím souhlasem MNO. To jej uděluje jen na žádost dotčeného občanského úřadu. Sami se nesmějí o taková místa ucházet.
- 16 Vzájemné zastupování a výpomoc důstojníků veterinářů a veterinářů veřejné služby občanské jsou dovoleny. Je-li zastoupení nebo výpomoci třeba, projedná věc dotčený útvar přímo s občanským úřadem. Vojenská správa zaplatí zastupujícímu občanskému veterináři náhradu podle sazebníku zvěrolékařské komory.
O smlouvách s občanskými veterináři jedná hlava 4 tohoto předpisu.
- 17 **Dozorčí služba.** Veterináři jsou zproštěni od dozorčí služby. Vykonávají jen odbornou dozorčí službu, je-li nařízena.
- 18 V posádkách, kde je několik veterinářů nebo osob pomocné veterinářské služby a velký počet zvířat vojenské správy, může vojenský místní velitel na návrh šéfveterináře posádky nařídit posádkovou veterinářskou (pomocnou veterinářskou) dozorčí službu.

Ručení za škody. Důstojník veterinář ručí vojenské správě 19
za každou škodu vzniklou jeho vinou.

HLAVA 2

ŠÉFVETERINÁŘ ÚTVARU

Staf 1

Všeobecná ustanovení

Ustanovení o povinnostech šéfveterináře útvaru platí ve 20
stejně míře pro každého veterináře výkonné služby v okruhu
jeho služební působnosti.

Šéfveterinář je povinen především pečovat o zachování 21
zdraví a způsobilosti zvířat útvaru, zabránit vzniku nemocí a lé-
čit nemocná zvířata; navrhnout hygienická a jiná opatření k pro-
spěchu zvířat, spolu s šéflékařem dozírat na potraviny živočiš-
ného původu a řídit podkovávání koní.

Za zdravotní stav zvířat a za jejich výkonnost odpovídá ve- 22
litel útvaru. Šéfveterinář útvaru je odborným rádcem svého
velitele a v této funkci řídí a zároveň vykonává veterinářskou
službu u útvaru. Provádí nařízení velitele a je mu k dispozici
pro všechny úkoly, které náležejí do působnosti veterinářské
služby. Svému veliteli předkládá příspěvky do denního rozkazu.
Vyřizuje písemnosti veterinářské služby útvaru.

Sleduje nemocnost zvířat útvaru, zjišťuje nejčastější příčiny 23
onemocnění a ztrát a navrhuje veliteli vhodná opatření, aby se
jim zabránilo.

Šéfveterinář musí být stále zpraven o všem, co souvisí s tě- 24
lesným a zdravotním stavem zvířat svěřených jeho doзору, a sta-
rat se o stálé zlepšování hygienických podmínek. Působí zároveň
k tomu, aby zvířata nebyla zbytečně hýčkána na újmu své při-
rozené odolnosti, nýbrž aby byla rozumně otužována.

Šéfveterinář přiděluje službu podřízeným osobám veterinář- 25
ské služby a sám se jí rovným dílem účastní. Ukládá jim úkoly,
vydává pro ně odborná nařízení a dbá na přesné provádění
jich. Vede je k tomu, aby se dále vzdělávali a zdokonalovali
a používá každé příležitosti k rozpravám o nových poznacích
veterinářské vědy uveřejněných v odborném tisku a o vyskyt-
nutých se onemocněních a úrazech u útvaru, jsou-li zajímavé
s hlediska diagnostického nebo léčebného.

Šéfveterinář má právo ve věcech dotýkajících se veterinář- 26
ské služby vydat rozkazy na vlastní odpovídání, je-li nebezpečí
v prodlení a velitel, který je oprávněn rozkaz vydat, není příto-

- men a jeho rozhodnutí nemůže být včas opatřeno. To neplatí, jde-li o věc zásadního významu. Rozkazy vydané na vlastní odpovídání hlásí co nejdříve příslušnému veliteli.
- 27 Šéfveterinář je velitelem veterinářské ošetrovny útvaru a odborným představeným osob přidělených v podkovárně útvaru. Jeho pravomoc je stanovena organizačním předpisem pro veterinářskou službu. Účastní se kvalifikačního řízení o veterinářích a o důstojnících a rotmistrech pomocné veterinářské služby.
- 28 Je členem komisí přejímajících remonty, třídících koně a vydávajících koně do soukromého užívání. Účastní se komisionálních řízení ve věcech stavebních a ubytovacích, při prohlídkách krmiva a masa, zejména při vyšetřování závad, při vyšetřování ztrát a znehodnocení zvířat, při odevzdávání zvířat jinému útvaru a při příchodu zvířat k útvaru, při odhadu ceny zvířat a p. Dohlíží na to, aby odborné záznamy v kmenových lístech koní byly správně vedeny.
- 29 Šéfveterinář útvaru může v mimořádných případech zažádat o vyslání přednosta veterinářské služby divise k poradě, jde-li o zjištění obtížné diagnózy, o rozhodnutí o vážných operativních zákrocích, o přezkoušení vad remont a p. V mimořádných případech může žádat velitelství oblasti o vyslání odborníka z veterinářské nemocnice k vyšetření zvířete nebo k provedení operativního zákroku u zvířat, která není možno dopravit do veterinářské nemocnice.
- 30 Šéfveterinář je povinen dostavit se bezodkladně k léčení nemocných zvířat, kdykoli je povolán. Proto musí velitelství útvaru oznámit svůj pobyt v době mimoslužební.
- 31 Šéfveterinář je povinen pečovat o technickou stránku veterinářského materiálu přiděleného veterinářské ošetrovně a polní zásoby tohoto materiálu při vyžadování, přejímání, ukládání, používání, ošetrování, při opravách, vyřadování a zrušování, konat odborné prohlídky veterinářského materiálu a vyřizovat spisy technického rázu. Šéfveterinář vede evidenci o veterinářském materiálu veterinářské ošetrovny obdobně jako setnina. Dozírá na technickou stránku podkovářského materiálu.

St a f 2

Hygiena a zábrana

- 32 **Všeobecné zásady.** Společné ubytování velkého počtu zvířat a pracovní vypětí i za nepříznivých poměrů povětrnostních jsou stálým nebezpečím vzniku hromadných onemocnění a úrazů. Aby se toto nebezpečí zmenšilo na nejmenší možnou míru, je

třeba učinit vhodná hygienická a ochranná opatření a neustále dozírat na jich dodržování, sledovat zdravotní stav zvířat se zvláštním zřetelem na příznaky nemoci a již v zárodku jim čelit. Zabránit nemocem a úrazům je lepší než je léčit. Léčení nemoci v počátečním stadiu má největší naději na úspěch. Nákazu lze nejspíše polířit, je-li včas objevena. Proto musí být mužstvo stále vedeno k tomu, aby každou změnu zdravotního stavu zvířat ihned hlásilo. Je nepřijatelné kárat anebo zesměšňovat vojína, který v přílišné starostlivosti o své zvíře hlásí malicherné změny anebo omylem považuje normální zjev za příznak nemoci a hlásí jej. Naproti tomu opožděné hlášení z netečnosti a nedbalosti je trestné.

Podmínkou účelné prevence je bedlivé pozorování života zvířat, vyšetřování příčiny nemoci a úrazů a zjišťování a odstraňování škodlivých vlivů. Zvláštní pozornosti zasluhují otlaky sedlem a postrojem, vzájemné pokopání koní, koliky a přenosné a parazitární nemoci. Veterinářská statistika skýtá jasný obraz toho, které nemoci a úrazy se často vyskytují a které způsobují největší škody buď zahynutím koní nebo ztrátou pracovních dní. Proti příčinám těchto nemocí a úrazů je třeba především bojovat, zapojit do tohoto boje celý útvar, sledovat účinek zavedených opatření a podle toho zlepšovat metody boje, až se dosáhne úspěchu, který bude radostnou odměnou všem zúčastněným. Soutěžení setnin v zabráňování úrazům je vděčnou metodou zábrany.

Stáje. Pořádek ve stájích a dozorčí služba jsou upraveny předpisem A-I-1. 33

Šéfveterinář prohlíží stáje útvaru podle rozkazů velitele za doprovodu velitele setniny při pravidelné veterinářské prohlídce zvířat a kromě toho je prohlíží za doprovodu dozorčího poddůstojníka stáje při každé příležitosti, co možná denně. Všimá si při tom zařízení stáje, čistoty stáje a jejího okolí, teploty, větrání, podestlání, stájového náradí, uložení krmiva a p. Zjistí-li závady, upozorní na ně velitele setniny, a je-li třeba, hlásí je veliteli útvaru.

Šéfveterinář navrhuje veliteli způsob podestýlání koní a přídavek steliva podle předpisů Z-IX-1 a H-IV-1.

Jak mají být stáje upraveny po stránce stavební a jaké je jejich vnitřní vybavení, stanoví stavební předpisy. Šéfveterinář útvaru je členem komise, projednává-li se novostavba stájí pro útvar, jemuž je přidělen, nebo jde-li o přístavbu nebo stavební úpravu stájí. Šéfveterinář posuzuje při tom s hlediska veterinární hygieny stavební pozemek a jeho sousedství, polohu bu- 34

dovy vzhledem k světovým stranám, vnitřní rozdělení budovy (stáje a komory, umývárna), počet, umístění, rozměry, upevnění a materiál oken a dveří, sloupů, přívor a žlabů, podlahu stáje, umístění vodovodních výtokových kohoutů, větrací zařízení, kanalisaci, umístění hnojiště a p. Všimá si, je-li postaráno o odtok sražených par s oken a větráků.

Obdobně postupuje při stavbě jiných budov pro veterinářské účely.

Svůj posudek a návrhy uvede v zápise o jednání stavební komise.

- 35 Výživa a krmivo.** Šéfveterinář útvaru je povinen věnovat zvláštní pozornost výživě zvířat a spolu působit k tomu, aby zvířata útvaru byla ve vyrovnaném stavu výživy a v dobrém pracovním stavu. Přetučnělost zvířat vyžaduje stejné pozornosti jako vyhublost, nemá-li být ohrožena pohotovost útvaru. Zvířata, která zůstávají ve stavu podvýživy, přestože mají dostatek dobrého krmiva a úlevy ve službě, nutno důkladně vyšetřit, a je-li třeba, léčit. Jsou to především vady chrupu, které se u koní vyskytují velmi často a způsobují ztráty na krmivu tím, že odchází nestráveno; potom cizopasníci zaživacího ústrojí, katary žaludku a střev, avitaminosy, poruchy pohlavního koloběhu klisen a p. Je-li podezření, že zvíře má cizopasníky, třeba soustavně vyšetřovat trus mikroskopicky a léčbu mikroskopem kontrolovat.
- 36** Šéfveterinář navrhuje úpravu dávek krmiva podle stavu výživy jednotlivých zvířat (individuální dávky), dietní krmení, přídavky krmiva a soli podle předpisu H-IV-1. Pro koně, vyloučené ze služby pro nemoc nebo pro podezření z nakažení a p., může navrhnout snížení dávky krmiva; takové opatření je účelné jak v zájmu zdravých nepracujících zvířat, tak v zájmu úspory krmiva.
- Navrhuje veliteli, jak krmit a napájet zvířata a kontroluje, jak se provádějí vydaná nařízení a jak se osvědčují. Při přechodu z jednoho druhu krmiva na jiné musí šéfveterinář vydat pokyny o tom, jak krmit, aby zvířata neonemocněla. Podrobného návodu a pečlivého dozoru je třeba zvlášť při krmení náhražkami. Šéfveterinář vypočítává potřebu dietních a náhražkových krmiv podle jejich obsahu živin.
- 37** O jakosti krmiva pojednává předpis Ma-XII-1, o prohlídkách krmiva viz články 150—156. Šéfveterinář si všimá, jak se odměřují dávky krmiva, v jakém stavu jsou stroje na úpravu krmiva (řezačky a p.), zda se přidává řezanka do krmiva, v jakém množství a v jaké délce, zda je používáno dostatečného

množství nádob na krmivo a vodu a zda jsou udržovány v bezvadném stavu a v čistotě.

Šéfveterinář zkoumá jakost vody k napájení zvířat, a je-li třeba, zašle vzorky vody k vyšetření nejbližší bakteriologické laboratoři při vojenské nemocnici. Dozírá na zdroje vody a na jejich okolí a pečuje, aby byly udržovány v čistotě. Všimá si, zda jsou zvířata pravidelně napájena a zda se napájí podle příslušných ustanovení předpisu Z-IX-1. 38

Pracovní hygiena. Každé zvíře potřebuje pohyb; ústrojí, která nepracují, zakrňují, jsou-li ve vývinu, nebo propadají úbytí, je-li jejich vývoj již ukončen. Došlo-li již z nečinnosti k změnám ve stavbě tkání, není možný úplný návrat k původní výkonnosti. Pracovní zvířata ztučnělá z nečinnosti jsou pro vojsko méněcenná. Ale i přepínání sil zvířat a nedostatek odpočinku jsou škodlivé. Proto je třeba pravidelným střídáním rozumně vyměřené práce a odpočinku udržovat zvířata v žádoucím pracovním stavu. 39

Šéfveterinář si musí všimnout, jak se zvířata u útvaru používají, jaké výkony a v jakém ruchu se od nich požadují, jaký je stav zvířat při práci a následujícího dne po větším výkonu a jaký vliv má stupeň požadované práce na tělesnou stavbu, a jaký vliv má stupeň požadované práce na zdravotní stav, na stav výživy a na zdraví zvířat. Za pochodu musí šéfveterinář včas zjistit příznaky vyčerpanosti a zasáhnout včas, aby nedošlo ke zchvácení jednotlivých zvířat. Zvířata, která se při normálním výkonu brzy unaví, je třeba vyšetřit a podle nálezu buď léčit, anebo zařadit k lehčí službě. Získané poznatky hlásí šéfveterinář svému veliteli a podává mu návrhy na zlepšení pracovní hygieny zvířat útvaru.

Čištění zvířat. Udržovat těla zvířat v čistotě patří k předním požadavkům hygieny a vojenského pořádku. Šéfveterinář je proto povinen věnovat čištění zvířat neustálou pozornost, pozorovat s hlediska veterinářské hygieny způsob čištění, na stav čistoty a všimnout si zároveň počtu a stavu potřeb k čištění zvířat, kartáčů, hřebíků a utěrek. Podle potřeby navrhuje mytí a plavení zvířat a stříhání srsti. Je-li stříže třeba k léčení nemocného zvířete, rozhoduje sám. 40

Rádné čištění a ošetřování kopyt koní je nevyhnutelnou podmínkou pro udržení jich v zdravém a neznatkovém stavu a tím i pro uchování schopnosti a plné výkonnosti koní.

Zacházení se zvířaty. Je povinností šéfveterináře útvaru, aby s veterinářsky hygienického hlediska věnoval patřičnou pozornost tomu, jak se u útvaru zachází se zvířaty a jak se dodržují příslušné pokyny předpisu Z-IX-1. Nepřistojnosti třeba na místě 41

zamezit a stálým poučováním a příkladem vést vojenské osoby k tomu, aby se svěřeným zvířatům věnovaly s láskou a snažily se vniknout do duševního života zvířete.

Voják musí znát přirozené požadavky zvířat, aby jim mohl vyhovět a nedopouštěl se chyb. Vyskytne-li se případ surovosti ke zvířeti, musí být vinník velitelem příkladně potrestán. O výchově vojnů v tomto oboru pojednává hlava 2, stať 14 tohoto předpisu.

- 42 Sedláni a postrojování, podkování.** Šéfveterinář musí být podrobně obeznámen se sedláním a postrojováním zvířat a působit na to, aby se předešly škody z nevhodně přizpůsobených nebo vadně použitých sedel a postrojů. Zjistí-li otlaky a odřeniny postrojem, nesmí se omezit na léčení jich, nýbrž musí především pátrat po příčině, již je mnohdy vadný postroj nebo jeho nesprávné použití, a působit k odstranění vady.

Důležitým požadavkem veterinářské zábrany je stálá péče o bezvadné podkování.

St a f 3

Posuzování zvířat a vyšetřování škod

- 43** Šéfveterinář je povolán k tomu, aby posuzoval s veterinářského a hipologického hlediska způsobilost zvířat k vojenské službě vůbec a jejich způsobilost k určitému zařazení ve službě, k určitému úkolu nebo k určitému výkonu. To je velmi odpovědný úsek činnosti šéfveterináře, neboť jeho posudek a návrh je podkladem pro rozhodnutí velitele o zvířatech. O tom, jak posuzovat zvířata v oboru vojenské správy, pojednává zvláštní předpis.
- 44** Šéfveterinář je podle příslušných předpisů členem komisí při projednávání věcí vyjmenovaných v článku 28. Dříve než vydá posudek a návrh o zvířeti, je povinen vyšetřit důkladně vždy celé zvíře, a to i když jde o zvíře vlastního útvaru, jehož vlastnosti a vady jsou mu známy. Při tom posuzuje celkovou stavbu těla, činnost ústrojí, povahu, vady, přetřelé nemoci a jejich následky se zvláštním zřetelem k vlastnostem a vadám, které jsou důležité pro rozhodnutí, o něž v daném případě jde. O přetřelých onemocněních se přesvědčí nahlédnutím do knihy o nemocných zvířatech.
- 45** Přejímání remont u útvaru, sepisování protokolů a hlášení zjištěných vad jsou upraveny předpisem B-VIII-3.
- Nakoupené remonty vyšetřuje šéfveterinář ihned po příchodu k útvaru a provádí diagnostické zkoušky, aby co nej-

dříve zjistil vady, z nichž vyplývá nárok ze správy. Musí vyloučit i vady, které lze zjistit jen zvláštními zkouškami, jako dýchavičnost, pískání, jankovitost, hlízu kořene okruží a p. Některá zvířata projevují určité vady jen v klidu nebo v noci (klkání), a proto je třeba zařídit pozorování zvířat osobami pomocné veterinářské služby a ošetřovateli a poučit je, čeho si mají všímat. Po celou dobu 28denní uzávěry prohlíží šéfveterinář remonty co možná denně, pozoruje jejich tělesný a zdravotní stav, povahu, nectnosti a p. se zvláštním zřetelem k příznakům přenosných nemocí. Nálezy o vadách remont spisuje podle čl. 369 a podle příloh 7—9.

Útvary, které pravidelně dostávají větší počet remont, mají pro ně zvláštní remontní stáj.

Zvířata se třídí a vyřadují podle předpisu B-VIII-2. Před každým tříděním vyšetří šéfveterinář zvířata na vady, které vyžadují složitější vyšetřování, jímž by se řízení třídící komise zdržovalo, jako srdeční vady, dušnost a p., prohlédne oči a chrup všech zvířat a učiní si poznámky pro třídění. 46

Při třídění uvede v zápise o třídění změny v popise, nově zjištěné vady a podává ostatním členům komise odborný posudek o způsobilosti zvířete a z něho vyplývající návrh buď na ponechání zvířete v dosavadním zařazení, nebo na přeřazení, na přetřídění anebo na vyřazení. Návrh na vyřazení zvířete pro chorobu nebo pro vadu smí podat teprve po zralém uvážení a bylo-li vše učiněno, aby zvíře opět nabylo způsobilosti k vojenské službě.

O každém koni, který má méně než 10 let vojenské služby a komise jej navrhne vyřadit, ať při třídění nebo během roku mimo třídění, sepíše šéfveterinář veterinářské vysvědčení podle přílohy 4 (čl. 365). Mimo to uvede v návrhu na vyřazení nebo v návrhu na přetřídění a přeřazení veterinářský nález o vadách, které jsou důvodem k podání takového návrhu.

Přezkoušuje-li přednosta veterinářské služby vyššího velitelství veterinářské nálezy u útvaru, má být vždy přítomen ten veterinář, který nález učinil.

Vydávání koní do soukromého užívání je upraveno předpisy B-VIII-2 a B-VIII-6. Šéfveterinář je povinen koně určené k vydání soukromým uživatelům důkladně vyšetřit a přesně zjistit a zapsat stav koně při výdeji, aby později nebylo pochybností o tom, které nemoci a vady vznikly po vydání koně uživateli. Je třeba přezkoušet popis zvířete, zapsat všechny vady, i neškodné, určit stav výživy, a je-li to možné, i váhu zvířete, dále odhadní cenu, stav kopyt a podkování. Šéfveterinář podrobí 47

koně před vydáním oční zkoušky maleinem a potvrdí, že kůň pochází z nezamořeného prostředí.

Přesné prohlídky a maleinace je třeba též při vrácení koně ze soukromého užívání.

48 O postupu při prodeji zvířat pojednává předpis B-VIII-2. Šéfveterinář koně maleinuje, vyšetří je na příznaky přenosných nemocí a vyplní pro každé zvíře veterinářskou část osvědčení podle čl. 364. Protože vojenská správa neručí za vady, musí prodávající komise před prodejem oznámit kupci, nebo při dražbě veřejně vyhlásit všechny vady zvířete, zvláště vady skryté a ty, které činí zvíře nebezpečným, jako kopavost a kousavost, a které snižují jeho použitelnost, jako zrážlivost, netahavost a p.

49 Škody vzniklé na zvířatech vojenské správy a škody způsobené vojenskými zvířaty je třeba přísně a podrobně vyšetřit, aby se objasnilo, jak a proč došlo ke škodě. Tím se získá podklad pro rozhodnutí o škodě a pro opatření, která je třeba učinit, aby se v budoucnu zabránilo podobným škodám.

Šéfveterinář je povinen navrhnout veliteli, aby nařídil komisionální vyšetřování, je-li podezření, že jde o zaviněnou škodu. Nařídí-li velitel vyšetřování, je šéfveterinář členem vyšetřující komise, navrhuje, o čem je třeba vyslechnout svědky, po případě sestavuje některé otázky pro výsledk zúčastněných osob. Sepíše podrobný veterinářský nálezh (klinický, podle okolností i pitevni). Nálezh doplní odborným posudkem, v kterém rozhodnotí nalezené chorobné změny, jejich stáří nebo dobu jejich vzniku, jejich příčiny a následky a vyjádří se o tom, z čeho lze soudit, že škoda byla zaviněna, kdo ji zavinil a zda a jak se jí mohlo zabránit. Při sepisování odborného posudku třeba dbát ustanovení čl. 9. Výši vzniklé škody určuje odhadní komise podle čl. 51.

50 Ztráty zvířat se vyšetřují podle zvláštních nařízení. Vyšetřování ztrát a znehodnocení zvířat v soukromém užívání je upraveno příslušnými předpisy (viz též čl. 367 a 368 tohoto předpisu).

51 Cenu zvířat zjišťuje komise, sestavená z velitele útvaru (zástupce), z šéfveterináře a z jednoho důstojníka útvaru. Bližší ustanovení o postupu při zjišťování ceny zvířat jsou v předpise Z-IX-1, vzor zápisu o odhadu ceny je v příloze 2.

Staf 4

Veterinářské prohlídky zvířat

52 Veterinářské prohlídky zvířat koná šéfveterinář vojenského útvaru nebo jiný veterinář výkonné služby; dělí se na pravidelné a na příležitostné prohlídky.

Pravidelné hromadné veterinářské prohlídky jsou zdravotními prohlídkami a patří k zábranným opatřením. Jejich účelem je podrobit každé zvíře v pravidelných lhůtách veterinářskému vyšetření, přezkoumat jeho tělesný a zdravotní stav a hygienické poměry prostředí, v němž žije. V podrobnostech jde o zjištění výživy zvířat, jejich čistoty, úrovně péče o kopyta, stavu podkování a příznaků nemocí zvířat, které ošetřujímu mužstvu a jeho představeným zůstaly skryté; nejdůležitější je zjistit počáteční příznaky přenosných nemocí. Dále zjistit stav sláji a podkováren, jakost krmiva a pracovní hygienu zvířat u útvaru. **53**

Pravidelné veterinářské prohlídky se konají zásadně jednou za měsíc. Tato lhůta se prodlužuje v posádkách bez veterináře na 2 měsíce, je-li v takové posádce méně než 30 zvířat, a na 3 měsíce, je-li v ní méně než 10 zvířat. Nastane-li z mimořádných důvodů potřeba zkrátit na přechodnou dobu řečené lhůty, nařídí to nadřízené vyšší velitelství s obvodovou působností. Pravidelné veterinářské prohlídky u útvarů bez veterináře koná ten veterinář, kterého k tomu určí velitelství divise (brigády), v jehož obvodu je dotčená posádka, nebo kterého určí vojenský místní velitel se souhlasem velitelství divise (brigády). **54**

Nekoná-li šéfveterinář pravidelné veterinářské prohlídky u odloučené části svého útvaru, prohlídí ji dvakrát za rok při třídění zvířat. Tyto prohlídky spojí s pravidelnou veterinářskou prohlídkou, kterou provede veterinář pověřený zdravotním dozorem na zvířata odloučené části.

Místo a dobu prohlídky určí velitel útvaru podle rozvrhu zaměstnání a přihlédne při tom k návrhu veterináře. Hodina prohlídky se stanoví tak, aby mužstvo mělo dostatek času na vyčištění zvířat. Prohlídky se zúčastní, jsou-li v místě, přidělení veterináři a osoby pomocné veterinářské a podkovářské služby, které u dotčeného útvaru obstarávají službu. **55**

Koná-li veterinář prohlídku zvířat útvaru, jemuž sám není přidělen, hlásí se při příchodu do kasáren u velitele dotčeného útvaru. Hlášení počtu předvedených zvířat veterináři před prohlídkou je upraveno předpisem A-I-1.

K veterinářské prohlídce se předvedou co možná všechna zvířata, vyjma nemocná ze stáje pro nemocné a z nákazové stáje a mimo vážněji nemocná zvířata ze stáje setniny. Ta se vyšetří zvlášť na ošetřovně nebo ve stájích po prohlídce. **56**

Veterinář přezkouší počet předvedených zvířat podle svého seznamu zvířat (čl. 360, odst. f) a poznamená si ta zvířata, která nejsou prohlídce přítomna. Ta pak vyšetří při nejbližší příleži-

tosti, nejpozději však při příští pravidelné veterinářské prohlídce. Zvlášť třeba dbát, aby u útvarů bez veterináře v posádkách, kam veterinář dojíždí z jiné posádky, byla při pravidelné prohlídce přítomna všechna zvířata, protože služební cesty k dodatečným prohlídkám nepředvedených zvířat nejsou dovoleny.

57 Záleží velmi na tom, aby nebylo vojenského zvířete, které by se vymykalo pravidelnému zdravotnímu dozoru veterináře. To se vztahuje plnou měrou též na zvířata, která nejsou majetkem vojenské správy, ale jsou ubytována v kasárnách, na př. vlastní koně důstojníků a psi a jiná zvířata, která jsou v kasárnách s povolením velitele kasáren. Opominutí této zásady by mohlo zavinit velké škody tím, že ohnisko nákazy by zůstalo utajeno.

58 Je-li dostatek mužstva, nastoupí k prohlídce všechna zvířata jedné setniny najednou. Šéfveterinář obejde skupinu seřaděných zvířat, aby získal ucelený obraz. Při této povšechné prohlídce lze porovnáváním nejlépe zjistit stav výživy, chorobné změny, stav podkování a p. Jeví-li některé zvíře příznaky přenosné nemoci, třeba je ihned vyvést z řady a postavit stranou. Šéfveterinář si zapíše počet zvířat ztučnělých a jména zvířat podvyživených a těch, která bude třeba podrobně klinicky vyšetřit.

Pak se předvádějí k prohlídce zvířata jednotlivě. Podkoní hlásí jméno zvířete a vojín podkovář zdvihne tu nohu zvířete, kterou šéfveterinář určí. Šéfveterinář prohlédne každé zvíře se všech stran, pozoruje jeho zdravotní stav, čistotu kůže, kopyt a stav podkování. Všimá si jeho tělesné stavby a způsobilosti a snaží se zapamatovat si každé zvíře.

Nakonec se předvede každé zvíře na povel v kroku a pak v klusu. Jeví-li poruchu v chůzi, vyšetří se buď ihned, nebo se určí k dodatečnému vyšetření v ošetřovně.

59 Na prohlídku zvířat navazuje prohlídka stájí (čl. 33), krmiva a píce a podkovárny (hlava 2, stať 12 a 13).

60 O poučování mužstva při prohlídce zvířat a o hlášení výsledku prohlídky pojednává předpis A-I-1. Šéfveterinář poučuje též přítomné osoby pomocné veterinářské služby. Neupozorňuje jen na nedostatky, nýbrž zdůrazní též kladné výsledky prohlídky jednotlivých zvířat a celého útvaru.

Šéfveterinář není v přímém služebním poměru k velitelům setnin. Je však i jejich odborným rádcem a proto běžné věci veterinářské služby s nimi vyřizuje přímo a ne jen skrze svého velitele. Účelem veterinářské prohlídky není dohled na činnost velitelů setnin.

61 Po prohlídce přikročí šéfveterinář ke klinickému vyšetření

těch zvířat, která určil během prohlídky. Zvířata podezřelá z nálezů vyšetřuje nakonec.

Nález při prohlídce zapíše šéfveterinář do záznamu o prohlídkách zvířat. Důležité poznatky hlásí v měsíční veterinářské zprávě. 62

Příležitostné veterinářské prohlídky koná šéfveterinář před odchodem zvířat na větší cvičení a po návratu z nich, v době treningu, před závody a po nich, při příchodu zvířat k útvaru a před odevzdáním jich jinému útvaru. O prohlídkách zvířat k zjištění jejich způsobilosti nebo znehodnocení platí čl. 43 až 51. 63

Účelem prohlídek zvířat před namáhavými výkony (závody, cvičení) je zjistit jejich způsobilost k takovému výkonu a vyloučit zvířata, jejichž tělesný a zdravotní stav anebo věk nedovolují použít jich k požadovanému úkolu buď zcela nebo zčásti. Při prohlídce vyznačí šéfveterinář zvířata, která je nutno vyloučit ze soutěže nebo ponechat v posádce, a zvířata, která jsou schopna výkonu jen podmíněčně a v určitém zařazení. Výsledek takové prohlídky hlásí šéfveterinář veliteli útvaru a zapíše jej do záznamu o prohlídkách zvířat. Pro zvířata odesílaná k závodům, dostihům a p. sepisuje veterinář osvědčení podle čl. 265. 64

Prohlídkou zvířat po větších cvičeních, závodech a p. zjišťuje šéfveterinář změny ve výživě, ve zdravotním stavu, pátrá po příznacích přenosných nemocí, zkoumá stav podkování a určuje zvířata k podkování.

Zvířata, která mají být odevzdána jinému útvaru nebo do jiné posádky, prohlíží velitel útvaru nebo jeho zástupce a šéfveterinář. Šéfveterinář maleinuje koně nejpozději den před odesláním; proto mu velitel útvaru musí včas oznámit, kteří koně budou přemístěni. Byl-li však kůň maleinován se záporným výsledkem v posledních třech nedělích, není třeba zkoušku opakovat. 65

Šéfveterinář přezkouší popis zvířete, zjistí jeho totožnost, stav výživy, zdraví a podkování, vyšetří je na nálezů a zkoumá, zda je zvíře schopné prevozu nebo pochodu. Výsledek prohlídky zaznamená do zápisu o odevzdání zvířete (příl. 1 k čl. 362).

Obdobné prohlídky je třeba při příchodu zvířat k útvaru. Příští koně se podrobí oční zkoušce maleinem jen tenkrát, uplynuly-li od poslední maleinace více než 3 týdny nebo není-li den poslední maleinace znám.

O prohlídkách při odevzdávání a přejímání zvířat v posádkách, kde není vojenský veterinář, pojednává článek 185.

Péče o nemocná zvířata

- 66** Šéfveterinář vyšetřuje a léčí nemocná zvířata denně ve veterinářské ošetrovně útvaru. Nemá-li útvar pro tento účel zvláštní operační síň, je třeba k tomu vyhradit vhodné klidné místo, co možná dlážděné nebo betonované, chráněné proti pouličnímu ruchu a před nepohodou, v blízkosti veterinářské lékárny, stájí a vodního zdroje, kde je dostatek prostoru k shromáždění a předvádění nemocných zvířat. Nejméně se k tomu hodí podkovárna útvaru, jak s hlediska hygieny, čistoty a klidu, tak s hlediska nerušeného podkování koní. V nouzi však často nezbude, než se s ní na přechodnou dobu spokojit, dokud nebude potřebné zařízení vybudováno.
- 67** Dobu vyšetřování nemocných zvířat stanoví velitel útvaru na návrh šéfveterináře. Má-li šéfveterinář na starosti několik útvarů v posádce, určí dobu vojenský místní velitel podle návrhu šéfveterináře posádky. Podle místních poměrů lze nemocná zvířata buď předvádět do jedné společné ošetrovny v posádce, anebo šéfveterinář dochází v určené hodiny k jednotlivým útvarům. Nemocná zvířata se ošetřují zpravidla jednou denně, není-li ze zvláštních důvodů nutné zařídit ošetřování dvakrát za den. Tímto ustanovením není dolčena povinnost šéfveterináře ošetřit každé nemocné zvíře tolikrát za den i za noc, kolikrát je toho k léčení podle vědeckých zásad třeba.
- 68** Šéfveterinář odpovídá za pořádek na ošetrovně. Patří k tomu odborná příprava nástrojů, léků a obvaziva, desinfekčních prostředků, vody, mýdla a ručníků a stálá péče o čistotu podlahy během ošetřování, o klidné a spořádané předvádění nemocných zvířat a o zamezení přístupu nepovolaným osobám, aby nedošlo k úrazům.
- 69** K pravidelnému ošetření se předvádějí nemocná zvířata, která k tomu šéfveterinář určil předchozího dne zápisem v knize o nemocných zvířatech, a zvířata, která onemocněla během noci. Ty zapíše do knihy o nemocných zvířatech sprežní, podle okolností výkonný rotmistr setniny a pošle je v stanovenou hodinu s uvedenou knihou na ošetrovnu. Zvířata doprovází dozorcí voják stáje a každé zvíře co možná voják, který je ošetřuje, aby mohli šéfveterináři podat zprávu o vzniku a dosavadním průběhu nemoci a přijmout ústní pokyny pro ošetřování. Zvířata s otlaky se předvádějí po prvé s příslušným sedlem a postrojem (ne však osedlána nebo postrojena), aby šéfveterinář mohl závadu na sedle a postroji zjistit a zařídit opravu. Za nepřízni-

vého počasí nařídí šéfveterinář předvádět zvířata ve skupinách nebo i přikrytá houněmi, aby netrpěla nepohodou. Koně se předvádějí nauzděni.

Šéfveterinář nejdříve zběžně prohlédne shromážděná zvířata a pátrá, jeví-li některé nově hlášené zvíře příznaky nákaz. Taková zvířata dá ihned postavit stranou a vyšetří je až naposled. Zvířata, u nichž byla již dříve nákaza zjištěna, zpravidla se na ošetrovnu nepředvádějí, nýbrž se ošetřují v nákazové stáji. 70

Zvířata, která je třeba bezodkladně ošetřit, ať pro vážnost nemoci, nebo krvácení a p., ošetří ihned.

Pak vyšetřuje šéfveterinář zvířata jednotlivě a zjišťuje u každého, zda je zdravé a služby schopné, či nemocné. U nemocných určuje, zda zůstanou v léčení ve stáji setniny jako služby plně schopná nebo schopná jen částečně a v určitém zařazení anebo neschopná, či je-li třeba je odevzdat do stáji veterinářské ošetrovny. Nemocná zvířata ošetří a dá osobám pomocné veterinářské služby a vojínům ošetrovatelům ústně pokyny, jak s nemocným naložit a jak ho ošetřovat, krmit a předvádět k dalšímu léčení. Může nařídít, aby bylo zvíře pozorováno, a dát si hlásit, objeví-li se určité příznaky. 71

Po skončení prohlídky a léčení předvedených nemocných zvířat ošetří šéfveterinář nemocná zvířata, která zůstala ve stájích setnin, protože jejich stav nepřipustil je předvést na ošetrovnu, pak zvířata ve stáji pro nemocné a nakonec v nákazové stáji.

Těžší případy, nákazou nemocná a z nákazy podezřelá zvířata odevzdá setnina na podnět šéfveterináře do stáji veterinářské ošetrovny (hlava 2, stať 6).

Šéfveterinář zapíše nález a své rozhodnutí o použitelnosti zvířete k práci do knihy o nemocných zvířatech (viz předpis Z-X-3). Tato kniha se uloží v kanceláři setniny. 72

Za nemocná zvířata a za léčení jich odpovídá šéfveterinář. Bez jeho vědomí nesmí být nemocné zvíře převedeno do jiné stáje nebo ve stáji na jiné místo. 73

Šéfveterinář hlásí svému veliteli počet a stav nemocných a podává mu zprávu o veterinářské službě u útvaru. Je povinen zpravit velitele o každém zamýšleném operativním zákroku, jímž se zvíře vyřadí na delší dobu ze služby. 74

Onemocní-li zvíře náhle za prudkých příznaků, přivedí-li si vážný úraz nebo zhorší-li se jeho choroba tak, že je třeba je ošetřit mimo dobu pravidelného léčení, zpraví útvar neprodleně šéfveterináře a důstojníka (rotmistra) pomocné veterinářské 75

služby. Nejsou-li v kasárnách, musí je povolát, a je-li nebezpečí v prodlení, poslat pro ně co možná dopravní prostředek. Šéfveterinář je povinen takové výzvě bez průtahů vyhovět.

Až do příchodu šéfveterináře zařídí osoby dozorcí služby vše, co předpis Z-IX-1 nařizuje o náhlém onemocnění zvířat. Dostaví-li se dříve osoba pomocné veterinářské služby, poskytne zvířeti první pomoc.

76 Neskýtá-li nemoc žádnou naději na uzdravení, může být zvíře usmrceno. Ustanovení o tom obsahuje hlava 2, stať 9.

77 Šéfveterinář je povinen bezplatně vyšetřovat a léčit též zvířata soukromých majitelů, která jsou v počtu živých útvaru, na příklad vlastní koně důstojníků. Může k tomu použít nástrojů, léků a obvaziv ze zásob útvaru jako u koní vojenské správy. Jen vlastníci koní, kteří platí vojenské správě náhradu za krmivo, jsou povinni zaplatit veterinářský materiál spotřebovaný při léčení jejich koní. Vlastník koně nemá nárok na náhradu ani od šéfveterináře ani od vojenské správy, kdyby vyšetřováním anebo léčením vznikla škoda na jeho koni. Má právo dát svého koně léčit na svůj náklad kterýmkoli veterinářem mimo obvod kasáren, ale musí o tom zpravit velitele útvaru a toho důstojníka veterináře, jemuž přísluší dozírat na zdravotní stav jeho koně. Nemocní vlastní koně se zapisují do knihy o nemocných zvířatech setniny, u níž jsou v počtu živých.

Vlastní koně, ubytovaní ve vojenských budovách nebo používání ve službě společně s vojenskými zvířaty, podléhají vojenskému veterinářskému dozoru (pravidelným veterinářským prohlídkám, maleinací) v témž rozsahu, jako koně vojenské správy. Vojenská nálezová opatření se na ně vztahují, jen jsou-li ubytováni v budovách, používaných vojenskou správou.

78 Šéfveterinář vyšetřuje a léčí bezplatně vlastní psy občanských hlídačů vojenské správy, pro něž byla hlídačům povolena krmná dávka nebo náhrada za ni, nevzniknou-li tím vojenské správě zvláštní cestovní výdaje. O ručení za škody platí ve stejné míře ustanovení čl. 77.

79 Protože vojenské lesy a statky jsou zařízením vojenské správy, vztahují se na ně ustanovení tohoto předpisu o úpravě veterinářského dozoru a o veterinářské léčebné péči. Potřebný veterinářský materiál hradí správa vojenských lesů a statků ze svého rozpočtu. Pravidelné veterinářské prohlídky se konají v dohodě se správou vojenských lesů nebo se správou vojenského statku a provádění jich je třeba přizpůsobit zvláštním poměrům v hospodářství, aby nijak nerušily provoz (prohlídky zvířat ve stájích, při odchodu na polní práce nebo při návratu z nich). Vo-

jenší veterináři vykonávají službu u vojenských lesů a statků jako služební povinnost.

Vojenští veterináři jsou povinni bezplatně dozírat na zvířata vlastních hospodářství vojenských útvarů a léčit je. Veterinářský materiál se hradí z prostředků těchto hospodářství. **80**

Při každém onemocnění a zranění zvířete má šéfveterinář pátrat po příčině a podle výsledku pátrání řídit ochranu zvířat útvaru. Je povinen vyšetřit každé nemocné zvíře co nejpodrobněji a použít k tomu všech vyšetřovacích method, na něž stačí jeho odborná výbava. Uzná-li to za nezbytné, může se spojit s veterinářskou laboratoří při vojenské veterinářské nemocnici, po případě se státním veterinárním ústavem v Ivanovicích na Hané nebo v Bratislavě nebo s vysokou školou veterinární, nemůže-li vyšetření provést vojenská veterinářská nemocnice nebo je-li to nařízeno předpisem Z-X-1 či jiným nařízením. Je-li takové zvláštní vyšetřování zavedeno, hlásí to šéfveterinář služebním postupem přednostovi veterinářské skupiny oblasti a po skončeném vyšetřování mu oznámí výsledek nebo mu ho dá oznámit přímo vyšetřovacím ústavem (čl. 137). Zvláštní vyšetření zapisuje do přehledu zvláštních vyšetřování podle předpisu Z-X-3. **81**

Zákroky nutné k záchraně života nebo k tomu, aby se předešlo zhoršení nemoci, a léčení, které plně účinkuje jen v počátcích onemocnění, musí šéfveterinář provést bez odkladu. Obtížnější a složitější zákroky, které vyžadují delších příprav a většího počtu pomocníků, může ponechat na vhodnou dobu, není-li to na újmu zdraví zvířat a hospodárnosti (ztráta pracovních dní). **82**

Veterináři je ponechána volba léčebného zákroku. Má používat především vyzkoušených method, které slibují trvalý výsledek v nejkratší době. Nesmí však na nich ustrnout, musí jít s duchem doby a s pokrokem vědy. Pokusnou léčbu, při níž by mohlo být ohroženo zdraví nebo život zvířete, nesmí provádět; to patří k úkolům vojenských veterinářských nemocnic (výzkum na pokusných zvířatech). Zavádění nových léků a operací, které podle zpráv odborného písemnictví byly již jinde vyzkoušeny, není pokusnou léčbou. Není dovoleno zkoušet léky a léčebné methody na zdravých zvířatech útvaru. **83**

Provedené operace a očkování zvířat zaznamenává šéfveterinář do záznamů pro veterinářskou statistiku podle předpisu Z-X-3. Pro nemocná zvířata zakládá chorobopis podle téhož předpisu. **84**

Je zakázáno, aby kdokoli samovolně vykonával u nemocných zvířat léčebné zákroky bez vědomí a nařízení šéfveterináře. Vý- **85**

jimku činí poskytování první pomoci důstojníky (rotmistry) pomocné veterinářské služby v rozsahu jejich odborného výcviku anebo jinými osobami v míře stanovené předpisem Z-IX-1.

- 86 Šéfveterinář pečuje o to, aby nemocná zvířata byla dietně krmena, hygienicky chována a aby se jim dostalo pobytu a pohybu na zdravém vzduchu, dovoluje-li to jejich zdravotní stav.
- 87 Vyžádá-li si šéfveterinář k poradě přednostu veterinářské služby nadřízeného vyššího velitelství anebo odborníka z vojenské veterinářské nemocnice, musí se osobně zúčastnit jejich vyšetřování, aby jim podal zprávu o dosavadním průběhu nemoci nebo vypomáhal při operaci a p.
- 88 Odevzdává-li šéfveterinář službu jinému veterináři, musí nemocná zvířata odevzdat jednotlivě podle jejich chorobopisů a podat k nim potřebné vysvětlení.

St a ě 6

Veterinářská ošetřovna útvaru

- 89 Veterinářská ošetřovna útvaru se skládá

- a) z veterinářské lékárny,
- b) z operační síně,
- c) ze stájí ošetřovny.

Pro vyřizování písemností přísluší šéfveterináři kancelář, která může být v budově veterinářské ošetřovny, avšak oddělena od veterinářské lékárny. Ustanovení o tom, jak má být veterinářská ošetřovna vybudována, obsahuje předpis pro stavební službu. Předměty vnitřního zařízení místností veterinářské ošetřovny a vybavení veterinářskou výstrojí jsou stanoveny zvláštními předpisy.

Veterinářská lékárna slouží k uložení veterinářských potřeb: nástrojů a přístrojů, léčiv, očkovacích látek, obvazů a příruční veterinářské knihovny. Tato odborná knihovna může být uložena též v kanceláři šéfveterináře. V místnosti veterinářské lékárny připravuje šéfveterinář léky a provádí fyzikální, chemická a mikroskopická vyšetřování. Veterinářskou lékárnu spravuje šéfveterinář sám, klíče od ní nosí vždy u sebe. Odpovídá za bezpečné uložení prudce působících léčiv.

Operační síň je určena k vyšetřování a léčení zvířat a k chirurgickým zákrokům na zvířatech. K tomu účelu je vybavena operačním lůžkem.

Stáje ošetřovny jsou nemocniční stáje s nepropustnou podlahou a s výběhy. Slouží k účelnému ubytování nemocných, služby

neschopných zvířat, která potřebují klidu a zvláštního ošetřování a k umístění zvířat stížených přenosnými nemocemi. V zájmu řádného léčení a aby setniny byly zbaveny nemocných zvířat, která by je zatěžovala, je záhodno co možná všechna taková zvířata odevzdat do veterinářské ošetrovny útvaru. Pro zvířata stížená přenosnými nemocemi to platí bez výjimky. Stáje ošetrovny mají pro taková zvířata oddělení pro přenosné nemoci (nákazovou stáj).

Stáje veterinářské ošetrovny musí být označeny zřetelným nápisem. Vstup nepovolaným osobám do nich je zakázán a zákaz vyznačen příslušnými tabulkami u vchodu. **90**

O svítivu a topivu pro veterinářskou ošetrovnu pojednávají příslušné předpisy. **91**

Za veterinářskou ošetrovnu odpovídá šéfveterinář útvaru. **92**

Mužstvo přidělené do veterinářské ošetrovny je přímo podřízeno šéfveterináři útvaru a nesmí být bez jeho vědomí vystřídáno. Šéfveterinář se postará o pravidelný dozor v ošetrovně osobami pomocné veterinářské služby. **93**

Je-li v posádce jen jedna veterinářská ošetrovna, slouží všem útvarům v posádce. Prováděcí nařízení k tomu vydá vojenský místní velitel na návrh šéfveterináře posádky. **94**

Zvířata umístěná v ošetrovně zůstanou v počtu živých u svých setnin. Odevzdává-li se nemocné zvíře do veterinářské ošetrovny jiného útvaru, odevzdá se zpravidla do počtu živých tohoto útvaru, nenařídí-li vojenský místní velitel jinak. **95**

Pro jedno nemocné zvíře přidělí setnina jednoho vojína. Je-li více nemocných zvířat v ošetrovně, třeba přidělit jednoho vojína na každá dvě zvířata. O živění mužstva přiděleného veterinářské ošetrovně platí obdobně čl. 95. **96**

Se zvířaty odevzdají se do veterinářské ošetrovny potřeby pro zvířata: ohlávky, stájové řetězy, houně, obříšníky, vědra, čisticí potřeby nebo i jiné předměty podle nařízení šéfveterináře. Jde-li o přenosnou nemoc, je třeba zároveň odevzdat všechny předměty, které mohou být nositeli nakažliviny, jako sedla, tažné postroje a p. k desinfikování. Všecky potřeby pro zvířata v ošetrovně musí být označeny jménem nebo číslem, aby nedošlo k záměně. **97**

Mužstvo určené za ošetrovatele do nákazové stáje musí být před nástupem lékařsky prohlédnuto a podrobně poučeno, jak se chránit před nákazou. Bližší ustanovení o tom, o ochranném obleku a o desinfekci obsahují předpisy Z-III-3 a Z-X-1. Mužstvo nesmí spát v nákazové stáji. **98**

99 Pro každé nemocné zvíře umístěné v ošetřovně útvaru založí šéfveterinář chorobopis podle předpisu Z-X-3.

Nemocným zvířatům v ošetřovně se musí dostat všestranné péče jako v nemocnici. Šéfveterinář je navštěvuje nejméně dvakrát denně, a je-li třeba, i v noci. Namátkovými prohlídkami se přesvědčuje, jak se koná služba a zda se dodržují rozkazy o dietním krmení a o ošetřování nemocných zvířat. Dozorčímu vojínu stáje musí být známy adresy bytu šéfveterináře a důstojníka (rotmistra) pomocné veterinářské služby.

100 V případech, které stanoví MNO, mohou se ve veterinářské ošetřovně útvaru ambulantně vyšetřovat a léčit též zvířata v soukromém užívání a zvířata, která nejsou majetkem vojenské správy. Uživatel nebo vlastník zvířete je povinen zaplatit vojenské správě poplatky stanovené za obdobné zákroky ve vojenských veterinářských nemocnicích.

101 Je-li v posádce vojenská veterinářská nemocnice, mohou do ní šéfveterináři útvarů odesílat nemocná zvířata k ambulantnímu vyšetření a léčení v hodinách, které určí velitel vojenské veterinářské nemocnice. To se vztahuje jen na taková vyšetřování a léčení, která nemůže šéfveterinář vykonat ve své ošetřovně.

S t a f 7

Odevzdávání nemocných do vojenské veterinářské nemocnice

102 Šéfveterinář navrhuje svému veliteli odevzdat nemocná zvířata do vojenské veterinářské nemocnice:

- a) je-li k zjištění diagnózy anebo k léčení nezbytně třeba zvláštních přístrojů, které má jen veterinářská nemocnice,
- b) je-li nutno vykonat obtížný chirurgický zákrok,
- c) jde-li o vážné onemocnění, které potrvá déle než 14 dní, anebo potřebuje-li zvíře ústavního léčení a je způsobilé k dopravě,
- d) jde-li o nemoc, kterou je třeba probádat s hlediska diagnostiky a léčení,
- e) nařizuje-li to předpis Z-X-1, O zvířecích nákazách, nebo zvláštní výnosy MNO.

103 Připouští-li to stav nemocného a druh nemoci a vzdálenost není větší než 50 km, přesune se zvíře do vojenské veterinářské nemocnice pěším pochodem. Jinak si vyžádá šéfveterinář u nemocnice vůz pro dopravu nemocných zvířat; nemůže-li ho nemocnice z jakýchkoli důvodů poskytnout, odešle šéfveterinář zvíře po železnici. O převozu ať vozem nebo železnicí třeba zpravit šéfveterináře posádky, aby se dopravního prostředku využilo

zároveň k převozu jiných nemocných zvířat v posádce, která potřebují ústavního léčení. Při přesunu zvířat stížených přenosnou nemocí je třeba dbát příslušných ustanovení předpisu Z-X-1.

Při vyžadování převozu u vojenské veterinářské nemocnice musí šéfveterinář zároveň udat počet a stav nemocných a druh nemoci zvířat určených k odevzdání do nemocnice.

Zařídí-li nemocnice převoz vlastním dopravním prostředkem, vyšle zároveň potřebný doprovod. Při přesunu pěšky nebo železnicí dává doprovod útvar, který nemocná zvířata odesílá, a to zpravidla jednoho muže na dvě zvířata. Toto mužstvo se po odevzdání zvířat zásadně vrací ihned k svému útvaru. V mimořádných případech, na př. při rozšíření zvířecích nákaz a p., nařídí velitelství týlu oblasti výjimku z této zásady. Je-li třeba desinfikovat výstroj doprovázejícího mužstva, provede desinfekci veterinářská nemocnice před vrácením doprovodu. Ve zvláštních případech, zvláště jde-li o přenosné nemoci nebo nemůže-li útvar z jakýchkoli důvodů dodat doprovod k přesunu pěším pochodem anebo železnicí, vyžádá si ho u vojenské veterinářské nemocnice. S každým koněm odesílaným do veterinářské nemocnice odevzdá setnina stájovou ohlávku, stájovou houni, popruhový obříšník, obříšnickovou podušku, stájový řemen (řetěz) a nezbytné koňské potřeby (viz předpis H-VI-11). Desinfekci těchto potřeb provádí veterinářská nemocnice, je-li jí třeba.

O maleinaci zvířat před odesláním do nemocnice platí obdobně čl. 65. Kromě zápisu o odevzdání zvířete zašle šéfveterinář chorobopis a podle okolností i podrobnou zprávu, žádost o zvláštní vyšetření a p. O ostatních dokladech pojednávají předpisy o hospodaření útvarů a předpis B-VIII-1. Nemocná zvířata se odevzdávají do počtu živých veterinářské nemocnice, i když je nemocnice v sídle útvaru, který jí zvíře odevzdal.

Nemocná zvířata odevzdaná do nemocnice vede šéfveterinář dále jako nemocná v knize o nemocných zvířatech; v příslušných sloupcích poznamená den odevzdání do nemocnice a den návratu z ní, po případě den zahynutí nebo prodeje v nemocnici.

Uzdravená zvířata vrací vojenská veterinářská nemocnice zásadně tomu útvaru, který jí zvíře odevzdal do léčení. Nemocnice zpravidla oznámí útvaru, že zvíře je uzdraveno a vyzve jej, aby si zvíře odebral. Uzdravená zvířata se dopravují co možná přímým pochodem.

Doplněný chorobopis vrací vojenská veterinářská nemocnice vždy tomu útvaru, který jí ho zaslal s nemocným zvířetem, tedy i když zvíře v nemocnici zahyne nebo odejde jiným způsobem anebo je odevzdáno jinému útvaru.

Nemocná zvířata odevzdaná do vojenských veterinářských nemocnic se hlásí ve statistických výkazech podle předpisu Z-X-3. Chod služby v uvedených nemocnicích je upraven zvláštním předpisem.

Staf 8

Léčení ve státních veterinářských léčebných ústavech a na klinikách vysoké školy veterinární

- 108** Je-li pro záchranu života zvířete nutné, aby bylo urychleně odevzdáno do ústavního léčení, a nesneslo-li by přepravu do vzdálené vojenské veterinářské nemocnice nebo potřebuje-li zvláštního léčení, na které vojenská veterinářská nemocnice není zařízena, může se odevzdat do nejbližšího státního veterinářského léčebného ústavu nebo na kliniku vysoké školy veterinární. Z úsporných důvodů je třeba omezit léčení v občanských ústavech na zcela nevyhnutelné případy.
- 109** MNO může nařídit na žádost vysoké školy veterinární anebo v zájmu vojenské správy, aby určitá onemocnění, která je nutno probádat po stránce vědecké diagnostiky a léčby, byla odeslána na kliniku vysoké školy veterinární.
- 110** Do občanských veterinářských ústavů se odevzdávají nemocná zvířata zásadně bez mužstva; to se ihned vrací k svému útvaru. O způsobu dopravy a o dokladech platí obdobně ustanovení hlavy 2, stati 7. Podrobnosti projedná šéfveterinář přímo s dotčeným ústavem.
- 111** Šéfveterinář hlásí v měsíční veterinářské zprávě odevzdání zvířete do občanského léčebného ústavu i jeho návrat. Na účtě odůvodní nutnost léčení v civilním ústavě. Ustanovení článku 106 platí tu obdobně.

Staf 9

Usmrcení zvířete

- 112** Šéfveterinář může navrhnout, aby zvíře bylo usmrceno
- nastal-li následkem nemoci nebo zranění stav, který nesporně skončí smrtí zvířete, takže je na místě zkrátit jeho muka a co možná zabránit hospodářské škodě, která by vznikla jeho zahynutím (ztráta masa jako potraviny),
 - jde-li o vleklé onemocnění, které vylučuje opětné nabytí způsobilosti nejen k vojenské službě, ale i k jakékoli práci vůbec.

c) jde-li o chorobu nebo vadu, jejíž léčení by trvalo tak dlouho, že náklad na ně by převýšil cenu zvířete a zvíře nelze vyřadit, protože používání ho k práci u občanského kupce by bylo trýzněním zvířete,

d) je-li to nařízeno předpisem Z-X-1 nebo zvláštním rozkazem.

Usmrtit zvíře nařizuje velitel útvaru (velitel týlu) na návrh šéfveterináře nebo službou pověřeného veterináře, po případě na návrh občanského veterináře. Veterinář může sám naříditi zvíře usmrtit, je-li nebezpečí v prodlení a příslušný velitel, který je oprávněn o tom rozhodovat, není přítomen. Veterinář to hlásí dodatečně příslušnému veliteli. **113**

Remonty nesmějí být v době zákonného ručení usmrceny pro nákazu bez souhlasu přednosty veterinární úřadovny okresního národního výboru (náhrada z nákazové pokladny). **114**

Zásadně se neusmrcují zvířata v kasárnách, není-li to nezbytně nutné. Je-li naděje, že maso bude lze využít, prodá se zvíře hospodářskému družstvu; to se postará o jeho odsun, o prohlídku a poražení na jatkách. Jinak se zvíře utratí co možná v ústavu pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl nebo v pohodnici. Dopravu zvířete obstará řečený ústav nebo pohodný. To závisí na místních poměrech, na druhu zvířete a na jeho schopnosti pochodu (viz hlavu 2, stař 10). **115**

Zvířata určená k poražení nebo poražená z nouze u útvaru třeba ohlásit nejbližšímu zemědělskému nákupnímu a prodejnímu společenstvu (hospodářskému družstvu) nebo ústředí těchto společenstev. Družstvo odebere zvíře a vyplatí za ně hospodářské správě útvaru cenu, stanovenou podle příslušných cenových předpisů. Prodat jatečné zvíře přímo řezníkovi není dovoleno. Tato ustanovení se vztahují též na vojenská zvířata určená k poražení nebo poražená z nouze u soukromého uživatele. Pro případy nutných porážek zvířat útvarů mimo sídlo hospodářského družstva je záhodno projednat tuto věc předem se správcem nejbližšího hospodářského družstva. **116**

Koupě jatečného zvířete se zruší, shledá-li se při prohlídce na jatkách, že maso není způsobilé k požívání. **117**

Útvar musí vyhotovit osvědčení podle čl. 364 a přílohy 3 i pro zvířata prodaná na zabití. Šéfveterinář je povinen se zúčastnit prohlídky (pitvy) zvířete, i když je zvíře zabito na jatkách, a sepsat pitevní nález (viz čl. 366). Je-li místo, kam bylo zvíře na jatky dopraveno, vzdáleno více než 12 km od sídla šéfveterináře, vykoná pitvu šéfveterinář posádky v místě jatek na výzvu šéfveterináře útvaru. Není-li v tomto místě vojenský veterinář, upustí se od pitvy. To se odůvodní v dokladech o ztrátě zvířete. **118**

- 119** Je-li nutno porazit zvíře u útvaru, třeba postupovat podle pravidel o porážení zvířat; k řezům na orgánech je nutno použít čistých nebo sterilisovaných nástrojů a pečovat o to, aby maso nebylo znečištěno (vnitřnosti se vyjmou, kůže se nestahuje). Zvíře se porazí co možná mimo stáj.

Šéfveterinář vykoná prohlídku zvířete po porážení a napíše o tom veterinářské potvrzení, v němž uvede: popis zvířete, označení nemoci a dobu jejího trvání, den a příčinu porážení a výpočet změněných částí. Mimo to uvede, zda vyšetřil zvíře před porážením a byly-li vyňaty vnitřnosti ihned po zabití. To je důležité zvláště při zlomeninách kostí a při zraněních, aby veterinář na jatkách mohl posoudit, zda je nutné laboratorní vyšetření masa.

Šéfveterinář se v potvrzení nevyjadřuje o požitelnosti masa; o tom rozhodnout přísluší veterináři na jatkách (viz vládní nařízení č. 40/1942 Sb. a č. 43/1942 Sb.). Pro posouzení masa na jatkách je důležité, aby tam byly dopraveny všechny ústroje, které byly z tělních dutin vyňaty.

Šéfveterinář podepíše potvrzení a vydá je kupci zvířete. Místo, kde bylo zvíře poráženo, třeba důkladně očistit a desinfikovat.

- 120** Pro postup při usmrcování zvířat v soukromém užívání platí čl. 116 a příslušná ustanovení reversu.

St a f 10

Zahynutí zvířete. Pítva

- 121** Zahynutí zvířete u útvaru třeba hlásit veliteli týlu útvaru. Kromě toho zpraví útvar neprodleně (poslem, telefonicky a p.)
- a) ústav pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl a jejich částí, v jehož obvodu je zahynulé zvíře
 - aa) při ztrátě velkých zvířat (dospělých jednokopytníků a skotu) a
 - bb) ve všech případech ztrát na nebezpečnou nákazu, jako na vozňivku, sněť slezinnou, vzteklinu, mor vepřů a p.,
 - b) obvodního pohodného ve všech ostatních případech.
- 122** Ústav pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl je povinen na svůj náklad dopravit do ústavu těla zvířat ležící na veřejných prostranstvích a cestách neprodleně, ostatní do 24 hodin.

Povinností vojenského útvaru je tak opatřit těla zvířat do doby, než budou odvezena, aby se bezpečně zamezilo rozvlečení nebo zcizení částí těla nebo rozvlečení nákazy, a poskytnout ústavu pomoc při nakládání těla na dopravní prostředek.

- Těla hříbat, telat, zmetků, vepřů, ovcí, koz a psů přes 10 kg váhy odveze obvodní pohodný do své sběrny; ústav je odbírá ze sběrny v pravidelných lhůtách. **123**
- Těla zvířat z míst, kde nejsou dosud zřízeny obvody ústavů pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl, odveze na chlášení příslušný pohodný. **124**
- Ztrátu zvířete u soukromého uživatele oznámí uživatel neprodleně místnímu národnímu výboru a zároveň telegraficky útvaru, který mu zvíře vydal; zároveň hlásí útvaru příčinu ztráty. Učinit hlášení ústavu nebo pohodnému je pak povinností místního národního výboru. Uživatel je povinen oznámit ústavu nebo pohodnému při odběru těla zvířete, že zvíře je majetkem vojenské správy, dále číslo a sídlo útvaru, který mu zvíře vydal, a název občanského veterináře, který zvíře léčil. **125**
- O pitvách zahynulých (usmrčených) zvířat vojenské správy platí zásady, **126**
- aby každé zahynulé zvíře bylo pitváno,
 - aby zvíře pitval ten důstojník veterinář, který je léčil, nebo alespoň ten, který měl na ně veterinářský dozor,
 - aby pitvy zvířat se prováděly v ústavě pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl, vyjma pitvy zvířat zahynulých ve vojenské veterinářské nemocnici; ty provádí nemocnice ve své prosektuře.
- Velitelství týlu cblastí ustanoví vojenské veterináře v sídle ústavu pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl nebo v jeho okolí, aby prováděli pitvy, jichž se z jakýchkoli důvodů nemůže zúčastnit veterinář, který zvíře léčil nebo měl na ně veterinářský dozor. Je-li uvedený ústav v místě, kde není v blízkosti vojenský veterinář, nebo nemůže-li se žádný vojenský veterinář pitvy v ústavě zúčastnit, provede pitvu na vyzvu útvaru úřední veterinář, pověřený dozorem na ústav. To se týká zejména pitev zvířat v soukromém užívání, které podle podmínek reversu má uživatel dát provést občanským veterinářem na vlastní náklad, nemůže-li pitvat vojenský veterinář. Ve všech těchto případech musí veterinář, podle okolností útvar, který tělo zvířete do ústavu odeslal, zaslat ústavu zároveň stručný klinický nález a vyzvu, aby pitval úřední veterinář, nebo vyzvat k pitvě příslušného vojenského veterináře, pověřeného prováděním pitev v ústavu. Těla zvířat nutno označit tabulkou při odeslání do ústavu. Na spisování pitevních nálezů úředním veterinářem vydá velitelství týlu cblastí ústavu přiměřenou zásobu tiskopisů zápisu o pitvě a pečuje o její doplňování. **127**
- Nemůže-li ústav dopravit tělo zvířete v předepsané lhůtě nebo **128**

je-li nebezpečí, že během dopravy dojde k rozkladu těla, který ztíží nebo znemožní dosáhnout účelu pitvy, může veterinář provést pitvu, nejde-li o nebezpečnou nákazu, v ohrazeném prostoru nálezové stáje. Při dopravě těla zvířete třeba dbát veterinárních ochranných předpisů.

129 Porazená zvířata se pitvají na jatkách (čl. 118).

130 Velitelství týlu oblastí vyhledávají sídla a obvody ústavů pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl a vydávají potřebné směrnice, upravující pitvy zvířat podle místních poměrů v obvodu oblasti.

131 Svědci se přibírají k pitvě jen ve zvláštních případech, na př. při podezření, že ztráta byla zaviněna. Svědkem má být co možná odborník, protože jen odborník může rozpoznat a hodnotit chorobné změny. Velitel útvaru, soud nebo orgány národní bezpečnosti mohou určit též jiné osoby jako svědky.

Úřední veterinář má právo se zúčastnit pitvy. Jde-li o nákazu nebo podezření z ní, je nutno přizvat vždy úředního veterináře. Při ztrátě remonty v době zákonného ručení zpraví útvar včas o pitvě prodávatele, jde-li o vadu, za kterou prodávatel ručí. Nedostaví-li se prodávatel nebo přizvaný úřední veterinář, není třeba proto pitvu odkládat.

Pitvy se povinně zúčastní přidělení veterináři útvaru (v prezenční službě, v záloze na cvičení) a důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby, koná-li se pitva zvířete jejich útvaru v obvodu posádky tohoto útvaru.

132 Pitvou se přezkoušuje a doplňuje klinický nález, zjišťují příčiny nemoci a příznaků a následky nemoci. Může vést k objevu chorobných změn, které za živa nebyly zjistitelné.

Pitvu je třeba vykonat co nejdříve, aby rozklad mrtvolky nezastřel změny vyvolané nemocí. Zásadně se pitvá jen za denního světla. Je-li výjimečně nutno vykonat pitvu při umělém osvětlení, musí to pitvajícím uvést v zápisu o pitvě.

133 K pitvě vezme s sebou šéfveterinář pitevni nástroje, ochranné obleky, ručníky, mýdlo, desinfekční prostředky a nádoby na zasílání ústrojů k vyšetření, podle okolností též drobnohled a barviva.

Používá-li šéfveterinář vojenských osob za pomocníky při pitvě, musí předem vyloučit ty, které mají zranění na ruce (i nepatrné oděrky lze snadno zjistit, namočí-li se ruce do zředěného formalinu). Šéfveterinář odpovídá za úplnost všech opatření na ochranu jejich zdraví. Jde-li o nemoc, při níž je nutná zvláštní opatrnost, musí na to upozornit své pomocníky

občanské i vojenské. Pitvající i jeho pomocníci jsou povinni použít pryžových rukavic k ochraně rukou při každé pitvě.

Šéfveterinář provádí pitvu podle platných vědeckých zásad. Před započatím pitvy zjistí totožnost zvířete. K úplnosti pitvy patří vyšetření všech ústrojů. **134**

Od otevření mrtvolky se může upustit, je-li nebezpečí rozvlečení nakažliviny a dá-li se diagnosa zjistit jinak (na př. při sněti slezinné). To neplatí, je-li podezření, že ztráta byla zaviněna. Ustanovení o pitvách zvířat stížených přenosnými nemocemi obsahuje zvláštní předpis.

V průběhu pitvy diktuje šéfveterinář nález osobě, kterou určí za zapisovatele. Popis ústrojů a chorobných změn má být podrobný a vyjádřen výrazy všeobecně srozumitelnými. Musí obsahovat polohu ústrojů, rozměry, váhu, vlastnosti povrchu a řezu, barvu, strukturu, konsistenci, obsah dutin atd. **135**

Je-li k zjištění nebo k potvrzení diagnosy třeba laboratorně vyšetřit některé ústroje nebo jejich části, odbírá je šéfveterinář při pitvě a vkládá do připravených nádob. Nádoby a obaly zápilek musí vyhovovat předpisům o zasílání infekčního materiálu (příloha 11). **136**

Materiál se zasílá k vyšetření státnímu veterinárnímu ústavu v Ivanovicích na Hané nebo v Bratislavě. Ke každé zápilece třeba přiložit průvodní zprávu v obálce tak, aby byla chráněna proti provlhnutí a aby byla viditelná hned při otevření zápilečky, a zároveň požádat ústav, aby po jednom průpise zprávy o výsledku vyšetřování zaslal též velitelství týlu oblasti a na krycí číslo příslušného velitelství divise (brigády). V dokladech zasílaných státnímu veterinárnímu ústavu nutno názvy útvarů nahradit jejich krycími čísly. **137**

O tom, že byly ústroje zaslány k vyšetření, zpraví šéfveterinář služebním postupem velitelství týlu oblasti.

Po skončení pitvy sepíše šéfveterinář zápis o pitvě (čl. 366). **138**

Zápis o pitvě musí být zvlášť podrobný a přesný, je-li pravděpodobné, že bude sloužit za soudní doklad.

První část zápisu (nález) podpisuje šéfveterinář a všichni přítomní svědci. Druhou část, která obsahuje společný posudek všech přítomných odborníků, podpisuje šéfveterinář a přítomní odborníci. Každý z nich má právo, nesouhlasí-li s posudkem, připojit svůj odchýlný posudek a podepsat jej.

V pitvním zápisu třeba poznamenat, které části ústrojů byly zaslány k laboratornímu vyšetření a kam. Zpráva ústavu o výsledku vyšetřování se připojí, jakmile dojde, k zápisu o pitvě jako jeho neodlučná část. **139**

140 Mrtvola zahynulého zvířete se odevzdává i s kůží ústavu pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl nebo pohodnému. Ústav (nebo pohodný podle čl. 124) zaplatí hospodářské správě paušální náhradu za kůži, stanovenou cenovými předpisy. Zužítkovat maso zahynulých zvířat u útvaru, na příklad ke krmení psů a p., není dovoleno bez povolení okresního národního výboru. Místo, na němž byla provedena pitva, třeba po skončení pitvy důkladně očistit a desinfikovat.

O každém zahynulém zvířeti sepíše útvar výkaz o ztrátě zvířat. O ztrátě zvířete v soukromém užívání sepíše důstojník veterinář, podle okolností občanský veterinář, který zvíře léčil, zápis o ztrátě zvířete v soukromém užívání podle čl. 368 a přílohy 6.

Staf 11

Zdravotní dohled na potraviny

141 Veškeré potraviny určené pro stravování příslušníků vojska podléhají odbornému dohledu po stránce hygienické, zdravotní a jakostní.

142 Šéfveterináři útvaru přísluší dozírat na potraviny živočišného původu: na maso, tuky, masné výrobky, masové konzervy v to, mléko a mléčné výrobky, vejce a ryby. Je povinen prohlížet uvedené potraviny u dodavatelů, výrobců a na jatkách; vyšetřovat je u útvaru je povinností šéflékaře. Pozastaví-li šéflékař potraviny živočišného původu u útvaru, zpraví o tom šéfveterináře, a nemá-li útvar veterináře, zpraví šéfveterináře posádky. Ten potraviny vyšetří, zjistí, zda bylo dodáno jiné zboží než to, které prohlédl u dodavatele, a pak společně s šéflékařem zařídí, čeho třeba. Není-li v posádce vojenský veterinář, obstarává veškerou kontrolu potravin pro vojsko lékař.

143 K řádné prohlídce patří vyšetřit jatečná zvířata před porážkou a rozhodnout, vyhovují-li co do stáří, stavu výživy, zdraví a předepsaného odpočinku před porážkou podmínkám pro dodávku masa pro vojsko. Proto v místech, kde dodavatel poráží jatečná zvířata pro vojenskou správu, nařídí vojenský místní velitel nebo podle okolností příslušná intendance pravidelný vojenský veterinářský dohled na jatkách a označování kontrolovaného a jakostí podmínkám vyhovujícího masa vojenským razítkem (vedle chledacího razítka jatečního veterináře). Při tom se vojenským razítkem označuje jen to množství masa, jehož je pro vojsko skutečně třeba, nikoli maso pro vojsko neurčené, i když jakostí podmínkám vyhovuje.

Jinak dostává útvar zpravidla maso, které bylo již veterinářsky ohledáno na jatkách. Šéfveterinář zkoumá u dodavatele, zda maso vyhovuje co do jakosti a zda uložením a dopravou se nestalo zdravotně závadným.

Šéfveterinář je povinen kontrolovat též výrobky z masa (uzenářské zboží, sekanou a p.) při jejich výrobě u dodavatelů, použité obaly, příměsi a přípravky (koření, sůl, vodu, a p.), dozírat na hygienu pracovišť, provozoven, dílen, obchodů a zařízení v nich, jako strojů, náradí a náčiní, a na dopravu a uložení všech potravin živočišného původu. 144

Spolupráce se zdravotnickou službou při zajišťování hodnotných a bezvadných potravin pro vojsko musí být velmi úzká a účinná. Šéflékař a šéfveterinář se při kontrole potravin vespolek doplňují a podle potřeby zastupují. Při vyšetřování závad nebo onemocnění z potravy jsou cba členy vyšetřující komise. O běžných případech může však každý z nich v oboru jen jemu vyhrazeném rozhodnout sám. 145

Jejich kontrola se vztahuje též na vojenská zátíší, na společné jídelny vojenských gážístů, občanských zaměstnanců a na jejich závodní kuchyně, a to podle zásad, stanovených v článkách 141 až 143.

Je-li třeba vyšetřit potraviny živočišného původu bakteriologicky, biologicky, histologicky nebo chemicky, aby mohlo být rozhodnuto o vhodnosti nebo nezpůsobilosti jich k požívání, zašle šéfveterinář vzorky nejbližšímu veterinárnímu vyšetřovacímu ústavu nebo státnímu zdravotnímu ústavu v Praze. Protože neodborné odebrání vzorků potravin živočišného původu, nesprávné ošetření jich před dopravou a chybné balení by mohly být příčinou nesprávného výsledku vyšetřování anebo by se již vůbec nedaly vyšetřit (nevhodný nebo příliš malý vzorek, zkáza při dopravě), je třeba k odebrání vzorků potravin živočišného původu k vyšetření zásadně povolat veterináře nebo lékaře. Výjimka je přípustná, je-li nebezpečí v prodlení a uvedené odborníky nelze včas povolat. 146

Důstojníků a rotmistrů pomocné veterinářské služby lze využít jako pomocných sil při dozoru na potraviny živočišného původu v rozsahu jejich odborného výcviku. Veterináře mohou zastupovat, jsou-li školeni a zkoušeni jako vojenští prohlížitelé masa; mohou ho zastupovat ve všech případech, při nichž jde o zjištění jakosti masa veterinářsky již vyšetřeného, jinak jen v těch případech, o nichž rozhodovat přísluší prohlížiteli podle vládního nařízení čís. 40 a 43/1942 Sb. 147

- 148** Odbornému veterinářskému a zdravotnímu dozoru podléhají rovněž všechny potraviny, uložené ve vojenských skladech. Je povinností odpovědných orgánů hospodářské služby dát přezkoušet zásoby v takových lhůtách, aby se v mezidobí mezi prohlídkami nezkazily. Zásoby vyšetřuje komise, jejímiž členy jsou vojenský lékař a veterinář. Komise je povinna:
- a) zjistit zásoby nezávadné a jakostí vyhovující,
 - b) zjistit vadné zásoby a popsat vadu,
 - c) navrhnout, jak naložit s vadnými zásobami.

- 149** Při výrobě masových, mléčných a rybích konzerv pro vojenskou správu je přítomen důstojník veterinář. Jeho rozhodnutí o vhodnosti nebo nevhodnosti surovin určených ke zpracování na konzervy, vydané podle technických podmínek vojenské správy pro výrobu masových konzerv, jsou pro výrobce závazná s konečnou platností.

St a f 12

Vyšetřování krmiva a steliva

- 150** Jakost krmiva, píce a steliva pro vojenskou správu je stanovena předpisem Ma-XII-1 a podmínkami pro dodávku proviantu pro vojsko nebo zvláštními výnosy MNO. Šéfveterinář je povinen dohlížet, zda dodané zásoby jsou po jakostní a zdravotní stránce nezávadné. V této činnosti ho podporují důstojníci (rotmistři) pomocné veterinářské služby, hospodář a všechny osoby, mající na starosti zásobování krmivem a krmení zvířat u útvaru.
- 151** Útvar odbírá zpravidla krmivo a stelivo, které již bylo prohlédnuto komisí vojenského místního velitelství u dodavatele. Přesto musí šéfveterinář prohlížet každou dodávku krmiva a steliva u útvaru, dát otevřít balíky lisované píce a slámy u útvaru a přesvědčit se o jejich jakosti. Zjistí-li závady, hlásí je veliteli útvaru a navrhne mu, zda je nutno celou zásilku nebo některou její část pozastavit a jak s ní naložit.
- 152** Dostane-li útvar krmivo nebo stelivo přímo od výrobce nebo od obchodníka a dodávka nebyla prohlédnuta komisí vojenského místního velitelství, nesmí ji složit u útvaru dříve, než ji šéfveterinář, je-li v místě, prohlédl a uznal za vyhovující (viz čl. 153).
- 153** Nakupuje-li útvar krmivo nebo stelivo sám, může koupit uzavřít teprve po předchozí prohlídce jich šéfveterinářem. Nové kontroly takové dodávky je třeba, když byla dopravena k útvaru. Není-li šéfveterinář v místě, zastoupí ho při prohlídkách uvede-

ných v čl. 152 a 153 důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby, a není-li ani toho v místě, prohlíží krmivo a stelivo orgán hospodářské služby.

Při cvičeních mimo posádku se provádějí veterinářské prohlídky podle čl. 152 a 153 v mezích možnosti a jen tehdy, nevzniknou-li tím průtahy v opatrování krmiva; šéfveterinář prohlíží krmivo u útvaru dodatečně při nejbližší příležitosti, bylo-li opatřeno bez veterinářské prohlídky.

Šéfveterinář musí zvlášť pečlivě vyšetřovat náhražky, dostává-li je útvar místo ovsy, sena a slámy. Musí znát jejich předepsané složení a zkoumat, zda skutečně obsahují předepsané složky a nejsou-li zkaženy. Některé náhražky podléhají brzy změnám nebo i zkáze, a proto není radno tvořit z nich u útvaru velké zásoby. 154

Všímá si, jak krmivo a stelivo jsou uloženy u útvaru a zda během uložení neutrpěly na jakosti.

Šéfveterinář posuzuje pastviny a navrhuje, aby se zvířata v letním období pásala a dostávala zelené krmení všude, kde to je možné. 155

Důstojníci (rotmistři) pomocné veterinářské služby mohou zastupovat šéfveterináře útvaru při prohlídce krmiva a steliva, není-li přítomen, nebo v posádce, kde není vojenský veterinář. Zjistí-li závadu, povolají šéfveterináře. Stane-li se to v posádce, kde není vojenský veterinář, hlásí závadu veliteli útvaru; ten povolá občanského veterináře nebo šéfveterináře útvaru jen tehdy, zpěčuje-li se dodavatel přijmout pozastavenou dodávku. To platí i pro posádky, kde ani veterinářská ani pomocná veterinářská služba není zastoupena a běžné prohlídky krmiva obstarává hospodářská služba sama. 156

Staf 13

Řízení podkovářské služby

Způsob podkování koní a provoz v podkovárně útvaru jsou upraveny zvláštním předpisem. 157

Podkování koní u útvaru se provádí pod vedením a za odpovědnosti šéfveterináře podle uvedeného předpisu a podle platných zásad tak, aby pochodová schopnost útvaru byla vždy zajištěna. Velitel vydává na návrh šéfveterináře potřebná nařízení o úpravě podkovářské služby, o přistavování koní a o přidělení mužstva.

Šéfveterinář navrhuje veliteli pracovní řád pro podkovárnu 158

útvary. Jím se stanoví pracovní doba, pořadí a rozdělení prací, používání dílenského zařízení a hospodaření s přiděleným podkovářským materiálem a odpadkovým železem. Pracovní řád obsahuje dále bezpečnostní příkazy a zákazy, aby se zabránilo úrazům lidí a zvířat, a ustanovení o hygieně, udržování čistoty a pořádku v dílně. V každé dílně musí být zřízena a udržována zásoba prostředků pro první pomoc při úrazech. (Viz vládní nařízení č. 41/1938 Sb.).

- 159** Šéfveterinář je odborným představeným osob přidělených podkovárně útvaru. Zkouší a hodnotí všechny osoby mužstva útvaru, vyučené podkováře, a navrhuje veliteli přidělit nejschopnější z nich do podkovárny, a je-li třeba, vespolek je přemístit mezi setninami, aby se vyrovnávaly počty schopných podkovářů.
- 160** V zájmu péče o náhradu může velitel útvaru nařídít, aby vojín vyučený podkovář, nezařazený v podkovárně útvaru, pracoval v ní co možná jedno odpoledne v týdně.
- 161** Šéfveterinář vede záznam o všech podkovářích útvaru (čl. 360). Navrhuje veliteli vhodnou osobu pomocné veterinářské služby za správce podkovárny. Podává posudek k žádostem podkovářů o přijetí do vojenské podkovářské školy, k žádostem o přijetí za děle sloužící podkováře a do přípravné služby na rotmistra pomocné veterinářské služby. Pečuje o to, aby útvar měl dostatek absolventů podkovářských škol pro úhradu válečné potřeby.
- 162** Předepsaný podkovářský personál je určen především k podkovářským pracím. Koná-li dozorcí službu a výcvik, nesmí tím trpět podkování koní. Velitel určuje podkováře k takovým službám po projednání věci s šéfveterinářem. Při tom je třeba uvážit, že služba podkováře je namáhavá, zvláště v zimě, a že únava podkováře může vést k zranění koní při podkování nebo k úrazům lidí.
- 163** Šéfveterinář dozírá denně na práce v podkovárně a používá této příležitosti k vyučování podkovářů. V zimním období věnuje dvě hodiny měsíčně vyučování a opakování látky z teorie podkovářství s praktickými ukázkami pro podkovářský personál útvaru.
- 164** Šéfveterinář navrhuje koně k podkování. Pro běžnou obnovu kování může tímto úkolem pověřit příslušného důstojníka (rotmistra) pomocné veterinářské služby a dohlíží na to, aby koně byli kováni včas, to je ani předčasně, ani opožděně.

Navrhuje veliteli nejvhodnější způsob podkování koní se zřetelem na místní půdní poměry, na roční dobu a na požado-

vané výkony. O způsobu podkování koní s chorými nebo vadnými kopyty rozhoduje sám.

Šéfveterinář dohlíží na jakost a vhodnost podkovářského materiálu. Prohlíží pravidelně jeho mírovou zásobu u útvaru a dvakrát za rok válečnou zásobu. Navrhuje hospodářské správě, který podkovářský materiál má vyžádat (druh, velikost, množství). Zkoumá po odborné stránce záznamy o kování koní a přehledy, které vede podkovárna podle předpisu H-VI-11, sleduje spotřebu materiálu a potvrzuje přiměřenost spotřeby podkovářského materiálu. Dohlíží na to, aby nářadí, stroje, potřeby a stavební zařízení podkovárny byly vždy v upotřebitelném stavu. 165

Navrhuje nákup potřeb na podkování koní, které lze opatřovat z paušálu velitelů I (viz předpis H-II-1) nebo ze státních peněz, a potvrzuje na účtech nutnost nákupu a převzetí těchto potřeb. V posádkách, kde není důstojník veterinář, navrhuje uvedené nákupy důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby a důstojník veterinář potvrzuje na účtech nutnost nákupu dodatečně při pravidelných prohlídkách v takové posádce. 166

Podkování koní útvarů, které nemají podkovárnu, kování vlastních koní důstojníků a koní v soukromém užívání je upraveno předpisem o podkování vojenských koní. 167

Pracovní doba ve vojenské podkovárně se podkovářům započítává v občanském životě do povinné pomocnické doby, předepsané pro získání živnostenského oprávnění. Šéfveterinář útvaru musí vést tuto dobu v patrnosti v seznamu podkovářů. Požádá-li podkovář o potvrzení pracovní doby, je velitel útvaru povinen mu je vydat. 168

Staf 14

Účast při výcviku vojenských osob

Základní podmínkou vzorné péče o zvířata vojenského útvaru je výchova vojína. Mnohé škody vznikají z nevědomosti. Proto je třeba poučit vojíny, jimž jsou zvířata svěřena, o životě a o potřebách zvířat, vzbudit u nich zájem o věc a vést je k tomu, aby se snažili vlastním pozorováním doplnit své znalosti a vniknout do duševního života zvířete. 169

Především šéfveterinář je povolán k tomu, aby rozšiřoval a prohluboval vědomosti těchto vojenských osob. Činí tak přednáškami, které stanoví velitel v rozvrhu výcviku mužstva a ve škole pro poddůstojníky. Předmětem tohoto výcviku jsou zákla- 170

dy anatomie, fyziologie, hipologie a podkování; důkladně třeba probrat péči o zvířata a hygienu a v hlavních rysech nemoci zvířat (zejména nákazy) a první pomoc, se zvláštním zřetelem k vlastnostem a působení zvláštních bojových prostředků, k ochraně proti nim a k zacházení se zasaženými zvířaty. Vyučuje co nejméně theoreticky a co nejvíce prakticky. Důraz třeba klást na to, co podnikat a čeho se vystríhat, abychom měli zvířata zdravá, výkonná, otužilá a dobře živěná a aby se zabránilo nemocem a úrazům.

171 Mimo to využívá šéfveterinář každé příležitosti k poučování vojenských osob při prohlídkách zvířat, stájí a krmiva, při podkování, při ošetřování nemocných a p. (viz předpis A-I-1). O výcviku podkovářů pojednává předpis Z-XI-1.

172 Šéfveterinář učí vojenské osoby, jak zacházet se zvířaty, jak získat jejich důvěru a vychovat zvířata k mírnosti a poslušnosti a jak napravovat zlá a pokažená zvířata. Stále zdůrazňuje, že ve styku se zvířaty je třeba nekonečné trpělivosti, protože z počátku snadno zapomínají, co se naučila, a upadají do starých chyb. Imponuje jim rozhodnost, nebojácnost a klid. Nikdy se nesmí zvíře trestat v hněvu, tím může být navždy pokaženo.

Při zacházení se zvířaty musí šéfveterinář zachovat vždy naprostý klid a tak předcházet vojínům dobrým příkladem.

Vede vojenské osoby k tomu, aby ve styku se zvířaty dbaly vždy povinné opatrnosti a aby se nevydávaly zbytečně nebezpečí nehod a úrazů. Překročení zásad opatrnosti musí vždy na místě vytknout.

173 Šéfveterinář musí poučit vojíny, čeho mají dbát při odsunech nemocných zvířat pěším pochodem a různými dopravními prostředky a předvést jim nakládání a vykládání nemocných zvířat. Pomocný veterinářský a podkovářský personál třeba důkladně vycvičit v nakládání, vykládání a v dopravě nemocných zvířat.

174 Před odchodem útvaru na delší cvičení je třeba poučit mužstvo, čeho musí dbát na pochodu a při ubytování mimo kasárny, aby způsobilost koní po zdravotní stránce neutrpěla (čl. 240).

175 Podle nařízení velitele útvaru koná šéfveterinář přednášky a demonstrace pro důstojníky a rotmistry. O předmětu a způsobu tohoto vzdělávání platí obdobně čl. 170 a 172. Rozsah a úroveň přednášek musí odpovídat jejich účelu a úrovni posluchačů.

Zvláštním popudem k přednášce může být vznik nákazy u útvaru nebo v posádce. Vojenský místní velitel může nařídit, aby taková časová přednáška se uspořádala pro všechny důstojníky posádky.

Každoročně po zpracování výroční veterinářské zprávy svolá velitel důstojnický sbor útvaru. Šéfveterinář probere statistiku nemocí a ztrát za poslední rok, upozorní na nemoci, které způsobily největší ztráty pracovních dní nebo životů zvířat, a na nemoci, kterým se mohlo zabránit při povinné opatrnosti. Z toho vyvodí závěry, jak postupovat a čemu především věnovat pozornost, aby v příštím roce se dosáhlo co nejpríznivějších výsledků v hospodaření se zvířaty útvaru. 176

Staf 15

Povinnosti přiděleného vojenského veterináře

Je-li útvaru přidělen kromě šéfveterináře druhý důstojník veterinář nebo veterinář v presenční službě, koná veterinářskou službu pod vedením a podle nařízení šéfveterináře. Je-li zařaden u odloučené části vojskového tělesa, obstarává u ní veterinářskou službu v plném rozsahu a je za ni šéfveterinářem odpověden. 177

Veterináři v presenční službě, zařazení na samostatná místa k útvarům bez důstojníka veterináře, mají všechny povinnosti a práva šéfveterináře útvaru kromě vyřizování věcí mobilizačních a tajných. Jejich odborní představení musí pozorně sledovat jejich činnost a usměrňovat ji.

HLAVA 3

POMOCNÁ VETERINÁŘSKÁ SLUŽBA

Staf 1

Povinnosti důstojníků a rotmistřů pomocné veterinářské služby

Působnost pomocné veterinářské služby bude stanovena organizačním předpisem pro veterinářskou službu. 178

Důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby nesmí ani pod dozorem veterináře provádět úkony vyhrazené zvěrolékaři.

Při výkonu odborné služby u vojenského útvaru jsou důstojníci a rotmistři pomocné veterinářské služby podřízeni důstojníkům (aspirantům) veterinářům, kteří u dotčeného útvaru konají veterinářskou službu, a to bez ohledu na hodnost osob té oné služby.

179 Důstojníci (rotmistři) pomocné veterinářské služby vypomáhají veterináři při všech jeho služebních úkonech, které jsou uvedeny v hlavě 2 tohoto předpisu. Přípravují nástroje, poutají zvířata, měří a zapisují teplotu, pomáhají při operacích, podávají léky, pečují o udržování nástrojů v bezvadném stavu a o pořádek a čistotu ve veterinářské ošetřovně. Dozírají, aby se včas a přesně provedla všechna nařízení o ošetřování nemocných, která šéfveterinář vydal. Vpomáhají šéfveterináři v jeho písemných pracích, při výcviku mužstva, při léčení zvířat, při pitvách, při laboratorních pracích a p. Dozírají na hygienu stájí a krmiva; nález hlásí šéfveterináři.

V nepřítomnosti šéfveterináře poskytují první pomoc a starají se, aby šéfveterinář byl včas povolán k ošetření nemocného. K poskytování první pomoci jim vydá šéfveterinář ze své zásoby potřebné nástroje, léky a obvazivo. Za tyto předměty odpovídají, musí je udržovat v pořádku a čistotě a starat se o doplňování jich.

180 V posádkách, kde není vojenský veterinář, koná důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby všechny úkony pomocné veterinářské služby v rozsahu svého odborného školení. Je oporou veliteli ve věcech péče o zvířata. Nemocným zvířatům poskytuje první pomoc a provádí nařízení veterináře, vydaná při pravidelné prohlídce zvířat. Sleduje stav výživy a zdraví zvířat, jakost krmiva a steliva (čl. 156), způsob krmení (individuální dávky), dozírá na hygienu stájí a na podkování zvířat. Navrhuje veliteli koně k podkování. Spravuje příruční zásobu veterinářského materiálu a hospodárně jí používá podle pokynů vojenského veterináře a podle ustanovení hlavy 8 tohoto předpisu.

Hlásí veliteli onemocnění zvířat a navrhuje mu, kdy je nutno povolát občanského nebo vojenského veterináře (čl. 185). Pečuje o to, aby každý zákrok občanského veterináře u vojenských zvířat byl zapsán do příslušného záznamu (čl. 197). Předkládá nařízená hlášení tomu vojenskému veterináři, který má zdravotní dozor na zvířata v posádce. Vede pomocný záznam pro knihu o nemocných zvířatech.

181 Důstojníci a rotmistři pomocné veterinářské služby dozírají na podkování koní a pečují o ně. Spravují podkovárny, vedou předepsané záznamy a sestavují požadavky podkovářského materiálu. Cvičí podkováře útvaru. Pečují o pořádek a bezpečnost v podkovárně. Navrhují šéfveterináři (podle okolností veliteli týlu útvaru) nákup potřeb na podkování koní (čl. 166).

182 Konají pomocné práce veterinářské a remontnické administrativy u MNO, u vyšších velitelství a u velitelství evidence koňstva.

HLAVA 4

VETERINÁŘSKÁ SLUŽBA U ÚTVARŮ, KTERÉ NEMAJÍ
VOJENSKÉHO VETERINÁŘE

St a f 1

Úprava služby

U útvarů, které nemají vojenského veterináře, obstarává veterinářskou službu ten z vojenských veterinářů posádky, jež k tomu určí vojenský místní velitel na návrh šéfveterináře posádky a se souhlasem příslušného velitelství divise (brigády). Určený vojenský veterinář přejímá u takového útvaru všechny povinnosti šéfveterináře podle hlavy 2 tohoto předpisu, neúčastní se však zpravidla jeho cvičení mimo posádku. 183

Vojenský místní velitel zároveň nařídí po návrhu šéfveterináře posádky podle místních poměrů, zda a kdy se mají nemocná zvířata uvedeného útvaru předvádět na místní veterinářskou ošetrovnu nebo bude-li vojenský veterinář docházet k útvaru léčit nemocné. Velitel útvaru, jemuž byl k službě určen vojenský veterinář jiného útvaru, povolává ho k nepravidelným úkonům zpravidla skrze velitelství útvaru, jemuž je dotčený veterinář přidělen, není-li nebezpečí v prodlení.

Nemá-li žádný útvar v posádce vojenského veterináře a není-li v místě ustanoven občanský smluvní veterinář za pevný plat podle čl. 186 a), nařídí velitelství divise (brigády), v jehož obvodu útvar je, který z vojenských veterinářů z jiné posádky tam bude vykonávat veterinářský dozor. Jde-li o odloučenou část vojskového tělesa, je třeba určit co možná šéfveterináře dotčeného vojskového tělesa, není-li překážkou velká vzdálenost anebo nevzniknou-li tím cesty dvou šéfveterinářů ke dvěma odloučeným útvarům v téže posádce. 184

Určený veterinář plní povinnosti šéfveterináře při pravidelných zájezdech do posádky; ve zvláštních případech ho útvar povolá; účastnit se třídění zvířat odloučené části náleží však vždy jen šéfveterináři příslušného vojskového tělesa (viz předp. B-VIII-2 a článek 54 tohoto předpisu).

V podrobnostech platí pro veterinářskou službu v posádkách bez vojenského veterináře tato ustanovení: 185

- a) Pravidelné veterinářské prohlídky se konají ve lhůtách uvedených v čl. 54. K pravidelným prohlídkám je nutno předvést všechna zvířata, protože nejsou dovoleny dodatečné prohlídky.

ky a lhůta do příští prohlídky je u útvarů s malým počtem zvířat velmi dlouhá.

- b) Krmivo a stelivo prohlíží vojenský veterinář příležitostně, nikoli pravidelně. Pravidelných prohlídek krmiva a steliva u dodavatele se účastní důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby, je-li v místě (čl. 156).
- c) Vojenského veterináře nutno do posádky povolat vždy, kdykoli se dá předvídat, že by zákrok občanského veterináře byl dražší než služební cesta vojenského veterináře, nebo není-li z jakýchkoli důvodů doporučitelný. K takovým důvodům patří ochrana vojenského tajemství, větší operativní zákroky, úkony spojené s velkou odpovědností, jako přejímání remont, maleinace, potírání nákaz, pitvy zvířat a nákladné úkony, jako hromadné prohlídky zvířat, očkování a p.
- d) K prohlídce zvířat před odesláním po železnici lze povolat občanského veterináře, s nímž má vojenská správa ujednáno léčení případ od případu, jde-li jen o malý počet odesílaných zvířat a od poslední veterinářské prohlídky uplynulo více než 14 dní nebo v posádce byla zjištěna nějaká nákaza zvířat. Občanský veterinář nemaleinuje vojenské koně; maleinaci provede v tom případě útvar, který zvíře převezme. Je-li nutno koně maleinovat, na př. při vydání jich soukromým uživatelům nebo před prodejem, musí se k tomu povolat vojenský veterinář. Odešle-li se zvíře bez prohlídky před uplynutím 14 dní od poslední veterinářské prohlídky, zapíše se do dokladů den této poslední veterinářské prohlídky.
- e) Prohlídku zvířat příšlých od jiného útvaru vykoná vojenský veterinář při příští pravidelné prohlídce v posádce a při tom je očkuje maleinem, je-li toho třeba. Jde-li však o remonty přímo po nákupu, musí být vojenský veterinář povolán ihned.
- f) Vojenský veterinář vyšetřuje a léčí nemocná zvířata při každém zájezdu do posádky a provádí operativní zákroky, které nebylo nutno provést již dříve. Při tom dává důstojníkům (rotmistrům) pomocné veterinářské služby návod, jak pokračovat v léčení a ošetřování (čl. 179, 180).

Vyskytne-li se vážné a náhlé onemocnění, povolá se buď místní občanský veterinář nebo vojenský veterinář podle zásad uvedených v odst. c) tohoto článku. Povolá-li se vojenský veterinář, třeba mu dát zároveň bližší zprávu o druhu nemoci, aby mohl vydat pokyn pro opatření do svého příchodu a aby mohl vzít s sebou potřebný výstroj. K pitvě se povolává vždy důstojník veterinář (hlava 2, stať 10).

Velitel může nařídít usmrcení zvířete na návrh občanského veterináře, je-li nebezpečí v prodlení.

Nemocná zvířata, která potřebují stálého odborného ošetřování po delší dobu, dopraví se co možná do nejbližší veterinářské ošetřovny nebo do vojenské veterinářské nemocnice.

- g) O úkolech pomocné veterinářské služby v posádkách bez vojenského veterináře viz ustanovení hlavy 3 tohoto předpisu.

S t a f 2

Občanští (smluvní) veterináři

Vojenská správa používá občanských veterinářů

186

- a) k obstarávání veterinářské služby v plném rozsahu za náhradu stanovenou podle počtu zvířat,
 b) k vyšetřování a léčení zvířat případ od případu za náhradu za jednotlivé výkony podle sazebníku zvěrolékařské komory (veterinářská léčebná péče).

Veterináři ustanovení podle čl. 186 a) jsou v tomto předpise označováni »občanští smluvní veterináři« na rozdíl od »občanských veterinářů« podle čl. 186 b).

Občanští smluvní veterináři. Občanský smluvní veterinář 187 může být ustanoven jen na předepsané, neobsazené místo důstojníka veterináře. O tom rozhoduje ministerstvo národní obrany.*)

Ustanovený smluvní veterinář obstarává u útvaru všechny povinnosti šéfveterináře útvaru, vyjmenované v hlavě 2 tohoto předpisu, vyjma věci mobilisační a tajné a vyjma účast na cvičeních mimo posádku. Vyšle-li jej vojenská správa k služebnímu úkonu na místo vzdálené od jeho působíště, přísluší mu náhrada za cestu podle článku IV smlouvy.

Je-li třeba ustanovit občanského veterináře na místo vojenského veterináře, vyzve MNO příslušné vojenské místní velitelství, aby se dotázalo občanských veterinářů v místě nebo v jeho okolí, kdo z nich by byl ochoten převzít vojenskou veterinářskou službu za podmínek uvedených v příloze 10.

Při výběru smluvních veterinářů třeba dát přednost těm, kteří

- a) jsou důstojníky veterináři ve výslužbě nebo v záloze nebo jsou úředními veterináři,
 b) jsou odborně lépe kvalifikováni,
 c) budou konat službu výhradně pro vojenskou správu.

*) Vzhledem k vládnímu usnesení z 15/2 1946 se prozatím nepřijímají.

Uchazeči odevzdají vojenskému místnímu velitelství kolkovanou žádost doloženou opisem zvěrolékařského diplomu, domovského listu a stručným životopisem, v němž uvedou dřívější vojenskou činnost. Vojenské místní velitelství předloží žádosti služebním postupem MNO a hlásí zároveň, u kterých útvarů bude občanský veterinář obstarávat veterinářskou službu a počet zvířat těchto útvarů.

- 189** Po rozhodnutí MNO sepíše vojenské místní velitelství smlouvu podle vzoru v příl. 10 a zašle ji ke schválení velitelství oblasti, intendanci. Vojenský místní velitel pořídí 5 opisů schválené smlouvy, potvrdí jejich správnost a zašle po jednom opise vlastní hospodářské správě, občanskému smluvnímu veterináři, velitelství oblasti (intendanci) a MNO-IV. a VI. odboru. Prvopis smlouvy se uloží u vojenského místního velitelství.

Před podepsáním smlouvy musí být občanský veterinář poučen o tom, které skutečnosti, opatření a předměty mají zůstat utajeny v zájmu obrany státu, a o následcích, které by ho stihly, kdyby toto tajemství porušil.

Zrušení smlouvy hlásí vojenské místní velitelství služebním postupem MNO.

- 190** Vojenský veterinář, který měl do té doby veterinářský dozor v posádce, kde se přijímá občanský smluvní veterinář, odevzdá osobně službu nově ustanovenému smluvnímu veterináři a poučí jej o jeho povinnostech a právech a o chodu služby.
- 191** Přeložit smluvního veterináře na jiné služební místo lze jen po dohodě s ním.
- 192** Občanského smluvního veterináře nutno pojistit u okresní národní pojišťovny podle zákona ze dne 15/4 1948 čís. 99/Sb. a srážet mu příslušné pojistné.

Ustanovení o evidenčních kartotečních listcích a o dotaznících pro civilní zaměstnance vojenské správy platí i pro občanské smluvní veterináře, ustanovené podle čl. 186 a).

- 193** **Občanští veterináři podle čl. 186, odst. b).** Ve všech posádkách, kde jsou zvířata vojenské správy a kde není vojenský veterinář, nebo kde může nastat nutnost zastoupit vojenského veterináře, zajistí vojenský místní velitel léčení zvířat vojenské správy místním občanským veterinářem.
- 194** O ujednání sepíše dvojmo zápis pro paměť, jímž se občanský veterinář zavazuje, že
- a) bude léčit zvířata vojenské správy, kdykoli bude o to velitelem požádán,

- b) bude placen za každý výkon zvlášť podle sazebníku zvěrolékařské komory.
- c) bude předkládat účty rozvedené podle tohoto sazebníku a podle výkonů nejméně čtvrtletně,
- d) nebude uplatňovat nároků proti vojenské správě, bude-li poškozen na svém zdraví při plnění ujednaných povinností.

Kromě toho musí občanský veterinář vlastní rukou podepsat a vydat vojenskému místnímu veliteli prohlášení o zachování vojenského tajemství, a to v tom znění, jak je uvedeno v příloze 10, článek II, druhý odstavec, jen místo smluvní veterinář se napíše jméno občanského veterináře a místo smluvní poměr a smlouva se píše ujednání.

V zápise pro paměť musí být uvedena doba, na kterou se ujednání uzavírá a kdy je možno je vypovědět, dále třeba v něm vyjmenovat případů, kdy lze ujednání zrušit s okamžitou účinností, to je, neplní-li občanský veterinář své závazky, stane-li se nehodným důvěry nebo nesrovnává-li se jeho jednání se služebními zájmy nebo s vážností úřadu a zejména poruší-li povinnost zachovávat vojenské tajemství.

V zápise třeba též písemně vyjádřit, že nejde o uzavření služebního poměru s vojenskou správou.

Zápis pro paměť nepodléhá schválení vyššího velitelství. Vojenský místní velitel hlásí jméno občanského veterináře, s nímž ujednání uzavřel, služebním postupem velitelství týlu oblasti, veterinářské skupině. Opis zápisu vydá občanskému veterináři. **195**

Článek 185 obsahuje zásady, podle nichž je třeba se řídit při rozhodování, má-li se v daném případě povolat vojenský veterinář pověřený veterinářským dozorem v posádce, či občanský veterinář. **196**

Útvary, používající služeb občanských veterinářů případ od případu, vedou o tom jednoduchý záznam s těmito sloupci: den, jméno zvířete, diagnosa, zvláštní výkony, zákrok veterináře trval odhod.min. dohod.min., podpisy velitele a občanského veterináře. Výpis z tohoto záznamu se přikládá k žádosti o povolení zaúčtování. **197**

Přednosta veterinářské služby divise přezkoušuje účty občanských veterinářů a dává k nim svůj posudek. Vydání za léčení zvířat vojenských útvarů občanskými veterináři případ od případu jsou věcnými náklady léčebné péče a kontují se na kap. 5, tit. 2, pol. 60 b rozpočtového úvěru. Přednosta veterinářské služby divise vede o nich záznam pro veterinářskou statistiku (viz předp. Z-X-3). **198**

HLAVA 5

VETERINÁŘSKÁ SLUŽBA U VOJENSKÝCH MÍSTNÍCH
VELITELSTVÍ, U VYŠŠÍCH VELITELSTVÍ A U MNO

Stať 1

Šéfveterinář posádky

- 199** Ustanovení o tom, kdo je šéfveterinářem posádky, obsahuje organizační předpis pro veterinářskou službu.
- 200** Šéfveterinář posádky je poradcem vojenského místního velitele (velitele týlu posádky) ve všech věcech veterinářské služby v posádce. Předkládá mu odborné návrhy a provádí jeho nařízení. Navrhuje příspěvky do posádkového rozkazu a vyřizuje veterinářské písemnosti vojenského místního velitelství.
- 201** K povinnostem šéfveterináře posádky patří navrhovat úpravu veterinářské služby v posádce a vzájemného zastupování osob veterinářské, pomocné veterinářské a podkovářské služby; používání veterinářských zařízení společných pro několik útvarů, jako veterinářských ošetřoven, stájí pro nemocné a nakažových stájí, podkováren, plynových komor na léčení zvířat, vozů na dopravu zvířat a p.
- 202** Obstarává veterinářskou službu v posádce nebo i mimo ni u těch útvarů, které nemají veterináře, patří-li to k jeho povinnostem podle organizačního předpisu pro veterinářskou službu nebo nařídí-li to nadřízené vyšší velitelství, po případě schválí-li toto velitelství příslušný návrh vojenského místního velitele, jde-li o útvar v posádce (čl. 183).
- 203** Řídí veterinářskou dozorní službu v posádce, kde jí místní a osobní poměry vyžadují. Při smluvním přijímání občanského veterináře navrhuje vojenskému místnímu veliteli nejspolehlivějšího z místních občanských veterinářů.
- 204** Věnuje stálou pozornost hygienickým poměrům v posádce. Sestavuje plán na potírání přenosných nemocí zvířat vojenských útvarů v posádce podle předpisu Z-X-1 a řídí boj proti nakažám zvířat v posádce. Je pojítkem místního velitelství s občanskými veterinářskými úřadovny v posádce. Sleduje stav nakaž zvířat civilního obyvatelstva v posádce a okolí a pečuje o to, aby občanský a vojenský plán obrany proti vzniku a šíření nakaž byly ve vzájemném souladu. Oznamuje nakažy zvířat v posádce místnímu a okresnímu národnímu výboru a přijímá jejich hlášení nakaž, není-li to povinností šéfveterináře některého útvaru v posádce (viz předpis Z-X-3).

Jednou za tři měsíce vykoná prohlídku zvířat, stájí, podkovařen atd. těch útvarů v posádce, u nichž sám nekoná službu, a to tak, aby jeho prohlídka splýnula s pravidelnou veterinářskou prohlídkou u dotčených útvarů. Získané poznatky hlásí vojenskému místnímu veliteli a navrhuje mu opatření, která je třeba učinit k zlepšení hygienických poměrů v posádce a k odstranění závad. Účastní se vyšetřování nemocných zvířat a pitev zvířat útvarů v posádce, je-li podezření, že jde o nákazu nebo o jiné, hromadně se vyskytující onemocnění, zvláště onemocnění z krmiva, otravy z pastvy, zachvácení cizopasníky, krajové nemoci a p. **205**

Šéfveterinář posádky je určován členem komisí při řízeních o ubytování vojska v posádce, o stavbě a úpravě vojenských budov, při pravidelných prohlídkách krmiva a steliva a při vyšetřování závad jejich jakosti, při prohlídkách potravin živočišného původu, zvláště masa, a při potírání nákaz. Dbá o to, aby se uvedené prohlídky konaly pravidelně u dodavatelů, prohlídky jatečných zvířat a masa též na jatkách. **206**

Dohlíží na jakost vody a na čistotu vodních zdrojů k napájení zvířat. Navrhuje plavení zvířat a posuzuje vhodnost míst určených k tomuto účelu. Posuzuje pastviny pro zvířata útvarů v posádce a uplatňuje svůj vliv, aby se v letním období dostalo zvířatům pastvy a aby při tom byla učiněna všechna opatření, jimiž by se zabránilo nemocem a úrazům (nepást za poledních veder, po dešti, sejmout ozuby z podkov, pečlivý dozor na pastvě). **207**

Řídí přednáškovou činnost osob veterinářské služby v posádce. Svolává vojenské veterináře a podle okolností důstojníky (rotmistry) pomocné veterinářské služby v posádce, vyskytne-li se pozoru hodný případ onemocnění zvířat, který je třeba demonstrovat a zavést o něm rozpravu. **208**

Všimá si, zda důstojníci veterináři dodržují ustanovení čl. 12 až 16 při provádění soukromé praxe. **209**

Staf 2

Přednosta veterinářské služby divise

Přednosta veterinářské služby divise řídí veterinářskou službu u všech útvarů umístěných v obvodu svého velitelství, vyjma vojenské ústavy pro chov koní a vojenské veterinářské nemocnice. Do činnosti těchto ústavů, jsou-li v jeho obvodu, může zasahovat jen ve věcech, které se týkají všeobecného plánu na potírání přenosných nemocí zvířat v obvodu, nejde-li o typické nemoci chovných zvířat a mláďat. **210**

211 Hlavní povinností přednosta veterinářské služby divise je pečovat o důkladný výcvik veškerého personálu veterinářské, pomocné veterinářské a podkovářské služby pro službu v míru a pro službu v poli. Sleduje, jak se provádí výcvik podle ustanovení hlavy 2, státi 13 a 14 tohoto předpisu, čas od času osobně naň dohlédne a přesvědčí se o dosaženém výsledku a o stupni výcviku. V posádkách mimo sídlo svého velitelství činí tak při prohlídkách útvarů.

Usměrňuje a kontroluje výcvik personálu své služby u útvarů v obvodu divise v nauce o zvláštních bojových prostředcích, o ochraně proti nim a o zacházení se zasaženými zvířaty a léčení jich. V tomto oboru pracuje spolu s příslušným odborníkem pro zvláštní bojové prostředky svého velitelství.

Dbá o to, aby praktická cvičení v polní veterinářské službě se konala podle příslušných ustanovení a aby důstojníci veterináři se účastnili aplikačních cvičení na mapě a v terénu. Při tom řeší s nimi úlohu veterinářské služby ve všech situacích do podrobností, se zvláštním zřetelem na úpravu služby, kalkulaci ztrát, provádění odsunů, na ochranu proti zvláštním bojovým prostředkům a nákazám, na veterinářský průzkum a p.

212 Přednosta veterinářské služby divise řídí a zároveň koná veterinářskou službu u příslušného velitelství evidence koňstva. Je šéfveterinářem posádky, i když v jeho sídle je jiné vyšší velitelství nebo útvar, který má šéfveterináře. Mimo to je povinen konat veterinářskou službu alespoň u jednoho útvaru, který nemá veterináře, co možná v sídle svého velitelství; není-li tam takového útvaru, koná službu u útvaru v jiné posádce.

213 Svému veliteli předkládá příspěvky do rozkazu. Dbá, aby veterinářská služba pracovala v souladu s ostatními složkami vojenské služby. Vyřizuje veškeré písemnosti veterinářské služby u velitelství divise. Udržuje styk s veterinářskou službou veřejných úřadů.

214 Vede záznam o osobách veterinářské, pomocné veterinářské a podkovářské služby ve svém obvodu. Navrhuje svému veliteli rozdělení veterinářské služby v obvodu divise na jednotlivé vojenské veterináře a dbá při tom, aby všichni byli co možná rovnoměrně zatíženi a aby byl zabezpečen pravidelný veterinářský dozor u všech útvarů, které nemají veterináře. Navrhuje veliteli divise zástupce za vojenské veterináře po dobu jejich dovolené nebo nemoci, po případě si vyžádá zástupce u velitelství týlu oblasti, nemůže-li náhradu poskytnout z veterinářů svého obvodu. Vede záznam o dovolených a usměrňuje dovolené co do času spravedlivě a tak, aby veterinářská služba netrpěla.

Přiděluje útvarům aspiranty veterináře, dalo-li mu je velitelství oblasti k dispozici, na př. na závěrečná cvičení a p.

Přednosta veterinářské služby divise dohlíží na to, aby ve všech posádkách bez vojenského veterináře byla zajištěna veterinářská léčebná péče občanskými veterináři podle článku 186 b). Nedodrží-li občanský veterinář své závazky, může navrhnout, aby ujednání s ním nebylo obnoveno nebo aby bylo zrušeno. Přezkuzuje účty občanských veterinářů a vede záznam o vydáních na veterinářskou léčebnou péči. **215**

Přímým stykem s podřízenými osobami veterinářské a pomocné veterinářské služby a hodnocením jejich písemných podání se snaží získat jasný obraz o jejich odborné zdatnosti a pečuje o jejich další výcvik a vzdělání. O získaných odborných zkušenostech zpravuje podřízené veterináře a vede je k tomu, aby zajímavé případy z vojenské veterinářské praxe popsali a uveřejnili. **216**

Přednosta veterinářské služby divise se vyjadřuje k žádostem vojenských veterinářů o vyslání na klinická studia a do škol a kursů, po případě sám takové vyslání způsobilých osob navrhuje. Podává posudek k žádostem o přijetí do přípravné služby pro sbor rotmistrů pomocné veterinářské služby. **217**

Shromažďuje žádosti vojnů o přijetí do vojenské podkovářské školy, zkoumá, zda žadatelé vyhovují stanoveným podmínkám, vyjadřuje se k žádostem a předkládá je velitelství týlu oblasti. Pečuje o to, aby každý útvar měl dostatek absolventů podkovářských škol k úhradě válečné potřeby. Působí na útvary, jejichž válečná potřeba není kryta, aby vyzvaly své podkováře k podávání žádostí a takové žádosti zvlášť doporučí. Vede záznam o absolventech vojenských podkovářských škol. **218**

Vyjadřuje se ke všem věcem, které se dotýkají veterinářské služby, zejména k návrhům na vyřazení zvířat, k ztrátám zvířat a škodám na nich a dbá, aby se příčiny jich v budoucnu odstranily. **219**

Přezkuzuje žádanky o veterinářský materiál, posuzuje, zda požadavek je přiměřený, a předkládá je velitelství týlu oblasti. Vede v patrnosti nákupy veterinářských léčiv a potřeb ze státních peněz a vydání za opravy veterinářských nástrojů a přístrojů. **220**

Vede záznam o mírové i válečné veterinářské výbavě podřízených útvarů. **221**

Je-li ustanoven členem komise k projednávání novostavby nebo stavební úpravy vojenských budov, posuzuje plány, popis stavby a stavební místo podle zásad, výtýčených v článku 34. **222**

Přednosta veterinářské služby divise koná prohlídky u útvarů **223**

kteřé jsou v organickém svazku divise, a u ostatních útvarů v obvodu divise, kteřé jsou po veterinářské stránce na toto velitelství odkázány; nepatří k nim vojenská ústavy pro chov koní a vojenská veterinářská nemocnice.

Tyto prohlídky koná dvakrát za rok, zpravidla při třídění koní. U útvarů, u nichž přednosta veterinářské služby koně netřídí, vykoná prohlídku tak, aby splynula s pravidelnou prohlídkou konanou příslušným veterinářem výkonné služby. V jiné době ji může vykonat jen při zájezdu do posádky, jako při zájezdu k potírání nákaz a p. Spojování prohlídek má za účel získat potřebné vysvětlení od veterináře výkonné služby a nerušit výcvik útvarů.

- 224 Při těchto prohlídkách přezkouší zdravotní stav a výživu zvířat, čištění, péči o kopyta a podkování, výcvik mužstva v zacházení se zvířaty a v ošetřování jich, stáje, podestlání, větrání, zařízení stáji, potřeby k čištění.

Přezkouší jakost krmiva, steliva a uložení jich a jak je postaráno o pravidelné prohlídky krmiva; způsob krmení a napájení (individuální krmení), jakost vody; jakost potravin živočišného původu a způsob dohledu na ně.

Prohlédne podkovárny útvaru, jejich vybavení nářadím a spotřebním materiálem, záznamy o kování a o spotřebě podkovářského materiálu, nákupy z paušálu. Přesvědčí se o schopnosti a znalostech osob pomocné veterinářské a podkovářské služby a o tom, jak se provádí výcvik.

Prohlédne veterinářskou ošetřovnu útvaru a její stáje a věnuje pozornost způsobu léčení zvířat. Přezkouší nálezy u zvířat, která mají být vyřaděna nebo přeřaděna.

Prohlíží veterinářské místnosti, jejich zařízení, veterinářskou výbavu, to jest nástroje, nářadí a spotřební materiál a hospodaření s ním, zkouší po odborné stránce výdaje z paušálu velitelů I a z příslušných úvěrů, vynaložené na udržování a doplňování této výbavy; prohlédne odbornou knihovnu, veterinářské záznamy, kartotéky, seznam rozkazů, knihy o nemocných zvířatech a o prohlídkách zvířat. Přezkouší počet a stav zásob pro válečnou potřebu.

Přesvědčí se, jak veterinářský a pomocný veterinářský personál zná veterinářské předpisy, jak jich dovede používat, jaké jsou jeho odborné znalosti a zda pečuje o své další odborné vzdělání.

- 225 Po prohlídce podá veliteli útvaru zprávu o jejím výsledku, oznámí mu kladný nález i zjištěné závady a navrhne mu cesty, jak je odstranit.

Po návratu sepiše o výsledku prohlídky zprávu pro velitelství týlu oblasti a předloží ji svému veliteli. Zpráva musí stručně a jasně podávat obraz veterinářské situace u prohlíženého útvaru. Zároveň navrhne svému veliteli, která opatření je třeba ve prospěch věci učinit. Velitel nařídí, co je třeba, ve vlastní působnosti a podá o tom zprávu velitelství týlu oblasti spolu se zprávou o veterinářské prohlídce provedené přednostou veterinářské služby a vyžádá si rozhodnutí velitelství týlu oblasti ve věcech, k jichž uskutečnění nemá pravomoc. **226**

St a f 3

Přednosta veterinářské skupiny oblasti

Přednosta veterinářské skupiny oblasti řídí veterinářskou službu u všech útvarů v obvodu oblasti podle nařízení velitele týlu oblasti. Z jeho působnosti jsou vyňaty jen věci chovu ve vojenských ústavech pro chcv koní; ty řídí MNO. **227**

Usměrňuje činnost vojenské veterinářské nemocnice, pečuje o její materiální vybavení a dozírá na školy a kursy při ní zřízené.

Přednosta veterinářské skupiny oblasti pečuje o nejdůležitější výcvik personálu veterinářské, pomocné veterinářské a podkovářské služby pro službu v poli i v míru. Jeho povinnosti ve věcech výcviku jsou tytéž jako povinnosti přednosta veterinářské služby divise (článek 211). Mimo to dozírá na odborný výcvik mužstva vojenské veterinářské nemocnice. **228**

Vede seznam osob veterinářské a pomocné veterinářské služby v činné službě, ve výslužbě, v záloze a mimo službu a dává jim válečné ustanovení. Přiděluje útvarům aspiranty veterináře. Navrhuje svému veliteli zástupce za vojenské veterináře, nemůže-li je velitelství divise přidělit samo ve vlastní působnosti. Určuje členy klasifikačních komisí koní. Vede seznam absolventů vojenských podkovářských škol a děle sloužících poddůstojníků podkovářů. Navrhuje doplňovací službě přemístit osoby mužstva podkovářské služby. Určuje veterináře k dozoru při výrobě masových konserv. **229**

Navrhuje svému veliteli dobu povolání veterinářů v záloze na cvičení podle služební potřeby a podle směrnic MNO a přidělení jich k útvarům. **230**

Přednosta veterinářské skupiny oblasti v sídle vysoké školy veterinární má v patrnosti studující veterinární medicíny, kteří dostávají stipendia podle předpisu Š-IV-1, sleduje jejich pokrok ve studích a hlásí o nich MNO. **231**

- 232** Velitelství týlu oblasti povolává vojíny podkováře do vojenských podkovářských škol podle návrhu přednosta veterinářské skupiny oblasti. V rozkaze velitelství oblasti uveřejňuje výzvy k podání žádostí do podkovářské školy.
- 233** Přezkoušuje žádanky o veterinářský materiál a přiděluje jej útvarům ze skladu vojenské veterinářské nemocnice. Pečuje o doplňování zásob veterinářského skladu nemocnice. Vede v patrnosti vydání za nákupy nezajištěných léčiv a očkovacích látek a za opravy a nákupy veterinářských nástrojů a přístrojů a dozírá na to, aby úvěr, který MNO vyhradilo velitelství týlu oblasti pro tento účel, nebyl překročen a aby ho bylo účelně a hospodárně využito.
- 234** Důstojníci veterinářské a pomocné veterinářské služby, přidělení veterinářské skupině velitelství týlu oblasti, zpracovávají veškeré písemnosti podle nařízení přednosta veterinářské skupiny; ten zároveň dbá o účelné rozdělení práce.
- 235** Veterinářské prohlídky útvarů v obvodu oblasti koná jednou za dva roky, a to zásadně tak, aby jeho prohlídka byla zároveň s prohlídkou, kterou koná veterinář výkonné služby. V jiné době ji může vykonat jen při zájezdu do posádky z jiného důvodu. Ustanovení článků 224, 225 a 226 platí v stejné míře i pro přednostu veterinářské skupiny oblasti. Zprávu o prohlídce předkládá skrze své velitelství MNO.
- 236** Články 213, 216, 217, 219, 221 a 222 platí též pro přednostu veterinářské skupiny oblasti.

Staf 4

Přednosta veterinářského oddělení MNO

- 237** Působnost přednosta veterinářského oddělení MNO je stanovena organizačním předpisem pro MNO.
- 238** Přednosta veterinářského oddělení MNO je povinen znát stav a potřeby veterinářské služby ve vojsku, předvídat je a včas učinit potřebná opatření. Řídí výcvik osob své služby pro službu v poli i v míru a dozírá naň.
- Sleduje pokroky vědy a vhodně jich používá k prospěchu veterinářské služby ve vojsku. Udržuje styk s veterinářskou službou ústředních úřadů občanských.
- Pečuje o povznesení odborné úrovně veterinářského personálu. Podle potřeby ukládá veterinářům, aby studovali a zpracovali určité otázky z vojenské veterinářské služby a předložili odborná pojednání.

Navrhuje nebo podle okolností nařizuje odborná opatření k zdokonalení veterinářské služby ve vojsku. Má právo a povinnost se přesvědčit prohlídkou o stavu a o potřebách veterinářské služby u útvarů.

HLAVA 6

VETERINÁŘSKÁ SLUŽBA PŘI CVIČENÍCH A SOUTĚŽÍCH. VETERINÁŘSKÝ PRŮZKUM

St a f 1

Pochody a cvičení

Před odchodem útvaru na větší cvičení prohlédne vojenský veterinář zvířata útvaru. Navrhne veliteli, která zvířata je nutno ponechat v posádce a která se mohou cvičení zúčastnit jen v zařazení k lehčí službě. To se týká nemocných a starých zvířat, nedostatečně vyvinutých koní pětiletých a mladších než 5 let a nevyvíjených remont posledního ročníku. Vyšší velitelství vydá o tom zpravidla podrobná nařízení ve směrnících pro cvičení. **239**

Pro vojenské osoby je třeba vydat poučení buď jako příspěvek do rozkazu, nebo jako směrnice pro cvičení. Poučení se má vztahovat na onemocnění a úrazy, kterým jsou zvířata zvlášť vydána na pochod, při ubytování mimo kasárny a při táboření, jako náказы, úžeh, celkové zchvácení a zchvácení kopyt, černá úplavice, omrznutí, koliky, otlaky postrojem, pokopání, zášlapy a nášlapy a p.; jejich příčiny, jak jim čelit a jak při nich poskytovat první pomoc. Polní cvičení kladou zvýšené požadavky na samostatnost, iniciativu a kázeň každého jednotlivce, proto příprava na ně musí být důkladná. Při cvičení mimo posádku se ukáže cena péče o zvířata a stupeň výcviku v ní. **240**

Podkování koní je nutno obnovit před odchodem z posádky do té míry, aby venku nebylo třeba koně překovávat a aby se vystačilo jen s nutnými opravami. **241**

O zvířata zanechaná v posádce pečuje buď vojenský veterinář, nebo důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby; toho velitel k tomu účelu ponechá v posádce nebo ho vyšší velitelství odjinud do posádky přidělí. Není-li to možné, povolá se případ od případu občanský veterinář. Toto bude pravidlem, jde-li o malý počet zanechaných zvířat. Vojenský veterinář vydá pro ně nejnutnější léčiva a obvaziva z běžné zásoby a pokyny pro léčení. **242**

243 Při cvičeních se používá veterinářského výstroje (souprav, léků, obvaziva) a podkovářského výstroje z mírové zásoby. Jen není-li vyhnutí, je možno vydat nejnütnější soupravy z válečné zásoby, dá-li k tomu souhlas nebo rozkaz nadřizené vyšší velitelství. Osoby veterinářské a pomocné veterinářské služby a ty, které jsou vycvičeny a zařaděny k poskytování první pomoci, jsou označeny ramenními páskami s modrým křížem. Pásky a vlajky k označení veterinářských ošetřoven a veterinářských nemocnic jsou ve veterinářských soupravách.

244 Občanské příprěže se požadují podle předpisu B-VII-1. Při přejímání občanských příprěží je vojenský veterinář členem komise. Nemůže-li se výjimečně vojenský veterinář zúčastnit, je nutno k prohlídce zvířat přibrat důstojníka (rotmistra) pomocné veterinářské služby; zvířata a příslušné záznamy prohlédne pak vojenský veterinář dodatečně, doplní nebo opraví záznamy a připojí datum a svůj podpis. Při prohlídce je nutno vyšetřit chod zvířete v klusu. Zvířata jevící příznaky nákazy třeba jako příprěž odmítnout a hlásit nákazu místnímu nebo okresnímu národnému výboru.

Veterinářský nález se zapisuje na rubu »Záznamu o použití dopravních prostředků« podle přílohy 1 k předpisu B-VII-1. V nálezu nutno uvést stručný popis zvířete, zjištěné vady, tělesný a zdravotní stav. Nález slouží za doklad, kdyby majitel příprěže požadoval později náhradu škody; proto musí být přesný a opatřen datem a podpisem veterináře, který zvíře vyšetřoval.

245 Důstojníku veterináři vojskového tělesa musí být na cvičení přidělen jezdecký kůň. Na pochodu je zařaděn za svým útvarem, je-li jediným veterinářem útvaru. Má-li útvar dva veterináře, je šéfveterinář v družině velitele, přidělený veterinář pochodu je za svým útvarem.

Na pochodu pozoruje veterinář stav zvířat a své poznatky hlásí veliteli. Pečuje, aby se dodržovaly všeobecné zásady hygieny. Delších odpočinků použije k zjištění, jak působil dosaďadní výkon na tělesný stav zvířat.

Důstojník (rotmistr) pomocné veterinářské služby je zařaděn u trénu útvaru. Podkováři jsou rozděleni tak, aby byli snadno dosaďitelní všem setninám; je-li jich dostatek, přidělí se co možná každé setnině dobře vycvičený a samostatně práce schopný podkovář.

246 Onemocní-li zvíře během pochodu, ošetří je veterinář na místě a rozhodne podle stupně onemocnění a podle směrnic pro cvičení, jak s ním naložit. Buď je vrátí k setnině, nebo je dá převést k trénu, nebo je odsune do sběrný nemocných, do vojenské ve-

terinářské nemocnice, do nejbližší posádky, nebo v krajním případě nařídí je odevzdat do péče nejbližší obce. Odsun zvířat se provádí co možná pěším pochodem. Není-li to možné, vyžádá si dopravní prostředek u nadřízeného vyššího velitelství podle směrnic pro cvičení, a není-li jich, u vojenské veterinářské nemocnice.

Do péče obce se odevzdává nemocné zvíře zpravidla s vojínem ošetřovatelem podle zákona o ubytování vojska. Obec se postará o živění jich, a je-li třeba, o léčení zvířete. O tom, že bylo zvíře zanecháno v obci, se musí neodkladně hlásit nadřízenému vyššímu velitelství; to se postará o odsun zvířete. **247**

Onemocní-li zvíře občanské příprěže, ošetří je vojenský veterinář, a jde-li o nemoc, která by mohla zanechat trvalé následky, sepíše o ní podrobný veterinářský nález; v něm uvede vedle diagnózy příčinu a pravděpodobné trvání nemoci a zda onemocnění je v souvislosti s použitím zvířete jako příprěž. Tento doklad musí být přesný, aby ho bylo možno použít, kdyby došlo k soudnímu sporu. **248**

Podle povahy onemocnění je třeba nemocné zvíře občanské příprěže buď léčit, anebo propustit podle příslušných ustanovení předpisu B-VII-1. Není-li zvíře schopné pochodu, postupuje se podle směrnic pro cvičení stejně, jako kdyby šlo o zvíře vojenské správy.

Zahyne-li zvíře na pochodu nebo musí-li se usmrtit, postupuje se v zásadě podle ustanovení hlavy 2, stati 9 a 10 tohoto předpisu, není-li směrnicemi pro cvičení nařízeno jinak. Jde-li o zvíře občanské příprěže, nesmí se usmrtit bez souhlasu majitele. To neplatí, není-li majitel přítomen a z průběhu nemoci nebo z druhu zranění je zřejmé, že nemoc nemůže skončit jinak než smrtí zvířete a vojenská správa bude povinna vzniklou škodu nahradit. **249**

Veterinářský průzkum cvičného prostoru je důležitou složkou veterinární prevence při cvičení a podmínkou pro účelné řízení a provádění veterinářské služby (hlava 6, stať 3). Obec zamořené zvířecími nákazami jsou zpravidla vyjmenovány ve směrnicích pro cvičení. Tam je zároveň uvedeno, vztahuje-li se zákaz ubytovat vojsko nebo požadovat příprěže na celou obec nebo jen na zamořené dvorce. Jde-li o slintavku a kulhavku, mor skotu, vozhrivku, svrab jednokopytníků, je nutno vyloučit celou obec z ubytování vojska a z požadování příprěží z ní. Průchod zamořenou obcí nepřerušným pochodem je při všech zvířecích nákazách dovolen; zákaz průchodu obcí se vydává jen ve zvláštních případech. **250**

Protože stav nálezů se mohl po vydání směrnic změnit, je veterinář povinen se dotázat místního národního výboru před zaujetím ubytovacího prostoru na stav nálezů a na hygienické poměry v místě. V zamořených dvorcích se nesmějí vojenská zvířata nikdy ubytovat, vstup vojenským osobám do nich je zakázán. Zakázání se vyznačí nápisy nebo tabulkami. To platí i pro nálezky nepřenosné na koně, aby se zcela vyloučilo nebezpečí, že nálezka bude rozvlečena vojskem. Někdy je lépe tábořit než vydat vojenská zvířata nebezpečí, že se nakazí nebo že se nálezka rozvleče a že bude od vojenské správy požadována náhrada vzniklé škody. Stáje zájezdních hostinců a obchodníků se zvířaty bývají zdrojem nálezů, proto se v nich vojenská zvířata zásadně nemají ubytovat. Je-li nezbytně nutné obsadit takovou podezřelou stáju, musí se napřed řádně vyčistit a desinfikovat.

Vznikne-li při cvičení nálezka u vojenských zvířat, postupuje se podle předpisu Z-X-1 (odsun, hlášení, desinfekce).

- 251** Veterinář se přesvědčí, jak jsou zvířata ubytována. Ubytovaní nesmí být stísnění, aby si zvířata mohla lehnout. Není-li přepážek nebo přívrvců ve stájích, musí se opatřit nouzově. Každá setnina si zapíše jednotlivé stáje a jména zvířat v nich ubytovaných; to je důležité při vyšetřování později hlášených nálezů a škod.
- 252** Při táboření je třeba zabránit vzájemnému zranění zvířat, škodám na stromech (ohryzáání) a otravám z toho vznikajícím a chránit zvířata před úpalem a nepohodou; volit místo chráněné proti větru a v blízkosti vody.
- 253** Hromadné veterinářské prohlídky zvířat se konají zpravidla jen ve dnech odpočinku. Dobu, místo prohlídky a pořadí setnin stanoví velitel útvaru podle návrhu veterináře. Hlavní těžiště zábrany spočívá však na prohlídkách, které veterinář koná denně a při každé příležitosti, na př. na pochodu, při prohlídce ubytování, při zájezdu k léčení zvířat odloučené části, při odběrech zásob a p.
- 254** Veterinářskou službu u útvarů bez veterináře upravuje vyšší velitelství tak, že jednotlivým veterinářům určí služební obvody. Změní-li se situace nepředvídaně, vyžádají si takové útvary pomoc u veterináře nejbližšího útvaru nebo u vyššího velitelství.
- 255** Zvýšenou pozornost třeba věnovat jakosti krmiva a píče, aby nedošlo k hromadným onemocněním zvířat. Zvláště se musí přihlížet k tomu, aby zvířata dostala plnou náležitost píče a slámy. Nevhodné zdroje vody k napájení zvířat se mají nápadně označit. Prohlídky potravin živočišného původu se konají denně; při

tom si veterinář zvlášť všímá, zda potraviny neutrpěly dopravou, znečištěním nebo horkem.

Nemocná zvířata se ošetřují denně, je-li toho třeba. Pokud 256 není zřízena veterinářská ošetřovna, vyšetřuje a léčí veterinář nemocná zvířata u setnin. Tu přichází k plnému uplatnění pomocná veterinářská služba, především v zábraně; mimo to poskytuje první pomoc, pečuje o nemocná zvířata podle nařízení veterináře, hlavně u útvarů ubytovaných mimo jeho sídlo. Povolává-li útvar veterináře, má mu zároveň oznámit druh nemoci, aby mohl vzít s sebou potřebný odborný výstroj. Jinak platí zásada, přivést nemocná zvířata k veterináři, je-li to možné. Veterinářská pomoc se má poskytnout co nejdříve; včasné ošetření rozhoduje nezdědky o osudu nemocného. Nemůže-li se veterinář dostavit ihned, vydá pokyny, jak ošetřovat nemocné zvíře do jeho příchodu.

Je-li pravděpodobně, že útvar zůstane v místě déle než jednu 257 noc, zřídí veterinář ošetřovnu. O volbě místa platí zásady uvedené v článku 66; k tomu přistupuje potřeba dobrého spojení se všemi setninami a ústřední poloha. K ošetřovně je třeba vyhledat vhodné stáje a jednu z nich vyhradit na nákazovou stáj. Ošetřovna se označí malou vlajkou s modrým křížem, a je-li mimo hlavní komunikaci, musí se též přechody k ní označit ukazateli s modrým křížem; ty si připraví veterinář již před odchodem na cvičení. O umístění ošetřovny musí vědět všechny útvary, které jsou na ni odkázány.

Útvary ubytované v místě veterinářské ošetřovny a v blízkém 258 okolí předvádějí svá nemocná zvířata k léčení na ošetřovnu. Veterinář soustřeďuje v ošetřovně nemocná zvířata neschopná služby, která potřebují stálého odborného ošetřování a útvar by zatěžovala a zdržovala, dále všechna zvířata stížená přenosnými nemocemi nebo z nich podezřelá a připravuje je k odsunu.

O odsunech nemocných zvířat platí to, co bylo řečeno v článku 246 až 248. Zásadou je odsunovat nemocná zvířata neschopná 259 služby, která by útvar zatěžovala, zvířata, jichž uzdravení nelze očekávat před skončením cvičení, dále zvířata, která potřebují ústavního léčení, a konečně všechna zvířata stížená přenosnými nemocemi.

Nemocná zvířata se převážejí buď automobily pro dopravu zvířat, nebo zvlášť upravenými povozy s koňským potahem (v nouzi i obyčejnými vozy) nebo železnicí (hlava 7). Vozy pro dopravu nemocných zvířat jsou označeny modrým křížem velikosti kříže na malé veterinářské vlajce. Vyžaduje-li veterinář

dopravní prostředek u vyššího velitelství nebo u vojenské veterinářské nemocnice, musí jim zároveň oznámit počet stojících a ležících nemocných zvířat a druh nemoci, aby vyšší velitelství nebo nemocnice mohly posoudit naléhavost odsunu, plánovat převozy a hospodárně využít dopravních prostředků. Musí přesně hlásit stanoviště zvířat, jichž odsun požaduje. Je-li stanoviště nemocných mimo osady, musí je přesně popsat anebo přiložit náčrt místa.

S koňmi se odevzdá zásoba ovsu na 24 hodin, ohlávka s řetízem nebo pochodovým řemenem, obročnice, houně a obříšník. Za součástky výstroje ručí doprovod.

Kdo dodá doprovod pro odsunovaná zvířata, musí být stanoven ve směrnících pro cvičení anebo v každém rozkaze pro přesun, nelze-li to předem všeobecně určit.

Osoby, pověřené nakládáním a převážením nemocných zvířat, musí být k tomu vycvičeny, musí zacházet se zvířaty co nejšetrněji a pečovat o napájení a krmení jich při delších převozech.

Aby veterináři na cvičeních byli zpraveni o počtu zvířat svěřených jejich péči a aby znali roční písmena a remontní čísla odsunovaných zvířat, musí vzít s sebou na cvičení seznam zvířat útvaru (čl. 360). Záznamy o prohlídkách zvířat a knihu o nemocných zvířatech bere s sebou na větší cvičení každá setnina, která je vede v mírové posádce.

260 Veterináři se musí starat o to, aby byli včas zpraveni o bojové situaci, o úmyslu a rozhodnutí velitele a aby včas dostali rozkazy vyšších velitelství, týkající se veterinářské služby.

Na základě vydaných rozkazů a z vlastního popudu si denně stanoví a zapíše plán úkolů a denně si poznamenávají, co z toho splnili. K tomu patří též plán průzkumu a jeho výsledky.

Do deníku si zapisují učiněné poznatky, zjištěné závady a co podnikli k odstranění jich. Předmětem záznamu v deníku jsou na př.: stanoviště veterináře, délka a doba pochodů, zdravotní a tělesný stav zvířat, vytrvalost a nemocnost vojenských koní ve srovnání s koňmi občanských příprěží, příčiny mimořádné vyčerpanosti nebo znehodnocení vojenských koní, hromadných zranění a onemocnění, poznatky o výstroji koní, o veterinářském materiálu a o podkování, o ubytování, táboření, krmení, přejímání příprěží, o dopravních prostředcích pro veterináře, údaje o zřízení a činnosti veterinářské ošetrovny, o odsunech nemocných, o potravinách živočišného původu a p. O tom pojednají ve zprávě o cvičení.

Veterinářské písemnosti při cvičeních se píše podle předpisu Z-X-3. Tam je též návod, jak označovat odsunutá nemocná zvířata.

Po návratu ze cvičení vykoná veterinář prohlídku všech zvířat. Při tom vyšetřuje, jak se cvičení projevilo v tělesném a zdravotním stavu zvířat. Použil-li veterinářského výstroje z válečné zásoby, konzervuje jej a uloží. **261**

O svých poznatekch sepíše zprávu o cvičení a předloží ji v stanovené lhůtě nadřízenému vyššímu velitelství. Ve zprávě uvede též výsledek hromadné prohlídky zvířat před cvičením a po něm.

Veterinářské roty, které se zřizují při cvičeních, mají hlavně úkol tříditi a odsunovat nemocná zvířata, provádět desinfekci a asanaci; poskytují zvířatům ošetření nutné pro další odsun. Jinak se řídí předpisem o veterinářské službě v poli. Velitel roty zapisuje do deníku údaje o pohybech roty (umístění, čas), rozkazy nadřízeného velitelství a údaje o činnosti veterinářské roty (označení nemocných, útvar, cíl, počet ujetých km, čas). **262**

Vyšší velitelství musí ve směrnících pro cvičení nařídit: **263**

- a) zařadění osob veterinářské a pomocné veterinářské služby,
- b) výbavu veterinářským a podkovářským materiálem, tiskopisy pro cvičení v to,
- c) zásady pro rozhodování o tom, která zvířata je třeba ponechat v posádce,
- d) jak a kam odsunovat nemocná zvířata (doprovod, výstroj, zásobení), jak je označovat, kde a jak vyžadovat dopravní prostředky pro převozy, jak naložit se zvířaty určenými k poražení,
- e) postup při kontrole potravin živočišného původu, krmiva a vody,
- f) vedení deníků a záznamů; hlášení, jich úpravu a dobu, kdy se mají předkládat; předložení veterinářské zprávy po cvičení.

Dotazem u okresních národních výborů si musí včas opatřit zprávy o zvířecích nálezích v prostoru cvičení, uvést ve směrnících zamořené obce a rozhodnout o obsazování jich vojskem (článek 250).

Přednostové veterinářské služby vyšších velitelství řídí při cvičení veterinářskou službu, stanoví obvody výkonné služby, provádějí a organizují průzkum, řídí odsuny nemocných, sledují činnost osob a útvarů své služby a stav zvířat, přijímají a zpracovávají hlášení, předkládají příspěvky do rozkazu. Denně si stanoví úkoly a vedou deník. Po návratu do posádky vypracují zprávu o cvičení.

S t a f 2

Jezdecké soutěže

- 264** Každé zvíře vojenské správy, které je určeno k účasti na jezdecké soutěži, musí být před treningem a znovu před odchodem k soutěži podrobně vyšetřeno důstojníkem veterinářem. Účelem takové prohlídky je zjistit jeho zdravotní stav, činnost jednotlivých ústrojů, zvláště srdce a dýchacího ústrojí, a rozhodnout, je-li zvíře po zdravotní stránce způsobilé soutěžit anebo má-li vady, které jsou s to ohrozit zdraví nebo život zvířete a jezdce. Před odesláním k soutěži se vyšetří zvíře zároveň na příznaky přenosných nemocí a maleinuje se.
- 265** Pro zvíře odcházející k soutěži sepíše veterinář veterinářské osvědčení a uvede v něm jméno majitele zvířete, popis, rozkaz, podle něhož se odesílá, název a místo soutěže. Potvrdí, že zvíře pochází ze stáje, v které se v posledních 40 dnech nevyskytlo přenosné onemocnění, že nejeví příznaky nákaz a že proti jeho převezení po železnici ani proti jeho účasti na soutěži není námitek s veterinářského hlediska a doklad podepíše. Viz předpis K-II-5.
- Veterinář, který měl veterinářský dozor při soutěži, potvrdí na témž dokladu, že není námitek s veterinářského hlediska proti odeslání zvířete zpět k původnímu útvaru.
- 266** O veterinářském dozoru při vojenských jezdeckých soutěžích (postavení veterinářské hlídky) pojednává předpis K-II-5. Důstojník veterinář je členem soudcovského sboru při vojenských jezdeckých soutěžích.

S t a f 3

Veterinářský průzkum

- 267** Účelem veterinářského průzkumu je získat zprávy důležité pro vojenskou veterinářskou službu. Je jednou z podmínek veterinářské zábrany a jeho výsledky jsou pomůckou pro řízení veterinářské služby u útvarů, v posádce a obvodu, a zvláště při cvičeních mimo posádku.
- 268** Každý vojenský veterinář se musí podrobně obeznámit s veterinární situací kraje, kde působí, a využít každé příležitosti, nejen aby si opatřil potřebné zprávy, nýbrž aby i z vlastního názoru si učinil obraz o věcech, které mají význam pro vojenskou veterinářskou službu. Zvláště ti důstojníci veterináři, kteří provádějí soukromou praxi mají možnost kraj veterinářsky prozkoumat.

K prostředkům, jimiž lze získat zprávy, patří udržování styku s úředními a se soukromými veterináři obvodu, účast na svedech zvířat, aukcích, hospodářských výstavách, při licencování hřebců, při nákupu, které provádí komise od nákup koní a p.; dále prohlídky jatek, ústavů pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl, továren, sledování tisku a p. Průzkum dlužno rozšířit též mimo obvod činnosti vojenského veterináře na místa, která by se mohla stát v budoucnu válčištěm.

Předmětem veterinářského průzkumu jsou:

269

- a) chov zvířat; počet a druhy zvířat chované v dotčeném kraji a jeho jednotlivých částech, jejich odolnost, vytrvalost, otužilost nebo náročnost, vrozené vady, způsobilost k vojenské službě nebo k určitému druhu služby;
- b) všeobecná hygiena stájí, výživy, práce a chovu; stav stájí, velké stáje vhodné pro ubytování vojska, pro zřízení veterinářské ošetřovny, veterinářské nemocnice a p.; pastviny vhodné nebo nezpůsobilé pro vojenská zvířata, závadná voda; úroveň podkování;
- c) zdravotní stav zvířat v kraji se zvláštním zřetelem k nemocem a vadám často se vyskytujícím a pro kraj typickým;
- d) oblasti, kde se určité nemoci zvířat vyskytují pravidelně, jako sněh slezinná a sněh šelestivá, žďárská chroba, vnitřní zánět oka, ztrnutí a p.;
- e) stav zvířecích nákaz v kraji;
- f) stanoviště, zařízení, výkonnost a specialisace vědeckých ústavů, laboratoří, veterinářských nemocnic, klinik, ambulatorií; možnost jich využití nebo převzetí vojenskou správou v případě potřeby; vozidla pro dopravu nemocných zvířat, jejich počet, druh a stanoviště; občanskí veterináři obvodu, spolky k ochraně zvířat, lékárny;
- g) jatky, chladírny, továrny na výrobky z masa a ze zvířecích surovin, továrny na konzervy, na krmiva, na léčiva a obvažové látky, na veterinářské nástroje a potřeby; ústavy pro neškodné odstraňování a zužitkování zvířecích těl, spalovací pece, pohodnice a p.; sklady krmiva, potřeb pro zvířata, potřeb pro veterinářskou službu a možnost využít jich jako místních zdrojů; podkovářské dílny;
- h) stav cest.

Vojenští veterináři předkládají zprávy o veterinářské situaci kraje na zvláštní rozkazy vyšších velitelství a MNO. 270

Při cvičeních jsou výsledky veterinářského průzkumu podkladem pro činnost veterinářské služby. Všeobecný vojenský prů- 271

zkum třeba doplnit veterinářským průzkumem; provádějí jej vojenští veterináři a osoby pomocné veterinářské služby. Jím se zjišťují:

- a) možnost nejlepší úpravy veterinářské služby, léčení a odsunu raněných a nemocných zvířat;
- b) nakažlivé nemoci mezi koňstvem a ostatními domácími zvířaty a stupeň rozšíření jich v prostoru příští bojové činnosti (zamořené obce, pastviny a p.);
- c) nejpříznivější okolnosti vzhledem k nakažlivým nemocem;
- d) jakost a zásoby krmiva, stav vodních zdrojů;
- e) zařízené budovy vhodné pro umístění koňstva a útvarů veterinářské služby,
- f) veterinářské ošetřovny, ambulatoria, lékárny, veterinářské sklady, kovárny, jatky a jejich stav;
- g) cesty odsunu a jejich stav;
- h) veterinářská situace nepřítelů.

272 Zprávy se získávají osobní prohlídkou, dotazem místního obyvatelstva a studiem ukořistěných písemností. Veterinářský průzkum navazuje na zprávy získané všeobecným vojenským průzkumem a úzce s ním spolu pracuje.

Průzkum je velmi odpovědná činnost a vyžaduje odbornou zkušenost, bystrý postřeh a iniciativu. Nejvíce prospěchu slibuje osobní průzkum prováděný přednosty veterinářské služby, veliteli veterinářských útvarů a šéfveterináři.

Hlavní zásadou při organisování veterinářského průzkumu je nezatěžovat ho vedlejšími bezvýznamnými úkoly. Průzkum musí mít přesně vymezený úkol a prostor, úkol musí být úměrný prostředkům a času. Zprávy mají jen tehdy cenu, jsou-li dodány včas a jsou-li kriticky zhodnoceny.

HLÁVA 7

PŘESUNY ZVÍŘAT

St a f 1

Všeobecná ustanovení

273 Způsob, jak přesunovat zvířata, záleží především na druhu zvířat a na účelu přesunu, na stavu výživy a zdraví zvířat (zvířata zdravá, nemocná, vysílená), na druhu a stupni nemoci nebo zranění, na délce a stavu cesty, na roční době a počasí a na doprodu a dopravních prostředcích, které jsou pro přesun k dispozici; při cvičeních a za války kromě toho na bojové situaci.

Nemocná zvířata nutno vyšetřit před přesunem a rozhodnout, zda jejich stav připouští je přesunout a zda jsou způsobilá k přesunu pěším pochodem, či dopravním prostředkem jako nemocní stojící nebo ležící. Zároveň nutno stanovit pořadí naléhavosti přesunu jednotlivých zvířat. **274**

Pro přesuny zvířat přicházejí v úvahu: **275**

- a) pěší pochod,
- b) doprava vozy se zvířecím potahem,
- c) doprava motorovými vozidly,
- d) doprava železnicí,
- e) doprava lodí,
- f) doprava letouny.

Staf 2

Přesun pěším pochodem

Pěší pochod je nejběžnější způsob přesunu zvířat schopných pochodu při přesunu na kratší vzdálenosti. V bojovém pásmu je pěší pochod hlavním způsobem odsunu nemocných a raněných zvířat do plukovní veterinární ošetrovny a do předsunutých sběrů. Pěší pochod je sice nejpomalejším způsobem přesunu, ale zato je proveditelný v každém terénu, není vázán na cesty a skýtá možnost využít přirozených skrytů v terénu. Konají-li a přesun pěším pochodem koně, vede jeden muž zpravidla 2 nebo i více koní. Je-li nedostatek mužstva, lze k vedení koní použít lana (viz předpis Z-IX-1). Tento způsob se však nehodí k vedení neklidných koní a na cesty s živou motorovou dopravou. **276**

Při sestavování pochodového proudu třeba seskupit zvířata podle druhu a závažnosti onemocnění. Není-li to nezbytně nutné, neposílají se nemocná zvířata pěším pochodem společně se zdravými zvířaty. S útvarem mohou pochodovat jen zvířata stížená takovou nemocí, která jim nevádí v pohybu (otlaky postrojem, nenakažlivé kožní nemoci a p.); jinak je vhodnější vypravit nemocná zvířata na pochod před útvarem nebo je vést za ním a co nejdříve je odsunout. **277**

Velitele doprovodu třeba poučit před odchodem o směru a cíli cesty, nařídít pochodové tempo, dobu a místo odpočinků, krmení a napájení a opatření proti rozvlečení nákazy, jde-li o zvířata stížená nákazou nebo z ní podezřelá. Taková zvířata nutno přesunout zvláště co možná postranními cestami. Dále musí být velitel doprovodu poučen o tom, jak si má počínat při nepředvída- **278**

ných příhodách a kde může vyžádat odbornou pomoc během cesty. Tato nařízení se vydají dopředu co možná písemně.

- 279** Větší počet nemocných zvířat doprovází personál pomocné veterinářské služby nebo veterinář, a to zejména zvířata, která potřebují odborné pomoci na cestě, nebo zvířata stížená přenosnou nemocí.
- 280** Nemocná zvířata třeba označit předepsanými štítky, vydat pro ně potřebné doklady a vybavit je na cestu výstrojem (čl. 104), potřebami ke krmení a napájení během cesty, zásobou krmiva a podle potřeby též veterinářským materiálem. K převozu materiálu a výstroje možno přidělit vůz.
- 281** Denní výkon při přesunu nemocných zvířat pěším pochodem záleží na jejich stavu a činí 15 až 30 km.

Staf 3

Doprava vozy se zvířecím potahem

- 282** Vozů se zvířecím potahem se používá k dopravě nemocných zvířat na kratší vzdálenosti, zejména na špatných cestách, nebo nouzově, není-li jiných dopravních prostředků nebo nastane-li nutnost dopravit zvíře, ležící v terénu, až k místu, kde může být naloženo na jiný dopravní prostředek.
- 283** K dopravě nemocných zvířat slouží buď zvlášť pro tento účel stavěné vozy se zvířecím potahem, anebo nouzově obyčejné nebo plošinové vozy. Denní výkon s jednou zápřeží činí asi 30 km.
- 284** Speciální vozy pro dopravu nemocných zvířat jsou dvojího druhu:
- A) pro 1 stojící zvíře,
B) pro 2 stojící nebo 1 ležící zvíře.
- 285** Vozy mají sníženou podlahu a zvýšené stěny, zadní čelo vozu se dá sklápat, u typu B též rozložit a slouží jako nakládací můstek. Typ B je kromě toho vybaven pojízdným lůžkem, kolejemi a navijákem k vytažení lůžka do vozu, dále přívorou, opěrou a popruhy k zajištění zvířat proti vzpírání a proti pádu. Vozu typu A lze nouzově použít též k dopravě jednoho ležícího nemocného zvířete, ovšem bez lůžka.
- 286** Nakládání stojících zvířat se provádí podle návodu, uvedeného v stati o dopravě motorovými vozidly. Z vozu typu B se vykládají stojící zvířata dveřmi na levé straně vozu; lůžka se při tom použije k prodloužení můstku.
- 287** Ležící zvířata nutno před nakládáním vždy spoutat buď pouty z příslušné soupravy nebo popruhem. Popruhem se spoutají obě přední a obě zadní nohy ve spěnkách a pak se provlečením

popruhu mezi nohami zvířete spojí pouta obou párů noh. Lůžko se pokryje slámou nebo houněmi, přistaví se ke hřbetu zvířete a potom se zvíře převalí přes hřbet na lůžko. Dvojitě zadní čelo vozu se sklopí a rozloží. Lano z navijáku se odvine, upevní se na lůžko, kola lůžka se přistaví k žlábků kolejnice a otáčením kliky navijáku se vtáhne lůžko do vozu. Vykládání se provádí opačným postupem. Při nakládání a vykládání stojícího i ležícího zvířete nutno vůz bezpečně zabrzdít, po případě ještě založit kola vozu.

Obyčejných vojenských, selských nebo plošinových vozů se zvířecím potahem lze nuczově použít k převozu ležících nebo k tomu účelu položených a spoutaných zvířat na kratší vzdálenosti (do 30 km), není-li jiných dopravních prostředků. Nakládání velkých zvířat na takové vozy je obtížnější než na speciální vozy, protože se nakládají bez pojízdného lůžka a bez můstku. K naložení velkého zvířete je třeba 5—6 mužů. Kde to je možné, využije se při nakládání svahu nebo stupně v terénu, aby zvíře bylo do vozu vtaženo po spádu. Před nakládáním nutno vůz důkladně prohlédnout a odstranit vyčnívající hřeby, šrouby nebo třísky, aby nedošlo při nakládání k zranění lidí nebo zvířete. 288

K nakládání se sejmu zadní kola vozu, aby zadek vozu došedl na zem; přední kola se zabrzdí a založí kameny. Vnitřek vozu a vstup do něho ze zadu se důkladně vystele slámou, senem nebo p., tím se podstatně zmenší tření a předejde se zranění zvířete. Zvíře se vtáhne do vozu zadkem dopředu a umístí se co nejdále vpředu, aby zadní osa byla co nejméně zatížena při zdvínání vozu a nasazování kol. Pak se zvedne zadní náprava vozu napřed na jedné straně a nasadí se kolo, to se opakuje při nasazování druhého kola. Zvedání vozu se usnadní, použije-li se při tom sochorů a kamenů nebo polen k podkládání csy při postupném zvedání vozu. 289

Skládání zvířete z vozu se provádí opačným způsobem.

Malé a lehké koně lze na lehké nebo žebřinové vozy naložit též bez sejmutí kol, zvláště na svahu nebo blízko příkopu. Vůz se položí na bok, zvíře se převalí do vozu a připoutá za nchy k žebřině nebo popruhy, vedenými od dolní boční stěny kclém těla zvířete na druhou stranu vozu, se zajistí proti vypadnutí při zvedání vozu. Pak se vůz postaví na kola. Při pokládání vozu k vyložení zvířete nutno postupovat velmi opatrně a zajistit k tomu dostatečný počet pomocníků. 290

Vozy, jichž bylo použito k převozu nemocných zvířat, nutno před použitím k jiným účelům důkladně vyčistit, a je-li třeba, desinfikovat. 291

St a f 4

Doprava motorovými vozidly

- 292** K dopravě nemocných zvířat se používá buď speciálních motorových vozů pro dopravu zvířat, nebo obyčejných nákladních automobilů, opatřených doplňky pro tento účel. Výhodou automobilové dopravy je rychlost a výkonnost; nákladním autem lze převézt najednou až 4 velká zvířata na vzdálenost 100 km za den. Na závalu je poměrně velká výška podlahy vozu a z toho vyplývající srážnost nakládacího můstku.
- 293** O přizpůsobení nákladního automobilu na automobil pro dopravu zvířat bude pojednáno v jiném předpise. Úprava spočívá ve zvýšení stěn na 150 cm, upevnění kroužků na uvazování zvířat, přívor mezi zvířata a zadních opěr za ně, zřízení nakládacího můstku a co možná těž pojízdného lůžka. Nakládací můstek má být alespoň 3 m dlouhý, široký jako vůz a opatřen příčnými latěmi proti klouzání. Jako můstek lze použít buď rozložené dvojitě zadní stěny vozu, nebo můstku, složeného po délce ze dvou dílů; ty se po přistavení k vozu spolu spojí. Za jízdy se přepravují na vnější straně bočních stěn vozu.
- 294** Dopravují-li se vozem 2 velká zvířata, umístí se po délce vozu hlavami dopředu; je-li jich větší počet, staví se napříč vozu hlavami na levou stranu vozu. Z vozů užších než 235 cm vyčnívají hlavy koní přes okraj vozidla. K ochraně hlav koní lze zřídit v takovém případě výstupek po levé straně vozu, počínající ve výši 120 cm, vysoký 70 cm a rozšiřující vůz na 235 cm. Není-li takového výstupku na voze, musí řidič dbát, aby koně nebyli zraněni vozidly jedoucími opačným směrem, větve stromů a p.
- 295** K nakládání zvířat na speciální vozidla pro dopravu zvířat je třeba 3—4 mužů, k nakládání na přizpůsobené nákladní automobily 4—6 mužů. Za jízdy opatruje 1 muž 2 zvířata.
- 296** Před nakládáním třeba vůz prohlédnout, zda jsou v pořádku kruhy na uvázání zvířat, závěsy přívor a podlaha vozu a nevyčnívají-li ve voze ostré předměty, o něž by se lidé nebo zvířata mohli zranit. Připraví se oves nebo seno k uklidnění bázlivých zvířat. Ozuby z podkov se sejmou. Za chladného počasí se chrání zvířata houněmi (trup, při katarálních onemocněních i krk a hlava).
- Brzdy vozu se pevně utáhnou. Přistaví se nakládací můstek. Na postranní stěny vozu se přiváže po jednom popruhu; jejich konce drží pomocníci a napnou popruhy po obou stranách můstku na způsob zábradlí.

Jako první se nakládá nejkldnější ze zvířat určených k převozu. S bázlivými zvířaty třeba zacházet s klidem, podat jim ovsa, po případě jim zakrýt oči. Uhýbá-li zvíře k okraji můstku, zatlačí se ke středu úderem nebo tlakem popruhu. Zpěčuje-li se postupovat s můstku dále do vozu, zkříží oba pomocníci popruhy za zvířetem nad hlezny a zatlačí zvíře do vozu. Těžce nemocná zvířata podpírají při nakládání dva pomocníci s použitím houně, provlečené pod břichem zvířete. **297**

Po zavedení na své místo ve voze se zvíře ihned uváže a oddělí od následujícího zvířete přívorou. Nakonec se upevní zadní opěra ve výši pod sedacími kostmi zvířat. Dopravují-li se zvířata stojící napříč vozu, musí být i poslední zvíře odděleno přívorou od zadní stěny vozu, aby při sklopení zadní stěny nevypadlo. Čím méně prázdného prostoru je mezi zvířaty, tím klidnější jsou při jízdě a brzy si na ni zvyknou. Přívory se zavěšují ve vzdálenosti 80 cm od sebe, výše nebo níže podle velikosti zvířat. Není-li vůz plně obsazen, musí být zvířata zvlášť pečlivě zajištěna přívorami proti pádu. **298**

Ležící zvířata se nakládají týmž způsobem jako na vozy se zvířecím potahem vybavené nakládacím můstkem. Není-li pojízdného lůžka, musí být můstek i vůz pro ležící nemocná zvířata hojně vystlán stelivem. **299**

Postup při vykládání závisí na tom, stojí-li zvířata po délce nebo napříč vozu nebo jde-li o ležící zvířata. **300**

Po přípravě vozu k vykládání se odváže zvíře stojící vpravo po délce vozu a vycouvá se o několik kroků. Pak se sejme přívora, levé zvíře se otočí v uvolněné přední části vozu a vyvede se ven. Pravé zvíře postoupí dopředu a sleduje dráhu levého zvířete přímo za ním. **301**

Stojí-li zvířata napříč vozu, uvolní se přívora na levé straně vozu (vpravo zůstane zavěšena) a otočí se na pravém závěsu tak, že tvoří zábradlí na pravé straně můstku. První zvíře se vyvede a ostatní následují po uvolnění jednotlivých přívor. **302**

Ležící zvířata se vykládají s lůžkem, uvázaným na laně navijáku, byla-li dopravována na lůžku; jinak nutno dráhu, po níž budou stažena, bohatě pokrýt stelivem. **303**

Za chladného počasí se vyložená zvířata ihned zavedou do stáje a trou se víchy tak dlouho, až se kůže zahřeje. Větší převozy třeba předem ohlásit, aby ústav, který je přejímá, učinil včas potřebné přípravy. **304**

Nakládání a vykládání se usnadní, využije-li se přirozených svahů nebo stupňů v terénu. Ve veterinářských nemocnicích lze **305**

vybudovat pevnou rampu nebo opatřit pojízdný můstek k nakládání a vykládání zvířat.

- 306 Po každém použití vozu k dopravě zvířat třeba vůz řádně vyčistit a podle potřeby desinfikovat.
- 307 Aby mužstvu doprovázejícímu zvířata na voze nebyly pošlapaný nohy, stojí při jízdě na bedničkách nebo špalkách rozměrů 50×30×20 cm nebo na lavičce za řidičovou budkou.
- 308 Vozy naložené zvířaty musí jezdit zvolna, pomalu se rozjíždět a vystříhat se prudkého brzdění. Zvlášť zatáčkami musí projíždět velmi opatrně, aby zvířata nebyla vržena na stěnu vozu.
- 309 Ustanovení vládního nařízení č. 153/1935 Sb. o dopravě motorovými vozidly se nevztahuje na vojenská a vojenskou správu najatá motorová vozidla.

Staf 5

Doprava železnicí

- 310 Železnice se užívá k dopravě zvířat na velké vzdálenosti a k hromadné dopravě zvířat. Je nejvýkonnějším dopravním prostředkem. O železničních převozech pojednává předpis N-II-1.
- 311 Veterinářské prohlídky zvířat před převozem jich po železnici jsou upraveny články 65 a 185 tohoto předpisu. Zvířata v ošetřování a užívání vojenskou správou, jsou-li vybavena předepsanými vojenskými doklady pro převoz, nepodléhají ani v nakládací, ani ve vykládací stanici veterinární prohlídce občanským veterinářem, ustanoveným provádět předepsané prohlídky živých zvířat v železniční dopravě. Počet a druh zvířat, uvedený v dokladech, musí souhlasit se skutečným stavem.
- 312 Větším převozům zvířat třeba přidělit důstojníka nebo rotmistra pomocné veterinářské služby, podle okolností též veterináře.
- 313 Při železničních převozech zvířat třeba dbát ustanovení vyhlášky ministerstva vnitra č. 110/1941 Sb., obsahující zásady na ochranu zvířat proti týrání při nakládání a při převozech zvířat železnicí (příloha 12).
- 314 Onemocní-li zvíře za dopravy nebo zahyne-li, zpraví o tom stanice, jíž to doprovod hlásil nebo která to zjistila, telefonicky nebo telegraficky nejbližší ohledací stanici, podle okolností nejbližší stanici sídla okresního národního výboru. Stanice povolá veterináře a ten zařídí, čeho třeba. Doprovodu nutno uložit, aby dal prostřednictvím stanice zpravit odesílající útvar.
- 315 Desinfekci železničních vozů provádí železniční podnik.

K hromadné dopravě nemocných zvířat se používá buď improvisovaných veterinářských vlaků nebo vlaků vracejících se ze zásobovacích nádraží a p. Požadavek třeba oznámit instradačním orgánům podle předpisu N-II-1. 316

Velitelem improvisovaného veterinářského vlaku je důstojník veterinář. Instradační rozkaz dostane zpravidla skrze odsunovou stanici. Jeho povinnosti jsou stanoveny předpisem N-II-1, část V. Vlak doprovází potřebný počet osob pomocné veterinářské služby a ošetřovatelů. 317

Důstojník veterinář řídí nakládání zvířat, třídí zvířata do skupin pro jednotlivé vozy a určuje pořadí při nakládání. Převáží-li se zároveň nákazou slížená zvířata, učiní potřebná veterinární ochranná opatření a vyhradí pro tato zvířata zvláštní vozy. Dohlíží na to, aby zvířata byla opatřena proti chladu a aby se jim dostalo všemožné odborné péče během převozu. K tomu vhodně rozdělí přidělený pomocný veterinářský personál, určí mu úkoly, vydá mu rozkazy a vybaví ho veterinářským materiálem. Zásoba krmiva se převáží ve zvláštním voze. Krmivo třeba podávat zvířatům během převozu častěji a v menších dávkách a polovinu ovsu nahradit objemným krmivem. Napájet třeba pravidelně, zvláště za letního vedra. 318

Vykládací stanici třeba předem zpravit o příchodu převozu. Veterinářský ústav v místě vyložení musí včas učinit přípravy k hladkému vyložení, převzetí a umístění nemocných zvířat. 319

St a f 6

Doprava lodí

Koně lze dopravovat na palubě lodi nebo v jejích vnitřních prostorách, které mají světlou výšku alespoň 240 cm. Na horní palubě možno umístit koně za teplého a klidného počasí, a to především na říčních plavidlech. Nejlépe se k tomu hodí dřevěné kotce pro 4 koně, rozměrů 260 × 320 cm, umístěné co možná mimo přední část lodi; do nich se stavějí koně napříč lodi, čelem ke středu lodi. Při delších převozech po moři nutno ponechat 4% kotců prázdných pro umístění nemocných zvířat. Na lodi se zahynulá zvířata nepitvají a odstraní se vhozením do moře; z říčních plavidel se vyloží v nejbližší zastávce. 320

Do nákladních parníků se nakládají zvířata v klecích jeřábem. O nakládání na říční plavidla a o převážení zvířat na pramicích přes vodní toky pojednává předpis Z-IX-1. 321

Veterinářská péče při lodní dopravě je táž, jako při železniční dopravě. 322

Staf 7

Doprava letouny

- 323** Letadel se používá k dopravě menších zvířat, jako psů a holubů, výjimečně též k dopravě velkých zvířat. Velká zvířata se dopravují v stoje nebo položená a spoutaná, co možná na lůžku.

Protože letadly lze přenést přenosné nemoci na velké vzdálenosti, třeba věnovat zvláštní pozornost veterinárně ochranným opatřením při dopravě zvířat letouny.

HLAVA 8

VETERINÁŘSKÝ MATERIÁL

Staf 1

Všeobecná ustanovení

- 324** Ustanovení o veterinářském materiálu je obsaženo ve zvláštních předpisech. O úkolech a činnosti skladů veterinářského materiálu ve vojenských veterinářských nemocnicích a o materiálu jednotlivých oddělení těchto nemocnic pojedná předpis Vojenské veterinářské nemocnice. Zásady pro evidenci a pro účtování veterinářského materiálu jsou v předpisech H-VI-1. O veterinářském materiálu ošetřovny, nepodléhající spotřebě, vede šéfveterinář evidenci, a to záznam materiálu podle předpisu H-VI-1.

Předměty nakoupené z paušálu velitelů I, nepodléhající přímé spotřebě, vede šéfveterinář v evidenci podle předpisu H-VI-1.

- 325** Spotřební veterinářský materiál (léčiva, obvaziva, lučebniny, desinfekční prostředky, očkovací látky) určený pro běžnou potřebu v míru se nezapisuje do záznamu materiálu; šéfveterinář odpovídá za účelné použití tohoto materiálu. Spotřebu zaznamenává do příslušného sloupce knihy o nemocných zvířatech.

Staf 2

Doplňování veterinářského materiálu

- 326** Veterinářský materiál vyžadují ti vojenští nebo občanští smluvní veterináři, kteří spravují veterinářskou lékárnou. Jsou to šéfveterináři vojenských útvarů, přidělení veterináři na předepsaných místech u odloučených částí útvarů a přednostové veterinářské služby vyšších velitelství, kteří podle ustanovení tohoto

předpisu jsou povinni konat výkonnou veterinářskou službu. Tito veterináři pojmají do svých žádanek potřebu veterinářského materiálu pro všechny útvary, u nichž obstarávají veterinářskou službu; jen pro útvary, které mají předepsané, ale neobsazené místo důstojníka veterináře, spisují žádanku zvlášť. Kromě toho mohou vyžádat zvláštní odběrní knížkou veterinářský materiál pro správy vojenských lesů a stalků, vyskytne-li se u uvedených správ větší potřeba tohoto materiálu; menší množství jim vydávají ze své zásoby. Správy vojenských lesů a stalků jsou povinny přidělený nebo vydaný materiál zaplatit.

Žadanky se předkládají služebním postupem velitelství týlu 327 oblastí, veterinářské skupině, a to žadanky

- a) o léčiva, zajištěné očkovací látky a lučebniny k 1. dubnu,
- b) o materiál uvedený za a) a obvaziva k 1. říjnu,
- c) o veterinářské nástroje, přístroje, lékárnické nářadí, drobné potřeby a o pryžové ochranné obleky k 1. říjnu.

Požadavek se píše průpisem do odběrní knížky na zdravotnický materiál podle vzoru v příloze 16 c) v předpise Z-I-1. Materiál uvedený v čl. 327 za c) se píše na jiný list odběrní knížky než materiál za a) a b); není dovoleno žádat na témž listě oba druhy materiálu. 328

Žadatel opatří žádanku i stvrzenku razítkem útvaru a odešle odběrní knížku tak, aby velitelství týlu divise (brigády) ji dostalo do 20. března a 20. září. 329

Přednosta veterinářské služby divise (brigády) posoudí požadavek, vyjádří se o jeho přiměřenosti v průvodním spise a předloží odběrní knížky v stanovené lhůtě hromadně velitelství týlu oblasti. 330

Přednosta veterinářské skupiny oblasti požadavek přezkouší a podle potřeby upraví, doplní žádanku i stvrzenku poukazem k výdeji na příslušnou vojenskou veterinářskou nemocnici a vrátí knížky služebním postupem útvarům. Veterinář útvaru zašle pak knížku zároveň s obaly na veterinářský materiál příslušné vojenské veterinářské nemocnici k výdeji materiálu. 331

Potřebu pláštěů pro veterináře, ručníků a utěrek oznámí šéf-veterinář hospodářské správě útvaru. Ta sepíše požadavek podle předpisu Z-I-1, příloha 16 e), a předloží žádanku ve stanovené lhůtě nadřízené intendanci. Stejně postupuje velitel vojenské veterinářské nemocnice; prádlo požaduje jen pro potřebu ústavu, nikoli pro zásobu veterinářského skladu. 332

Vojenské veterinářské nemocnice vyžadují veterinářský materiál k doplnění zásoby veterinářského skladu podle předpisu 333

Z-I-3 jako vojenské lékárny; žádanky předkládají velitelství týlu oblasti, veterinářské skupině do 1. března každého roku.

- 334** Vojenské veterinářské nemocnice vydávají útvarům spolřeb-ní veterinářský materiál na stvrzenku, kterou oddělí z odběrní knížky na zdravotnický materiál. Předúčlovací doklady podle předpisu H-VI-1 spisuje příslušná hospodářská správa vojenské veterinářské nemocnice jen na materiál, uvedený v čl. 327 za c).

St a f 3

Mimořádné doplňování veterinářského materiálu

- 335** Vznikne-li u útvaru z mimořádných příčin nedostatek veteri-nářského materiálu, třeba chybějící materiál vyžádat jako mi-mořádný příděl. Je-li potřeba zvláště naléhavá, může šéfveterinář výjimečně použít materiálu z válečné zásoby, musí ji však ihned doplnit, jakmile materiál byl přidělen.
- 336** Žádanky o mimořádný příděl veterinářského materiálu se předkládají stejným způsobem, jako žádanky o pravidelný pří-děl. Mimořádný požadavek třeba odůvodnit.
- 337** Doplňky polního veterinářského výstroje nutno vyžádat vždy ihned, jakmile potřeba nastala.
- 338** Vojenští veterináři i vojenské veterinářské nemocnice mo-hou bezplatně odebírat léky, lučebniny a desinfekční prostředky z nejbližší vojenské lékárny na recepty, nemohou-li si po-třebný lék atd. pro nedostatek lékárnického náradí sami vy-robit.
- 339** Šéfveterináři jsou oprávněni vydávat poukazy na odběr lu-čebnin z příslušné vojenské lékárny za hotové, a to vojenským stavebním orgánům na odběr desinfekčních prostředků a vojen-ským útvarům na odběr lučebnin, potřebných ke konservování a čištění uloženého materiálu (předpis Z-I-3).

St a f 4

Nákup a opravy veterinářského materiálu

- 340** Předpisem H-II-1 je stanoveno, která vydání pro veterinář-skou službu třeba hradit z paušálu velitelů I.
- 341** Léčiva a očkovací látky nezajištěné vojenskou správou (viz předpis Md-XI-1) nakupují vojenští veterináři u občanských lékáren nebo u odborných firem. Na tyto nákupy vyhrazuje MNO úvěr velitelstvím týlu oblastí, veterinářské skupině. Úvěr není paušálem, nýbrž hranicí, do níž lze nakupovat a může být

překročen jen s předchozím souhlasem ministerstva národní obrany. Zbytek úvěru z konce roku se nepřevádí na příští rok.

Vojenští veterináři zapíší na účtě za nakoupený materiál nebo na receptu krycí značku útvaru. potvrdí správné převzetí a odevzdají jej hospodářské správě, aby jej zaplatila. Na běžné nákupy na recepty si mohou vyžádat zálohu u hospodářské správy. Hospodářské správy útvarů, pro něž byl stanoven úvěr, připojují k měsíčnímu účtu »Vyúčtování úvěru na za měsíc« obdobně, jak je stanoveno v předpise H-II-3, čl. 55. Výdaje vedou veterináři v patrnosti a hlásí je v měsíční veterinářské zprávě. Vyšší velitelství dohlíží na to, aby peněz bylo účelně a hospodárně použito a aby nákupy nebyly odkládány až na poslední měsíce v roce.

Je-li třeba opravit veterinářské nástroje, dotáže se šéfveterinář vojenského zdravotnického skladu 1, na Slovensku vojenského zdravotnického skladu 2, zda dílny skladu mohou takovou opravu provést. Dostane-li kladnou odpověď, zašle nástroje skladu; ten nástroje opraví a zaúčtuje útvaru režijní cenu. V záporném případě dá šéfveterinář opravu provést odborné firmě. Stříkačky, které potřebují jiné opravy než niklování, musí útvar dát opravit přímo odborné firmě; vojenské zdravotnické sklady takové opravy neprovádějí.

K nákladnějším opravám a nákupům nástrojů u občanských firem třeba si vyžádat předem povolení velitelství týlu oblasti a přiložit nabídky firem. Ministerstvo národní obrany vyhrazuje velitelstvím týlu oblastí, veterinářské skupině, úvěr na opravy a nákup veterinářských nástrojů, přístrojů a potřeb. O účtování výdajů, vedení jich v patrnosti a o hlášení jich platí ustanovení čl. 341 obdobně.

Stat 5

Používání veterinářského materiálu

Veterináři používají materiálu veterinářské lékárny svého útvaru též k léčení zvířat jiných útvarů, u nichž obstarávají službu, a vydávají jim z ní prostředky k léčení zvířat občanskými veterináři a prostředky pro první pomoc v posádkách bez vojenského veterináře.

Vojenští veterináři i pomocný veterinářský personál jsou povinni hospodárně zacházet se svěřeným materiálem tak, aby dosáhli účelu s nezbytně potřebným množstvím prostředků a aby zabránili plýtvání. Zásobu léčiv podléhajících zkáze třeba volit

tak, aby byla spotřebována v době, dokud jsou tato léčiva použitelná. Drahá speciální léčiva možno používat jen tehdy, nelze-li je nahradit levnějšími léky stejné nebo podobné účinnosti, především léky vojenskou správou zajištěnými. Na hrubé obvazy hodí se často lépe papírová vata než vata bavlněná. Použitá obinadla třeba vyprat, sterilisovat a znovu jich použít.

- 346** Důstojníci veterináři jsou povinni dohlížet na to, aby zásoba léčiv a obvaziv, vydaná pomocnému veterinářskému personálu k poskytování první pomoci, byla vhodně uložena a aby se jí používalo účelně a hospodárně.

S t a f 6

Ukládání veterinářského materiálu. Polní veterinářský výstroj

- 347** K uložení veterinářského materiálu pro běžnou potřebu v míru slouží lékárna veterinářské ošetrovny. Hrubší předměty, jako pouta na koně, kladkové závěsy, velké svažovače a p., mohou být umístěny v operační síni. Komory na léčení plynem třeba umístit pod střechou.
- 348** Nástroje se nesmějí ukládat společně s léčivy v téže skříni, protože výpary některých léčiv poškozují kovové předměty. Nástroje musí být po každém použití řádně vyčištěny, udržovány stále v bezvadném stavu a včas zaslány k opravě, je-li toho třeba. Veterinářská výbava lékárny a operační síně musí být vždy vzorem čistoty a pořádku.
- 349** Polní veterinářský výstroj je uložen v augmentačním skladu. Skladní kartotéku vede správce skladu. Soupravy s nástroji musí být na úplně suchém místě a musí být řádně konzervovány. Zvlášť třeba dbát, aby nástroje v soupravách netrpěly výpary léčiv. Šéfveterinář je povinen prohlédnout polní veterinářský výstroj dvakrát za rok a zapsat prohlídku do příslušného záznamu v augmentačním skladu.
- 350** Léky, které časem ztrácejí na účinnosti nebo se kazí, třeba pravidelně obměňovat tak, aby zásoba pro službu v poli byla vždy bezvadná. Pravidelného přídělů léčiv tohoto druhu, přidělených pro běžnou potřebu v míru, použije se především k obměně polní zásoby. Je-li zásoba léků podléhajících zkáze v augmentačním skladu tak velká, že léčiva z pravidelných přídělů nestačí k obměně celé zásoby v potřebné lhůtě, vyžádá šéfveterinář chybějící množství léčiv na mimořádný příděl, a to dříve než se polní zásoba stane nepoužitelnou. Požadavek odůvodní a navrhne, jak naložit s léčivy získanými výměnou.

Přednost veterinařské skupiny oblasti nařídí v takovém případě, jak naložit s materiálem získaným obměnou (rozdělení na jiné útvary, odevzdání veterinařské nemocnici a p.).

Do každé soupravy polního veterinařského výstroje třeba vložít seznam léčiv, která je nutno obměňovat. Tam zapisuje šéfveterinář u každého léčiva den, kdy bylo obměněno. O léčivech, jež třeba po určité době obměnit, pojednává předpis Md-XI-1. Obměnu léčiv provádí šéfveterinář za přítomnosti správce augmentačního skladiště. **351**

Je-li nebezpečí, že teplota v augmentačním skladišti klesne v zimním období pod nulu, třeba láhve a fiolky s vodnými roztoky léčiv včas zabezpečit proti zmrznutí. Šéfveterinář je řádně označí číslem soupravy, do níž náleží a uloží je na zimu v lékárně ošetřovny nebo na jiném místě, kde nemrzne. Jakmile mrazy pomínou, vrátí materiál do souprav. **352**

Není dovoleno pravidelně používat polního veterinařského výstroje pro službu v míru. Je-li souprav nevyhnutelně třeba, na př. pro větší cvičení, nařídí to vyšší velitelství buď samo, nebo na žádost útvaru. Je-li v ošetřovně dostatek nástrojů pro mírovou potřebu, třeba především z nich sestavit cvičné soupravy. **353**

Důstojníci veterináři mohou použít nástrojů z polního veterinařského výstroje k léčebnému nebo operativnímu zákroku případ od případu, chybí-li jim takový nástroj nebo přístroj v mírové výbavě. Po každém použití nutno polní veterinařský výstroj vyčistit, konservovat, po případě opravit a opět uložit v augmentačním skladišti. **354**

St a f 7

Zrušování veterinařského materiálu

Veterinařský materiál, který se stal neupotřebitelným a který nelze opravit, nebo jehož oprava by si vyžádala neúměrně vysokého nákladu vzhledem k vlastní hodnotě materiálu, navrhne šéfveterinář hospodářské správě na zrušení. Všechny předměty navržené na vyřadění, i když jsou zcela bezcenné, musí uschovat, aby je mohl na zrušení předložit. **355**

Veterinařské soupravy jako celky nelze zrušovat u útvaru. Hospodářská správa je zašle s návrhem na zrušení příslušné vojenské veterinařské nemocnici. Ta soupravu prohlédne a zjistí, zda ji lze znovu zřídit nahrazením jednotlivých dílů nebo opravou, či dají-li se aspoň některé nástroje z ní znovu použít. V záporném případě dá provést zrušení a zašle doklady o tom útvaru, který jí soupravu na zrušení zaslal. **356**

S t a f 8

Odevzdávání veterinářského materiálu

- 357** Vyskytne-li se u útvaru přebytečný použitelný veterinářský materiál a útvar ho zamýšlí odevzdat, musí si předem vyžádat rozhodnutí velitelství týlu oblasti. To nařídí takový materiál odevzdat buď jinému útvaru nebo vojenské veterinářské nemocnici. Přeúčtovací doklady sepiše v takovém případě hospodářská správa útvaru, který materiál odevzdává.
- 358** Při změně šéfveterináře útvaru odevzdává starý šéfveterinář veškerý materiál veterinářské ošetrovny svému nástupci obdobně, jak to nařizuje předpis H-VI-11, staf 7 pro velitele setníny. Inventura za účasti hospodářské správy se provede jen tehdy, hlásí-li nastupující šéfveterinář nesrovnalosti v počtu materiálu.

HLAVA 9

VETERINÁŘSKÉ PÍSEMNOTI

S t a f 1

Veterinářská kancelář

- 359** Písemnosti veterinářské služby zpracovává vojenský veterinář v kanceláři veterináře (článek 89). Předměty jejího vnitřního zařízení jsou stanoveny zvláštním předpisem. Psací potřeby opatřuje velitelství útvaru z paušálu velitelů I.

S t a f 2

Záznamy šéfveterináře

- 360** Šéfveterinář je povinen vést tyto záznamy:

- a) zápisník koncipienta podle předpisu A-II-1.

Veškeré veterinářské písemnosti, došlé i odeslané, musí být zapsány do zápisníku koncipienta šéfveterináře a v jednacím protokole útvaru. Spisy čistě odborné se zapisují do jednacího protokolu útvaru jako průběžné spisy.

- b) Seznam trvale platných nařízení, výnosů a rozkazů s přílohou, obsahující trvale platné výnosy a rozkazy. Tam zapisuje šéfveterinář všechny výnosy, rozkazy atd., které přímo nebo nepřímo souvisí s veterinářskou službou.

Věcní seznam je přehlednější než abecední. Je účelné rozdělit si látku na úseky, na př.: osoby veterinářské, po-

- mocné veterinářské a podkovářské služby, materiál veterinářský, podkovářský, vozatajský, léčení, nákazy, ztráty, třídění, remonty, koně v soukromém užívání, přemisťování koní, krmivo atd., a očíslovat je. Rozkazy se píše do seznamu za sebou a po straně se označí příslušným číslem věci nebo několika čísly, týká-li se rozkaz několika věcí. Zapiše-li se u každého rozkazu jeho stručný obsah nebo konkrétní data z jeho obsahu, urychlí se tím orientace. Veterinář je povinen zápisy v seznamu a přílohy k němu alespoň jednou v roce znovu přečíst a osvěžit si je v paměti.
- c) Seznam důstojníků veterinářů v činné službě, ve výslužbě, v záloze, mimo službu, v presenční službě; seznam občanských (smluvních) veterinářů.
 - d) Seznam důstojníků a rotmistrů pomocné veterinářské služby v činné službě, ve výslužbě, v záloze, mimo službu.
 - e) Seznam děle sloužících podkovářů, vojínů podkovářů a absolventů podkovářských škol v presenční službě a v záloze.
 - f) Seznam zvířat.
 - g) Skladní kartotéku veterinářského materiálu nebo záznam materiálu.
 - h) Záznam o majetku veterinářské ošetřovny, nakoupeném z paušálu velitelů I.
 - i) Odběrní knížku na veterinářský materiál.
 - j) Záznam o vydáních z úvěrů na nákup a opravy veterinářského materiálu.
 - k) Záznam o služebních cestách.
 - l) Seznam služebních knih přidělených šéfveterináři.
 - m) Knihu příspěvků do rozkazu.
 - n) Dodací knihu.

Mimo to vede záznamy pro veterinářskou statistiku podle předpisu Z-X-3.

Staf 3

Záznamy přednostů veterinářské služby vyšších velitelství

Přednostové veterinářské služby (skupiny) vyšších velitelství 361 vedou záznamy vyjmenované v článku 360 pod písmeny a) až e), j) až n). V seznamu zvířat f) vedou jen zvířata svého velitelství. Záznamy o materiálu g) až i) vedou jen tehdy, spravují-li veterinářskou lékárnu.

Mimo to mají záznamy o rozdělení veterinářské služby v obvodu, o dovolených veterinářů, o zvláštním válečném ustanovení

a o zproštění veterinářského a pomocného veterinářského personálu, o veterinářském materiálu mírovém i válečném podřízených útvarů.

O záznamech pro statistiku pojednává předpis Z-X-3.

Stat 4

Veterinářské doklady

362 Zápis o odevzdání vojenského koně (příloha 1) sepisuje útvar dvojmo při odevzdání zvířete jinému útvaru. Jeden stejnopis zůstane u útvaru zvíře odesílajícího, druhý dostane se zvířetem útvar přejímající. Přejímací komise na tomto protokole buď poznamená, že s nálezem souhlasí, nebo zapíše svůj odchýlný nález. To se týká popisu, vad, stavu výživy a p. (čl. 65 a 185). Zápis se nevyhotovuje při přemístění zvířete v pluku od jedné setniny k jiné. Koná-li též veterinář službu u obou setnin, dále vydá-li se jiný doklad, jako revers, kontrolní knížka o záložním koni a p.

Odevzdává-li útvar zvíře nemocné, zapsané v knize o nemocných zvířatech, jinému útvaru než veterinářskému léčebnému ústavu, poznamená veterinář v zápisu v řádce: nynější zdravotní stav: »Nemocen, viz záznam na rubu zápisu«. Na rubu zápisu opíše příslušný řádek z knihy o nemocných zvířatech.

363 Zápis o odhadu ceny zvířete se píše podle příl. 2 (viz čl. 51).

364 Osvědčení pro vojenská zvířata, která přešla do soukromého vlastnictví (příloha 3).

Útvar pořizuje tento doklad dvojmo na každé zvíře, které vojenská správa odevzdává do vlastnictví soukromých osob, občanské státní správy, obcí a p., tedy též pro zvířata prodaná na zabítí. Prvopis uloží do kmenového listu, druhopis vydá novému vlastníku zvířete.

Vojenský veterinář vyplňuje druhou, veterinářskou část osvědčení. Jeho potvrzení o nezávadnosti zvířete po nálezové stránce má platnost 10 dní; proto je vydá až před odevzdáním zvířete. Doklad nahrazuje dobytčí průvodní list.

365 Veterinářské vysvědčení k návrhu na vyřazení koní, příloha 4, spisuje vojenský veterinář pro každé jednotlivé zvíře, které nekonalo dosud 10 let vojenskou službu a útvar je navrhuje vyřadit. Doklad musí obsahovat všechny předepsané údaje, aby z nich přednosta veterinářské služby vyššího velitelství mohl posoudit vznik, trvání a stupeň vady, a zda byly vyčerpány všechny možnosti, aby zvíře znovu nabylo způsobilosti k vojenské službě. Viz čl. 46 a 219.

Zápis o pitvě, příloha 5, spisuje se o každé pitvě. Zůstane 366
v originále u šéfveterináře útvaru, v jednom opise se připojuje
k výkazu o zahynulých vojenských zvířatech. Přednostové ve-
terinářské služby vyšších velitelství zapisují svůj posudek na
poslední straně zápisu o pitvě. Viz články 118, 138, 139.

Výkaz o ztrátě (znehodnocení) zvířete podle předpisu 367
B-VIII-1 sepisuje útvar při ztrátě vojenského zvířete zahynutím,
usmrcením, prodejem na zabití a zběhnutím. Důstojník veterinář
vyplňuje odbornou část zápisu a vyjadřuje se o tom, zda ztráta
byla zaviněna. Přednostové veterinářské služby dávají k tomu
svůj posudek (čl. 140, 219). Zahyne-li zvíře ve vojenské veteri-
nářské nemocnici, sepíše nemocnice výkaz a zašle ho kmeno-
vému tělesu zvířete; šéfveterinář kmenového tělesa doplní vý-
kaz svým posudkem o zavinění nemoci.

Zápis o ztrátě (znehodnocení) vojenského zvířete v soukro- 368
mém užívání, příloha 6, sepisuje důstojník veterinář, kterého
útvar vyšle vyšetřit ztrátu nebo znehodnocení zvířete u uži-
vatele. Důstojník veterinář je povinen zjistit všechny okolnosti,
které ke ztrátě (znehodnocení) vedly, aby bylo lze rozhodnout
o tom, zda uživatel nebo jiná osoba ztrátu zvířete zavinila. Ne-
může-li útvar vyslat důstojníka veterináře k vyšetření ztráty
zvířete, vyzve uživatele, aby tiskopis vyplnil občanský veteri-
nář, který zvíře léčil. **Znehodnocení** zvířete v soukromém uží-
vání musí vždy vyšetřit důstojník veterinář. Viz čl. 49.

Veterinářský nález a posudek o vadách, ze kterých vyplývá 369
nárok ze správy (za které prodávatel ručí)

- a) o vnitřním zánětu oka (měsíční slepotě), příloha 7,
- b) o dýchavičnosti a jankovitosti, příloha 8,
- c) o ostatních vadách, příloha 9.

Důstojník veterinář spisuje uvedené nálezy, zjistí-li u nakou-
pených remont některou z vad, za které prodávatel ručí, nebo
požaduje-li majitel přípřeže náhradu škody s tím, že vada
vznikla v době použití zvířete podle předpisu B-VII-1 a p. Ná-
lezy musí být přesné, protože budou sloužit za soudní doklady,
kdyby došlo ke sporu. Viz čl. 45, po případě 248.

St a ě 5

Veterinářská hlášení

O veterinářských hlášeních pojednává předpis Z-X-3.

370

Seznam odlišných výrazů

česky:	slovensky:
bezvadný	bezchybný
dotčený	rečený, příslušný, patričný
hřebílko	česák
jalky	bitúnok
jednat	rokovať, hovoriť
kartáč	kefa
naprosto	vonkoncom
naprostý	absolútny, úplný
nezbytný	nevyhnutelný
rýbrž	ale
otočit	obrátiť
otylost	tučnota
péče, pečlivost	starostlivosť
pečlivý	starostlivý
podkovář	podkúvač
podkovárna	podkúvačská dielňa, vyhňa
popis	opis
potírat nákazu	zamedzovať, ničit nákazu
povšechný	všeobecný, prehľadný
projednat	prerokovať
provádět	vykonávat, robiť
shledat	zistiť, uznať za . . .
sjednat smlouvu	uzavrieť smluvu
stáj	stajňa
úkol	úloha
ústrojí	ústrojenstvo, organizmus
zbýt	zvýšiť sa, ostať
zrážlivost	zarážlivosť (pred prekážkou)
zvlášť	najmä
zvláštní	osobitný

Či.....

Zápis o odevzdání vojenského koně

Kůň jména barvy pohlaví
vrozených znaků
.....
získaných znaků
odvodní značky roku narození výšky v cm
druhu a třídy je odevzdán útwarem
..... v podle rozkazu (výnosu)
..... č.j. ze dne 19.....
útvary v

Výživa koně stav ošetřování
datum posledního podkování
nynější zdravotní stav

trvalé vady

nemoci spojené s neschopností ke službě, které kůň přestál (výpis z knihy
o nemocných zvířatech)

ochranné a léčebné očkování v posledních 12 měsících

datum a výsledek poslední maleinace

Stvrzuji, že kůň pochází z nezamořeného prostředí a při veterinářské
prohlídce nejevil příznaků nákazy, takže proti jeho přesunu drahou (pocho-
dem) po stránce veterinárně ochranné není námitek.

..... 19.....

Veterinář

Velitel

Zápis
o odhadu ceny zvířete

Složení odhadní komise (hodnost, jméno, služební zařadění):

.....

Příčina odhadu:

Označení zvířete a jeho popis:

.....

Vady:

.....

Nákupní cena a rok nákupu:

Okolnosti, které zvyšují nebo snižují cenu zvířete, k nimž komise přihlédla:

.....

.....

Výsledná odhadní cena (tčž slovy):

.....

19.....

Podpisy odhadní komise

Osvědčení

pro vojenské koně, kteří přešli do soukromého vlastnictví

I

Pan
 (hodnost, povolání)
 v (okres)
 1. převzal do vlastnictví podle předp. B-VIII-4 část stař.
 2. vydal při veřejné dražbě, konané v
 3. koupil od vojenské správy k poražení
 4. převzal bezplatně do vlastnictví jedno měsíční hříbě
 dne 194.....
 koně jména (číslo) roč. písm. a rem. čís.
 druhu barvy
 pohlaví znaků
 sláří let, výšky cm.
 1. Odevzdání koně do soukromého vlastnictví bylo uveřejněno v denním
 rozkaze (útvary)
 čís. ze dne 194.....
 19.....

Razítko voj. útvaru

Velitel

II

Veterinářské osvědčení

Kůň pochází z nezamožené stáje. při veterinářské prohlídce dnes vykonané
 bylo shledáno, že je prost příznaků nakažlivých nemocí a při maleinaci, vy-
 konané 194..... jevil záporný
 výsledek. S hlediska veterinářského není námitek proti tomu, aby kůň byl
 1., 2. připuštěn do obchodu nebo k dopravě,
 3. dopraven do jatek v
 K poražení byl určen pro

..... 19.....

Důstojník veterinář

(Viz upozornění na druhé straně.)

Upozornění

Tento doklad (vyplněný v obou částech) nahrazuje dobytčí průvodní list pro dopravu koně z místa odevzdání (dražby, prodeje) koně na místo určení.

Při sepisování osvědčení třeba mít na zřeteli, že tiskopisu může být použito při čtyřech různých způsobech přechodu vlastnictví:

1. odevzdání vojenských koní do soukromého vlastnictví důstojníků podle ustanovení předp. B-VIII-4,
2. při prodeji vojenských koní veřejnou dražbou,
3. při prodeji vojenských koní k poražení,
4. při bezplatném odevzdání do vlastnictví hříbat narozených u uživatele. Nehodící se údaje, označené příslušnými čísly třeba v každém jednotlivém případě zřetelně škrtnout.

Veterinářské osvědčení platí po dobu 10 dní. V případě uvedeném za 1 vyplní se proto teprve tehdy, když kuň má natrvalo opustit vojenskou ubikaci.

Vojenská správa neručí za žádné vady odevzdaného koně, ať viditelné nebo skryté, zjištěné v době odevzdání nebo později.

Na stejnopise, který si ponechá vojenská správa, podpíše nabyvatel koně v případech uvedených za 2 a 4 toto prohlášení:

»Potvrzuji vlastnoručním podpisem, že se zříkám všech nároků na náhradu proti vojenské správě a proti každému státnímu úřadu Čs. republiky plynoucích z ustanovení o ručení za vady prodaných zvířat.«

..... 19.....

Podpis nabyvatele koně

.....

K ři:.....

Veterinářské vysvědčení

1. Popis zvířete: jméno, odv. značka*),
 druh a třída, základní barva,
 pohlaví, rok nar., výška,
 vrozené znaky,
 získané znaky
2. Původ zvířete: země, obchodník, chovatel,
 chov. ústav, rasa
3. Dosavadní služba: druh, zařadění, doba:.....
4. Vady při zařadění k voj. službě:
5. Vady zjištěné později: s uvedením data
6. Přejídná nezpůsobilost k službě: příčiny, trvání
7. Léčebné zákroky: datum, druh, výsledek
8. Jiná opatření k zachování výkonnosti zvířete:
9. Povšechný nynější stav zvířete: výživa:.....
 vnější tvary, postoj, chůze,
 povšechný zdravotní stav

*) Roční písmeno a remontní číslo.

10. Podrobný nález: změny snižující způsobilost zvířete k službě

.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. Druh a stupeň vad: zda jsou stacionární či progresivní

.....
.....

12. Prognosa

.....
.....

13. Příčiny vad: zjištěné

pravděpodobné

.....
.....

14. Posudek o způsobilosti zvířete k vojenské službě s vet. hlediska

.....
.....

15. Návrh:

.....
.....

Datum

Podpis veterináře

.....
.....

Viděl velitel:

Místo pro posudky předn. vet. služby:

.....
.....

.....
.....

K či. /

Zápis o pitvě

Jméno koně:, druh a třída:

roční písm. a rem. číslo:, základní barva:

pohlaví:, naroz.:, výška:

vrozené znaky:

získané znaky:

kmenové těleso:, přidělení:

den onemocnění:, klinická diagnosa:

den a hodina smrti:

způsob smrti: uhyn., utrac., poraž.

Pitevní nález:

1. poloha mrtvoly; 2. výživa; 3. kůže; 4. viditelné sliznice; 5. přirozené otvory těla; 6. mrtvolní ztuhlost; 7. změny na povrchu; 8. při stahování kůže shledáno.

9. lebeční dutina, mozek; 10. mícha; 11. nosní dutina, čelní a čelistní dutiny; 12. ústa, hltan, jícen; 13. hrtan, vzdušní vak, průdušnice; 14. hrudní dutina, pohrudnice; 15. plíce a bronchiální uzliny; 16. srdce, osrdečník, tepny a cévy; 17. břišní dutina, pobřišnice; 18. játra; 19. slezina; 20. ledviny.

Str. 3

21. žaludek; 22. tenké střevo; 23. tlusté střevo; 24. břišní tepny a cévy;
25. močový měchýř; 26. pohlavní orgány; 27. kostra a vazy; 28. svalstvo
a šlachy; 29. synoviální dutiny.

Pro další vyšetření uschováno:

Pitva vykonána v dne 19..... o hod.

Svědék

Svědék

Pitvající veterinář

.....

Posudek veterináře

Pathologicko-anatomická diagnosa:

Přibližné stáří změn:

Příčina ztráty (zavinění osobami, okolnostmi):

Rozhodnutí stran použitelnosti masa, kůže, žlíní a p.:

..... 19.....

.....
Podpis veterináře

Výsledky dodatečného vyšetřování:

Dne

Viděl velitel

.....
Podpis veterináře.....
Posudky přednostů vet. služby:

Zápis**o ztrátě (znehodnocení*) vojenského zvířete v soukromém užívání**

Jméno zvířete:....., druh a třída:....., roční písm. a rem. čís.:.....

základní barva:....., pohlaví:....., naroz.:....., výška:.....

vrozené znaky:.....

.....

získané znaky:.....

kmenové těleso:....., vydán do užívání dne:.....

panu v podle....., s odh. cenou:..... Kčs.

Přítomni:*)

Zástupce voj. správy:.....

Veterinář:.....

Zástupce místního nár. výboru:.....

Uživatel:

Svědék:

Zjištěné okolnosti:

1. Vady zvířete při výdeji uživateli:.....

2. Vady zvířete vzniklé po jeho vydání

a) u uživatele:.....

b) u voj. útvaru:.....

3. Všeobecná péče uživatele o zvíře (ubytování, výživa, čištění, podkování, užívání k práci, výsledky kontrolních prohlídek):.....

.....

.....

.....

*) Co se nehodí, škrtněte!

4. Datum onemocnění (úrazu):

5. Vylíčení vzniku a počátku onemocnění:

6. Onemocnění hlášeno (kdy) (komu) (jak)

7. Průběh nemoci (kdy, kým a jak bylo zvíře zvěrolékařsky ošetřeno; co podniknuto k záchraně zvířete; jak došlo k znehodnocení, zběhnutí a p.):

8. Zvíře zahynulo, bylo utraceno, poraženo, shledáno znehodnoceným, zběhlo*) dne:

9. Chorobné změny nalezené na zvířeti (při pitvě, při znehodnocení na živém zvířeti):

*) Co se nehodí, škrtněte!

10. Skutečná nebo pravděpodobná příčina ztráty (znehodnocení):.....
.....
.....
11. Posudek veterináře o zavinění ztráty (znehodnocení) uživatelem, jeho zaměstnanci, jinými osobami nebo okolnostmi:.....
.....
.....
12. Vyjádření uživatele:
.....
.....
13. Vyjádření zástupce místního nár. výboru:.....
.....
.....
14. Eventuální svědci a jejich výpovědi:
.....
.....
.....

Protokol byl přečten, ukončen a podepsán.

.....194.....

Podpisy:

Místo pro dodatečné posudky a poznámky:

K č.

Veterinářský nález a posudek

o koni jména....., druhu a třídy....., odvod. značky.....
 základní barvy....., pohlaví....., naroz....., výšky.....
 vrozených znaků

získaných znaků

kmenové těleso....., přidělení.....
 předvedeného k zjištění vady

vnitřního zánětu oka (měsíční slepoty).

Vyšetření bylo provedeno dne.....19.....

Anamnesa:

Povšechné příznaky (nošení hlavy, vyhýbání se předmětům a překážkám):

Nález na levém oku:

1. symetrie hlavy:
2. okolí oka: a) defekty:
b) výtok:
3. víčka: a) okraje:
b) záhyby:
4. spojivka: a) barva:
b) injekce cév:
5. bulva: a) velikost:
b) tense:
6. rohovka: a) zakřivení:
b) povrch:
c) průhlednost:
7. přední oční komora: a) hloubka:
b) obsah:
8. duhovka: a) barva:
b) kresba:
9. pupila: a) tvar:
b) velikost:
c) ohraničení:
d) reakce na světlo:
10. čočka: a) přítomnost:
b) poloha:
c) průhlednost:
11. sklivec: a) průhlednost:
12. pozadí oka: a) tapetum lucidum:
b) tapetum nigrum:
c) papila (velikost,
tvar,
barva,
ohraničení):

Nález na pravém oku:

1. symetrie hlavy:
2. okolí oka:
 - a) defekty:
 - b) výtok:
3. víčka:
 - a) okraje:
 - b) záhyby:
4. spojivka:
 - a) barva:
 - b) injekce cév:
5. bulva:
 - a) velikost:
 - b) tense:
6. rohovka:
 - a) zakřivení:
 - b) povrch:
 - c) průhlednost:
7. přední oční komora:
 - a) hloubka:
 - b) obsah:
8. duhovka:
 - a) barva:
 - b) kresba:
9. pupila:
 - a) tvar:
 - b) velikost:
 - c) ohraničení:
 - d) reakce na světlo:
10. čočka:
 - a) přítomnost:
 - b) poloha:
 - c) průhlednost:
11. sklivec:
 - a) průhlednost:
12. pozadí oka:
 - a) tapetum lucidum:
 - b) tapetum nigrum:
 - c) papila (velikost,
tvar,
barva,
ohraničení):

Posudek

Na základě změn popsaných u čís.
 naoku a čís.
 naoku
 prohlašuji, že tento kůň jeví příznaky vady
vnitřního zánětu oka (měsíční slepoty).

Posudek:

1. o podstatnosti (kromobyčejnosti) vady:
2. o skrytosti vady:
3. o odstranitelnosti vady:
4. o vlivu vady na řádné užívání koně k účelu, pro který byl zakoupen:

194.....

Podpis veterináře

Posudky přezkoušejících veterinářů s udáním, zda případ byl přezkoušen vyšetřením koně nebo jen podle spisu:

K čí.

Veterinářský nález a posudek

o koni jména....., druhu a třídy....., odvod. značky.....
 základní barvy....., pohlaví....., naroz....., výšky.....
 vrozených znaků

získaných znaků

kmenové těleso....., přidělení.....
 předvedeného k zjištění vady

dýchavičnosti — jankovitosti.

Vyšetření bylo provedeno dne.....19.....

Anamnesa:

Přítomný stav:

1. výživa:
 2. povrch těla:
 3. teplota kůže:
 4. teplota těla:
 5. mízní uzliny:
 6. spojivky (výtok):
 7. nosní sliznice (výtok):
 8. dutina ústní:
 9. hrtan a průdušnice (kašel):
 10. dýchání:
 11. poklep plic a) levá strana:
 - b) pravá strana:
 12. poslech plic a) levá strana:
 - b) pravá strana:
 13. puls:
 14. poklep srdce:
 15. poslech srdce:
 16. přijímání potravy a nápoje:
 17. zažívací orgány (stolice):
 18. močové orgány (moč):
 19. pohlavní orgány:
 20. mozek, mícha a čivy:
 21. pohybové orgány:
 22. chování se koně a povšechný stav:
-
-

Str. 3
Speciální vyšetřování:

1. pozorování v klidu:.....

.....
.....
.....

2. pozorování po půlhodinovém pohybu v klusu:.....

.....
.....
.....

3. pozorování po dvouminutovém pohybu v kroku:.....

.....
.....
.....

4. pozorování po čtvrt hodinovém klidu:.....

.....
.....
.....

5. pozorování po dalších 30 minutách klidu:.....

.....
.....
.....

6. poznámka o způsobu vyšetřování v pohybu:.....

.....
.....
.....

Posudek

Na základě změn popsanych u přítomného stavu pod čís.

a u speciálního vyšetřování pod čís.

prohlašuji, že tento kůň jeví příznaky vady

dýchavičnosti — jankovitosti.

Posudek:

1. o podstatnosti (kromobyčejnosti) vady:
2. o skrytosti vady:
3. o odstranitelnosti vady:
4. o vlivu vady na řádné užívání koně k účelu, pro který byl zakoupen:

.....194.....

Podpis veterináře

Posudky přezkoušejících veterinářů s udáním, zda případ byl přezkoušen vyšetřením koně nebo jen podle spisu:

K čj.

Veterinářský nález a posudek

o koni jména....., druhu a třídy....., odvod. značky.....
základní barvy....., pohlaví....., naroz....., výšky.....
vrozených znaků

získaných znaků

kmenové těleso....., přidělení.....
předvedeného k zjištění vady, za kterou prodávatel ručí.

Vyšetření bylo provedeno dne.....19.....

Anamnesa:

Přítomný stav:

1. výživa:
2. povrch těla:
3. teplota kůže:
4. teplota těla:
5. mízní uzliny:
6. spojivky (výtok):
7. nosní sliznice (výtok):
8. dutina ústní:
9. hrtan a průdušnice (kašel):
10. dýchání:
11. poklep plic a) levá strana:
- b) pravá strana:
12. poslech plic a) levá strana:
- b) pravá strana:
13. puls:
14. poklep srdce:
15. poslech srdce:
16. přijímání potravy a nápoje:
17. zažívací orgány (stolice):
18. močové orgány (moč):
19. pohlavní orgány:
20. mozek, mícha a čivy:
21. pohybové orgány:
22. chování se koně a povšechný stav:
-
-

Speciální vyšetřování:

Posudek

Na základě změn popsanych u přítomného stavu pod čís.....

 a u speciálního vyšetřování pod čís.....

 prohlašuji, že tento kůň jeví příznaky vady

Posudek:

1. o podstatnosti (kromobyčejnosti) vady:.....

2. o skrytosti vady:.....

3. o stáří vady:.....

4. o odstranitelnosti vady:.....

5. o vlivu vady na řádné užívání koně k účelu, pro který byl zakoupen:

.....194.....

Podpis veterináře

Posudky přezkoušejících veterinářů s udáním, zda případ byl přezkoušen vyšetřením koně nebo jen podle spisu:

Služební smlouva

sjednaná mezi vojenskou správou zastoupenou posádkovým velitelstvím
v..... jako zaměstnavatelem
a panem MVDr..... bydlícím
v..... jako zaměstnancem
(v dalším smluvní veterinář).

I. Smluvní veterinář bude vykonávat veterinářskou službu pro posádkové velitelství v..... za těchto podmínek:

II. Smluvní veterinář se zavazuje, že bude věrně a svědomitě plnit všechny povinnosti vojenské veterinářské služby, nařízené předpisem Z-VII-1, Z-X-3 a jinými předpisy; jeho podpis na této smlouvě platí v tomto směru jako slib. Podpisem této smlouvy zároveň stvrzuje, že všechny jeho povinnosti jsou mu známy. Je povinen obeznamit se s předpisy a nařízeními v rozsahu potřeby své služby.

Smluvní veterinář se zavazuje zachovávat v tajnosti služební věci vojenského rázu, to jest nikomu nic nesdělit, co se při výkonu své služby dozvěděl, a to ani po zrušení smluvního poměru, a je si vědom trestních následků, které by mu hrozily podle zákona na ochranu lidově demokratické republiky č. 231 1948 Sb., kdyby tuto svou povinnost zachovávat vojenské tajemství jakýmkoli způsobem porušil. Před podpisem smlouvy byl poučen o tom, co jsou skutečnosti, opatření a předměty, které mají zůstat utajeny v zájmu obrany státu.

Vojenská správa se zavazuje, že bude dbát jeho odborných rad, že jim v mezích vojenských předpisů vyhoví a že bude přidržovat příslušníky branné moci k zachování povinné úcty k němu.

- III. 1. Smluvní veterinář dostane od posádkového velitelství v.....
..... po dobu trvání smluvního poměru smluvní měsíční plat podle přiložené tabulky o platech vojenských smluvních veterinářů.
2. Na tento smluvní plat se vztahují v té neb oné době platná ustanovení o úsporných personálních opatřeních.
3. S tohoto platu se sráží:
- a) daň ze mzdy,
 - b) příslušné pojistné (nemocenské i důchodové) podle zákona ze dne 15. 4. 1948 č. 99/Sb. o národním pojištění.
4. Tento smluvní měsíční plat bude smluvnímu veterináři vyplácen vždy koncem měsíce podle průměrného počtu zvířat svěřených

jeho péči. Při tom posádkový velitel udá a potvrdí jen příslušný řádek tabulky, podle které náleží smluvnímu veterináři plat. Za zlomek měsíce náleží smluvnímu veterináři úměrný díl platu podle počtu dní skutečně konané služby.

IV. Smluvní veterinář se po dobu platnosti této smlouvy zařazuje do III. stupně cestovních výdajů (vyhláška vlády z 15/1 1942, b. č. 171, Úřední list č. 46 z 24/2 1942).

V. Nebrání-li tomu důležitý služební zájem, přísluší smluvnímu veterináři po šestiměsíčním, ale ne delším než jednoletém nepřetržitém konání služby jednou v kalendářním roce placená dovolená ve výměře 14 dnů, po jednoleté, ale ne delší než pětileté službě ve výměře 3 týdnů, po službě delší než pětileté ve výměře 4 týdnů. Vojenská správa nemá námitek, aby smluvní veterinář nastoupil dovolenou delší, jestliže mu taková dovolená přísluší ze služebního poměru u jiného zaměstnavatele, zjedná-li si placeného zástupce, s nímž bude vojenská správa souhlasit.

Nárok na dovolenou je třeba uplatnit tak, aby posádkové velitelství mohlo veterinářskou službu včas zabezpečit.

VI. Nemůže-li smluvní veterinář vykonávat své povinnosti pro nemoc nebo pro úraz, který si nezpůsobil ani úmyslně ani hrubou nedbalostí, podrží právo na plat až do šesti neděl. Tato lhůta se prodlužuje, trvá-li smluvní poměr veterináře u vojenské správy v den onemocnění už nepřetržitě deset let, o dalších 14 dnů a za každých následujících pak pět let o jeden týden.

VII. Služební poměr je stanoven na dobu neurčitou a končí kromě případů stanovených v zákonných předpisech:

a) rozvázáním služebního poměru vojenskou správou, a to s okamžitou účinností, provinil-li se smluvní veterinář hrubým porušením služebních povinností anebo činem, pro který se stane nehodným důvěry nebo pro nějž se jeho ponechání ve službě nerosrovnává se zájmy služebními nebo s vážností úřadu, zejména porušením povinnosti zachovávat vojenské tajemství, která mu byla uložena podle článku II této smlouvy.

b) výpovědí:

aa) na šest neděl ke konci kalendářního čtvrtletí, netrval-li smluvní poměr v den výpovědi déle než patnáct let,

bb) na tři měsíce ke konci kalendářního čtvrtletí, trval-li smluvní poměr v den výpovědi již déle než patnáct let, ale ne déle než dvacet let,

cc) na pět měsíců ke konci kalendářního měsíce, trval-li smluvní poměr v den výpovědi již déle než dvacet let;

- c) pro nemoc, trvá-li o čtrnáct dnů déle, než přísluší smluvnímu veterináři plat podle čl. VI této smlouvy.
- d) dnem úmrtí smluvního veterináře; výplata smluvního platu se zastavuje dnem úmrtí;
- e) při odůvodněném náhlém a trvalém odchodu smluvního veterináře z posádky;
- f) při náhlém přemístění vojenského útvaru do jiné posádky.

VIII. Služební poměr začíná dnem.....

Smluvnímu veterináři nevzniká z tohoto poměru nárok na ustanovení pragmatikálním úředníkem. Smluvní veterinář ani jeho rodinní příslušníci nemají proti vojenské správě nárok na výslužné nebo provisi nebo jakékoli odpočivné (zaopatřovací) platy.

- IX. Srážky na pojistné národního pojištění, doplněné na předepsanou výši, odvádí vojenská správa příslušné národní pojišťovně.
- X. Pro spory vzniklé z této smlouvy jsou příslušné soudy v sídle finanční prokuratury místně příslušné.
- XI. Tato smlouva se pořizuje v prvopise a v pěti opisech, z nichž jeden se dává smluvnímu veterináři a po jednom dostanou vyplácející hospodářská správa a velitelství oblasti a dva MNO. Prvopis zůstane u posádkového velitelství.

.....194.....

Za vojenskou správu:

Podpis veterináře:

Pokyny pro zasilání infekčního materiálu k vyšetření

1 Větší části těl a těla menších zvířat se zabalí do látky navlhčené v desinfekčním roztoku, nejlépe v roztoku sublimátu. Druhý obal je z nepropustné látky nebo z pergamenového papíru a pevně se převáže; u šfavnatých předmětů následuje třetí obal z pyloviny. Takto zabalené předměty se vloží do sudu, kbelíku nebo bedny a pečlivě se obloží pilinami, rašelínou, řezankou nebo jinou ssavou látkou, aby se v obalu nemohly posunovat a aby tekutina nemohla prosáknout.

Tyto velké zásilky se zasílají obyčejně železnicí jako spěšnina. Zásilka musí kromě adresy odesílatele a příjemce mít zřetelný nápis: **»Pozor! Zvířecí látky k vyšetření. Ve skladištích a ve vozecích uložit odděleně od potravin a požívatin.«** Totéž třeba zapsat červeně do spěšninového listu (nebo červeně podtrhnout) s dodatkem: **»Určení a obal odpovídají příloze C k ŽPŘ.«**

2 Menší předměty, obsahují-li nebo jsou-li podezřelé, že obsahují zárodky nebezpečných nákaz, jako vozňivky, sněti slezinné, tularemie, moru skotu, slintavky a kuřhavky, moru nebo obrny vepřů, třeba opatřit třemi obaly, z nichž první je ze skla, druhý z kovu a třetí ze dřeva. Oba vnitřní obaly musí být neprodyšně uzavřeny a volný prostor mezi jednotlivými obaly musí být vyplněn ssavou látkou. Tento trojnásobný obal je předepsán též pro tekutiny, obsahující jakýkoli infekční materiál.

Pro zásilky předmětů, obsahujících jiné živé zárodky (ne však infekční tekutiny), stačí dva obaly. Z nich vnitřní musí být ze skla, z kamenniny nebo z plechu a těsně uzavřen, vnější může být ze dřeva. Prostor mezi obaly musí být vyplněn ssavou látkou.

Tyto zásilky třeba ovázat silným motouzem a zapečetit.

3 Suché předměty s infekčním materiálem, jako podložní sklíčka, ssavý papír, sádrové tyčinky, svrabové strupy, se zabalí do několika vrstev ssavého papíru, pak do pergamenového papíru, obalí se vatou a vloží se do skříněk ze dřeva nebo z plechu. Skřínky se zabalí do pevného papíru a ten se zalepí. Zásilky uvedené v tomto článku se vkládají do papírových sáček nebo do krabice z rýhované lepenky.

4 Zásilky menších rozměrů a menší váhy se zasílají poštou buď jako doporučená spěšná psaní, nebo jako balíky. Zasílají-li se jako psaní, nesmějí se vkládat do poštovních schránek, nýbrž musí se podat u poštovní přepážky. Jako dopisy nelze však zasílat materiál obsahující zárodky nebezpečných nákaz, vyjmenovaných v článku 2.

Balíky se zasílají jako spěšné, neskladné a pilné; jen pro zásilky do státního veterinárního ústavu v Ivanovicích na Hané platí výjimka, povolena výnosem ministerstva pošt č. 38 786/VII/1937, že se mohou zasílat jako neskladné pilné balíky.

Každá poštovní zásilka infekčního materiálu musí být opatřena nápisem: **»Pozor! Předměty k bakteriologickému a patologickému vyšetření«** a jde-li o balík, též poznámkou: **»Neskladné!«**. Obal musí být opatřen na všech stěnách nálepkami z bílého papíru s černým křížem. Vnější obal nesmí být potřísněn obsahem zásilky.

Na vnitřních nádobách musí být nalepen nebo přivázán lístek s přesnými údaji o obsahu. K zásilce třeba přiložit průvodní zprávu v obálce tak, aby byla viditelná hned při otevření vnějšího obalu a aby byla chráněna proti provlhnutí. Jde-li o zásilku obsahující zárodky nebezpečné nákazy, třeba mimo to zaslat průpis zprávy v dopise zvlášť.

Nariadení

na ochranu zvierat proti týraní pri nakládání a dopravě železnici
(Podle vyhlášky ministerstva vnitra ze 24/1 1941, čís. 110/1941 Sb.)

Při dopravě zvierat po železnici, při nakládání a vykládání jich musí být postupováno tak, aby jim nebylo působeno zbytečné utrpení nebo zranění. Při tom třeba dbát zejména těchto předpisů:

1. Aby se zabránilo nehodám, nutno podlahy vozů vyslat.*)
2. Zvířata nakládat šetrným, klidným způsobem.
3. Zvířata se nesmějí nakládat příliš těsně.*)
4. Velká zvířata třeba ve voze oddělit od malých zvířat (telata pod 3 měsíce, ovce a kozy) a od mladých zvířat (skot do 1 roku).
5. Velká zvířata a vepře nutno oddělit též podle pohlaví; velká zvířata uvázáním, vepře prkenným nebo laťovým pažením.
6. Kráva se svým ssajícím teletem musí být oddělena od ostatních zvířat.
7. Vysokobřezí skot se nesmí dopravovat po železnici déle než 18 hodin.
8. Krávy po porodu se nesmějí nakládat dříve než za tři dny po porodu.
9. Krávy po porodu třeba pravidelně dojit za dopravy, a to před započtím dopravy, a trvá-li doprava déle, nejpozději vždy za 18 hodin.
10. Vysokobřezí skot a skot po porodu musí být doprovázen průvodcem.
11. Ve vozech s několika podlahami nelze dopravovat telata s výškou kohoutku větší než 1 m; v době od 1/11 do 31,3 nelze telata v takových vozech vůbec dopravovat.
12. Volně naloženým koním třeba sejmut zadní podkovy, aby se předešlo zraněním.
13. Doprava stárím sešlých nebo neduživých koní (na př. jatečných koní) je zakázána. V pochybných případech rozhodne veterinář povolaný železnici.*)

*) Poznámky:

- K čl. 1. Zvířata, dopravovaná **bez doprovodu** v otevřených vozech, ve vozech s laťovými stěnami nebo s široce otevřenými dveřmi, nesmějí se podestýlat snadno zápalnými látkami (slamou, travnatým stelivem, píevami). Dovoleny jsou rašelina, piliny nebo řezanka s pískem, listí, vše navlhčené. Písek, hlína a škvára nejsou dovoleny.
- K čl. 3. Velká chovná a užitková zvířata je dovoleno naložit napříč vozu jen tehdy, nepotrvá-li doprava déle než 36 hodin. Zvířata nejsou naložena těsně, může-li se člověk mezi stojícími zvířaty volně pohybovat (mezera mezi zvířaty 25 cm, vzdálenost od stěny 15 cm).
- K čl. 13. O tom, zda doprava nemocných nebo stárím sešlých zvířat vojenské správy je přípustná, rozhoduje vojenský veterinář.

